

IRODALMI

EPRESKERT 5.

SOKOLDALÚ VIRTUÁLIS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT BUDAPEST, 2021. XI. évfolyam 1. sz.

000ISSN 2063-1936

Alapítva: 2011. január 1.

Tulajdonos: Bárdos László (2016-ig), Fetykó Judit

MINDEN JOG FENNTARTVA

A megjelentetett írásokat, képeket az alkotók mindennemű ellenszolgáltatás nélkül bocsátják a folyóirat rendelkezésére.

IRODALMI EPRESKERT 5.

SOKOLDALÚ VIRTUÁLIS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

BUDAPEST, 2021
XI. évfolyam 1. szám

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
1144 Budapest, Csertő park 2. IV/43
Tel: 06 30 448 99 06

SZERKESZTŐ:
FETYKÓ JUDIT

TECHNIKAI MUNKATÁRS:
NAGY ZOLTÁN
SÁROSI JÓZSEF

ISSN 2063-1936

Alapítva: 2011. január 1.
Tulajdonos:
Bárdos László (2016-ig)
Fetykó Judit

MINDEN JOG FENNTARTVA

A megjelentetett írásokat, képeket az alkotók mindennemű ellenszolgáltatás nélkül
bocsátják a folyóirat rendelkezésére

Ajánlott lapok

Börzsönyi Helikon

<http://www.retsag.net/helikon/lap.htm>

CanadaHun

<http://canadahun.com/>

FullExtra

<http://www.fullexta.hu/>

GRAMOFON

<http://www.gramofon.hu/>

HETEDHÉTHATÁR

<http://hetedhethatar.hu/>

Irodalmi Rádió

<http://irodalmiradio.hu/>

Litera-Túra folyóirat

<http://www.litera-tura.hu/>

**MAGYAR ELEKTRONIKUS
KÖNYVTÁR**

<http://mek.oszk.hu/>

**Magyar Színház/Technikai
Szövetség**

<http://msztsz.hu/szinpad/>

Mercator Stúdió

<http://www.akonyv.hu/>

NAPÚT

<http://www.naputonline.hu/>

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

<http://www.oszk.hu/>

Versmondó

<http://www.versmondo.hu/afolyoiratrol>

Art'húr Irodalmi Kávéház

<https://www.facebook.com/arhurirodalmikavehaz/>

Gondola Kulturális Magazin

[https://bg-
bg.facebook.com/pg/gondolamagazin/posts/](https://bg-bg.facebook.com/pg/gondolamagazin/posts/)

Délibáb – Cserhát

www.delibab-cserhat.hu

Bodó Csiba Gizella honlapja

<http://bodonecsibagizella.hu/>

Kamarás Klára honlapja

<http://sidaversei.homestead.com/>

Kenyeres Zoltán honlapja

<http://sites.google.com/site/kenyereszoltan/>

Kotaszek Hedvig honlapja

www.kotaszekhedvig.5mp.eu

Péter Erika honlapja

<http://www.petererika.com/>

Litera-Túra Művészeti Magazin:

https://www.facebook.com/pg/literaturamuveszetimagazin/posts/?ref=page_internal

Ajánlott megjelenések a MEK-en

(az oldalakhoz tartozó kapcsolódó oldalakon elérhetők a szerzők további művei)

BÁRDOS LÁSZLÓ: *Szóérintő*

<http://mek.oszk.hu/08800/08805/>

BODÓ CSIBA GIZELLA: *Válogatott versek*

<http://mek.oszk.hu/10400/10429/index.phtml>

DEBRECZENY György: *ellentétpárhuzamok*

<http://mek.oszk.hu/19000/19021/index.phtml>

FETYKÓ JUDIT: *Epreskert*

<http://mek.oszk.hu/06000/06084/>

HORVÁTH-HOITSY EDIT: *Így éltem itt...*

<http://mek.oszk.hu/11500/11558>

KAMARÁS KLÁRA: *Álmok útján*

<http://mek.oszk.hu/07100/07157/index.phtml>

KASKÖTŐ ISTVÁN: *Az öreg Joe*

<http://mek.niif.hu/09200/09216/index.phtml>

MOSONYI KATA: *Búzamező, varjakkal*

Szakadt színpalak közt

<https://mek.oszk.hu/20100/20158/>

<https://mek.oszk.hu/20100/20157/>

Hangok bűvöletében NÉMETH SÁNDOR
énekes, vers- és prózamondó **RIPORT-KÖNYV**

<http://mek.oszk.hu/12200/12217/>

PÉTER ERIKA: *Túlhordott ölelés*

<http://mek.oszk.hu/08300/08362/html/index.html>

SZ. PÓRDY MÁRIA: *Rigó árnyékágon*

<https://mek.oszk.hu/11000/11044/>

UMHAUSER FERENC: *A felfedezését váró költő*

<http://mek.oszk.hu/10500/10525/>

Tavaszdik... (1)

Fotók: GÓSI FERENC

TARTALOMJEGYZÉK

A. TÚRI ZSUZSA	81
ALBERT ZSOLT	51
AMBRUS JÓZSEF	68
BÁGYA FERENC	63
BAK RITA	26
BARANYI FERENC	9
BÁRDOS LÁSZLÓ	112
BARTHA JÚLIA	77
BODNÁR LÁSZLÓ	74
BODÓ CSIBA GIZELLA	53
BÖRZSÖNYI ERIKA	110
BÓSZÉ ÉVA	103
BUDA FERENC	56
CZÉGÉNY NAGY ERZSÉBET	82
DARÁZS ENDRE	32, 33, 34, 35, 36
DARVAS JUDIT	52, 97
DEDIK JÁNOS	54
EGERVÁRI JÓZSEF	76
FÁBIÁN MÁRIA	10, 17
FEIGE MÁRTA	30
FETYKÓ JUDIT	115
FÖLDESDY GABRIELLA	89
FÚZY-MOLNÁR ZOLTÁN	55
GAZDAG LÁSZLÓ	47
GÓSI FERENC	5, 110, 118
GÓSI VALI	27, 77
HAÁSZ IRÉN	71
HAJNAL ÉVA	50
HALÁSZ ERZSÉBET	100
HOGYA GYÖRGY	107
HOLÉCZI ZSUZSA	87
HORVÁTH-HOITSY EDIT	102
JENEY ANDRÁS	48
JÓNA DÁVID	70
KAFFKA MARGIT	10
KAMARÁS KLÁRA	49
Karaffa Gyula	19
KARAKOÇ, SEZAI	77
KASKÖTŐ ISTVÁN	23
KELÁR GYÖRGY	67
KETYKÓ ISTVÁN	79
KISS SÁNDOR	8
KOLUMBÁN JENŐ	75
KOOSÁN ILDIKÓ	105
KORIM LÁSZLÓ	59
KOZÁK MARI	104

KŐ-SZABÓ IMRE	60
KÖVES JÓZSEF	96
KULCSÁR TIBOR	38
LÁM ETELKA	64
MÁNDY GÁBOR	92
MESTER GYÖRGYI	65
MOLNÁR EDIT	66
MOSONYI KATA	12
NÁSZTA KATALIN	111
NYAKÓ ATTILA	98
NYERGES GÁBOR	18
P. PÁLFFY JULIANNA	72
PAÁL LÁSZLÓ	37
PAYER IMRE	25
PÉTER ERIKA	37
PETHES MÁRIA	42
REJTŐ GÁBOR	46
SÁRKÖZI LÁSZLÓ	80
SERES REBEKA	83
SITKU RÓBERT	39
STANCSICS ERZSÉBET	41
SZ. PÓRDY MÁRIA	84
SZABÓ MÁRTA	24, 51, 91, 101, 109
SZEDŐ TIBOR	88
SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY	52
SZEPESI JOLÁN-JOLKA	78
TÁTRAI S. MIKLÓS	43
TRAUTSCH TIMEA	98
UMHAUSER FERENC	57
VASADI PÉTER	11
VERASZTÓ ANTAL	62
VERASZTÓ ANTAL KÁROLY	86
VERMES GYÖRGY	99
VIHAR BÉLA	31
VIHAR JUDIT	28

Isten palettája, (Zagyvarékas, 2014. május)

Fotó: KISS SÁNDOR

BARANYI FERENC

Kőfej a gánti bányában

Bauxit-arc. Rőt, rezzenéstelen.
Talányos, furcsa a kifejezése.
Ősidők óta réved mereven
lávafolyamok elhamvadt tűzébe.

Vöröslő arc ez, nem vitás. De nem
szégyentől ég, hisz nincsen érzeménye,
lázrózsa-színt vetít rá szüntelen
elmúlt világégések máglyafénye.

Közömbössé e lángoktól fagyott,
elmondja mégis, amit láthatott,
közlékeny, bár sosem mozdul a szája.

Beszél, ne félj. Merev, de nem halott.
Szavát – ha értőn nézed – hallhatod.
Vöröslő múlt hiteles krónikása.

BARANYI FERENC: *Tótágas*, Új Könyvbarát Kft. 2018

KAFFKA MARGIT

Fényben

Tudom, hogy a tavasz nem tart örökké,
Hogy elmúlnak mind a derűs napok,
Hogy a dal, hogy a tavasz idehagynak,
És ősz fejemmel magam maradok.

Zörgő avarban, ködös alkonyattal,
A darvak búcsúzása idején
Ráérek majd jövők titkát keresni,
S borongva sírni emlékek ködén.

De ki töpreng édes tavaszi reggel
Fagyos pusztákon, hulló levelen, -
Mikor csillámos, szőke napsugárral
Végigragyogja útját a jelen...

1901

Fotó: FÁBIÁN MÁRIA

<https://mfabian.5mp.eu/web.php?a=mfabian>

VASADI PÉTER

A világ rongyai

1.

Meg vagyunk tömve dugig
ronggyal
s egy szóra fölhasadhatunk.
Mindenki tudja azt a szót
de hallgat róla
keményen, mint az éjszaka.
S tömjük tovább magunkat.
Hiába öklendezzük vissza
a cukorban edzett cédaságot
egyre csak falni kell.
Világ minden rongya régen
elfogyott
most tiszta újat gyártanak.
Színük, formájuk tetszetős;
lebeg, tépett, áttetsző s herseg
is.
Gömbölyödünk a pukkadásig.
Az – istenért, mielőtt önként
meghasadnánk, maga ott
áll jön elő és mondja ki.
Fölkel a hallgatag szegénység
s morog kelletlenül:
mindent megölt a „túl”, a „sok”.
Hazudtok és hazudtatok.
Hozhatjátok a koronámat
kígyók, röffentők, ordasok.

2.

nem tudnak semmi fontosat. s nem értenek.
a mai nap reggeltől estig megrohad kezükben.
köröskörül a barna, penészes, lottyadt almahús
az éveink.
ki ültet el? ki öntöz? permetezni
ki fogja almakertünk?
el kell számolnunk majd a hajnalokkal.
óriás viráguszályt terítve jó időben
jött-e a tavasz. rágott-e rajta féreg.
lisztharmat lepedéke zöldjét bevonta-e.
el kell s záródnunk majd a levegővel.
szók közt szünetben kilehelvén
fertőztük-e. s mit gondol a tüdő
mikor szálcsovecskéit gázzal, ólommal
eltömik? ártatlanul szippantja be. ítéletként
nő rajta daganat, mint fán fagyöngy.
S el kell számolnunk az almafák mögött
lappangó holdsütéssel, hogy nem borzolta
hang, se hangtalan.
elfeledted? vesszővel túrj a földbe ábrát.
fesz föl betűidet a félszer meszelt falára,
kik átszállnak fölöttünk, rád ismerjenek.
különben egyremegy
ha ciános árvíz mossa szét az almakertet
vagy Két kézbe fogva a villanyfűrész, mint
géppisztolyát
egy reggelen csapat a dombon némán fölbukkan
s megérkezik

VASADI PÉTER: *A zendülés vízszaga*, Budapest, 2002, Széphalom Könyvműhely

MOSONYI KATA

Az időből kilógó pillanatok

„Van néha olyan pillanat, mely kilóg az időből”
(Weöres Sándor: Örök pillanat)

A nemrég hatvanadik születésnapját ünneplő, szegedi származású, jelenleg Fejér megyében élő költő, Szegedi Kovács György költészete bizonyíték arra, hogy bármennyire is tűnik avíttnak

(Mészáros Sándor szavával élve) a „romantikus paradigma”, a hagyományos költői szerep babitsi értelemben vett hírmondó jellege sok tekintetben mégsem mellőzhető, nem kerülhető meg, a kortárs költészetben is jelen van. Nem tekinthető elavultnak „[a]nnak a kezdeti belátása például, hogy a nyelv mindig és megkerülhetetlenül konkrét kommunikatív cselekvés, melynek világteremtő – világot felnyitó – elsődlegessége nem fokozható le instrumentalitássá és külső, anyagi „feltételek”

puszta következményévé. A romantikus episztémé az egyes megnyilatkozási formákhoz eleve hozzáértette a konkrét közlés aktusát, az információ átadásának gyakorlatát, „üzenő” funkcióját” – írja Eisemann György a Romantikus ellenállás c. tanulmányában. (Alföld, 2020/február)

És ha ezt a lényegi megállapítást rávetítjük Szegedi Kovács lírikusi pozíciójára, akkor már a kezdeteknél igazoltnak látjuk ennek valós voltát. Ugyanis az 1999-től verseket rendszeresen publikáló költő ugyanabban az évben megjelent Kis tüzek c. kötetében találunk egy ars poetica jellegű verset, az *Életnek leheletét* címmel, melyben (ószövegségi parafrázisként) ez áll:

„teremté tehát/ a költő a verset/ az ő hasonlatosságára/ saját képére termté őt/ és lehelt vala őbele/

életnek leheletét,/ így lőn/ a vers/ élő/ lélekké,/ örök életre buzgó/ víznek kútfejévé”. Nem kis vállalás, nem kis kihívás ez, többszörösen sem az, hiszen mintegy magát besorolta a világmagyarázó, létértelmező poétikai attitűddel bíró költők sorába, a Rónay György> Pilinszky János> Vasadi Péter> s újabban Lackfi János sajátos metafizikus költészeti irányvonalába. Ugyan Szegedi Kovács művészetének recepciója egyelőre nem jelentős, de költészete figyelmet érdemel, 2007-ben Vörösmarty-díjjal jutalmazták is. 2017-ben a Hítel augusztusi számában olvashattuk Sebők Melinda elemző kritikáját az Enyhítő körülmények c. kötetéről, melyben megerősítést nyert ennek a költészetnek vallomások, szakrális, transzcendens üzenetet közvetítő jellege. A Vörösmarty Társaság kiadásában pedig tavaly, 2019-ben jelent meg Szegedi Kovács kilencedik kötete, Fehér címmel.

Az ő esetében is (Pilinszkyéhez hasonlóan) beszélhetünk „evangéliumi esztétikáról”, olyan értelemben, ahogy ezt Hankovszky Tamás is kifejtette a Teremtő képzelet és metafizika c. könyvében. (Kairosz, 2011) Hiszen ez az esztétika nála is tetten érhető abban, ahogy az egyszerű, a hétköznapi történések nyelvi szinten mintegy megváltódnak. A versek élményanyaga a legprofánabb mindennapjainkból merítkezik úgy, hogy a vertikálisból a horizontálisba emeli a tekintetünket. A versek jelentős részében „maga az evangélium szólal meg”, egyéni hangon, mindenki másétől eltérő szóösszetételekben, metaforikus kulcsszavak segítségével.

Például Jézus nála nem más, mint az „átlyukasztott kezű” „örök vér-remény”; egyéb metaforák: „a tükör, galamb, fehér, kő, kehely”; fő toposz a „víz”; kulcsmotívum az „utazás”, a „színek”. S bár hívó emberről van szó, költészetéről mégis azt mondhatjuk, hogy a vallási tartalmak megjelenítése

nagyrészt „nem ideologikus célzatú, hanem egy világlátás következménye, és egy magatartásforma megnyilvánulása” (64.) Reflektálás is ez korunk társadalmi anomáliáira, a hitéleti problémákra, az emberi együttélés traumatikus kérdéseire. Nem kétely-költészet, mert bizonyosságokat közvetít, a szerző kételyei legfeljebb önnön hitével és vallási közösségének hitéletével kapcsolatban merülnek fel.

Domokos Máttyás egy hosszabb rádióinterjújában fejtegette, hogy mit is értsünk metafizikus költészetten. Szerinte az effajta líra „az időből kilógó pillanatokra” épül, s a költő két szemszögből is vizsgálhatja a lét alapkérdéseit: alulról, „a mikrokozmosz felől” (Szegedi Kovács többnyire ezt teszi), vagy az „örökkévalóság felől” is lehet tekinteni a földi létre. S miközben a filozófiai rendszerek nem képesek az ontológiai kérdésekre egyértelmű választ adni, a költészetben tágabb azon alkotások köre, amelyek akár a kétely igazságát is képesek izgalmasan eldalolni. Gondoljunk

a legmaterialistább költőinkre, Szabó Lőrincire, Illyés Gyulára, vagy a kétely-filozofikus Keszthelyi Rezsőre, műveik között számos metafizikai ihletésű és atmoszférájú vers található. A bizonyosságról vallomást tevő költők köre már szűkebb, közéjük tartozik Szegedi Kovács György is, aki az egyik legsikerültebb versében, a *Vezércselben* perbe száll Utassy József istentagadásával. A sakkjátszma képi keretei közé rejtett bizonyágtétel ekképp győzedelmeskedik a vers tengelyébe, mértani közepébe helyezve: „[b]izony kiderül, kiderül egyszer minden”, és akkor az már nem csupán Sakkot!, de Mattot! is fog jelenteni.

Emocionális töltetű, önéletrajzi jellegű líra ez, melyben az elbeszélői emlékezet közvetítő szerepet tölt be az üdvtörténeti tradíció és a lírai én személyes szenvedéstörténete között, a szubjektív életérzésről már-már provokatív őszinteséggel vall. Főképp a gyermekkori traumák megidézésekor érzékelteti a „sebzettségében is szakrális világ valóságdimenzióit”. (*Útközben, Vasútállomás*) Eljátszik a képmotívumokkal: *Önarckép, Csoportkép, Fénykép, Tükörkép*, ezekkel megerősítve a moralizáló attitűdöt. Ha mégis rejtőzködésre vágyik, akkor arra ebben a költészetben a legkézenfekvőbb lehetőség a bibliai parafrázis, allúzió alkalmazása. Formailag egyszerűek ezek az alkotások, különösebb prozódia nélküli szabadversek, prózaversek, melyek igazolni látszanak

Czeslaw Milosz lengyel-litván író meglátását, mely szerint „az új költészet formáját a Bibliából kölcsönzi: versekre tagolt, áradó próza”. A kortárs költészetre nézve, természetesen vannak ennek veszélyei is, ha ez a prózaiság elhatalmasodik a lírán, ha a kortárs költészet megfélemedezik a Szentírás páratlan költői gazdagságáról, ha szinte teljesen nélkülözi a költői eszközöket, a szóképeket (trópusokat), vagy a szóalakzatokat. Sematikussá, üressé, monotonná, színtelenné válhat ezáltal. Gondoljunk csak a metaforára, vagy a gondolatritmusra, csupán erre a két legősibb költői eszközre, melyek színező erejének jelenléte nélkül sivárrá, egyhangúvá válhat bármilyen költői közlés. Czeslaw Milosz valószínűleg nem így képzelte el a modern líra formai megjelenését.

Szegedi Kovács tisztában van azzal, hogy „a művészetnek a minőség erejével olyasvalamibe kell behatolnia, ami a valóságban réges-rég, visszavonhatatlanul és végérvényesen megtörtént. Minden nagy mű abba hatol be, ahol már nincs mit tennie.” (Mártonffy Marcell: *Szemlélődés, történelem, szolidaritás* c. írása szerint, mely megtalálható az *Antropológia és irodalom* c. kötetben, Csokonai Kiadó, 2003) Ennek jegyében a keresztény hit kulcskérdései kerülnek terítékre ebben a költészetben, és az elbeszélői emlékezet itt valóban „közvetítő szerepet tölt be az üdvtörténeti tradíció és az emberi szenvedéstörténet között”. Szegedi Kovácsnál a nyelvi és formai egyszerűség általában nem jelent igénytelenséget, a költői hang többnyire eredeti, markáns, egyéni. A versszakokra

osztott, rímes-ritmikus klasszikus versforma csak nagyon ritkán jelenik meg, így például a Vigaszág c. kötetben a *Tűzvörös* c. vers, vagy a Fehér c. új kötetben a *Júdás* (10.) és a *Kérdéseinkre*. (11.) A formai monotóniával e költészetben általában csak akkor van gondunk, ha a közlés megáll a mesélés szintjén, és ha túl szubjektív, önéletrajzi tartalmú, nem eléggé távolságtartó, ezáltal az olvasót nem esztétikailag, hanem csupán érzelmileg érinti meg. Ilyenkor nem ad szövegolvasói, műértelmezői többletet. Ilyen szempontból a Fehér c. kötet jó néhány verse problémát hordoz, mivel épp a transzcendens tapasztalat lírai artikulációja szenved csorbát, az alapkoncepció rovására.

E költészet evangéliumi hírvivő jellegéből adódóan szinte természetes, hogy eszmei középpontjában a Megváltó, Jézus Krisztus személye áll. De az már kevésbé természetes, hogy Szegedi Kovács verseiben Jézus alakja sok esetben anakronisztikusan, vagy torzítottan, provokatív módon jelenítődik meg. A korai versek között még érthető volt az egyfajta ideológiai rejtőzködés, így például a *Szela* esetében, melyben a régi, agyonolvasott Biblia a szocializmus számkivetettje volt. De a továbbiakban már nehezebben magyarázható meg az eszménykép szándékosan torzított ábrázolása, illetve az ideologikus kötődés sarkos, vulgáris megjelenítése. A szokatlanul meghökkentő „stoppos Názáreti” még csak-csak beleillik a vers gondolatmenetébe, hangulatába a *Vészfékezés békeidőben* c. költeményben, még a *Csavargó imája* alul retorizált nyelvvel is kibékülhetünk, ám a *Farizeusi* egy sorának vulgáris tónusa már túlzás: „*a világért se áruld el senkinek,/ hogy Istennel fingó-viszonyban vagy*”. Ehhez képest az *Epilógus* „lyukas kezűje” és a *Fényképalbum* komázó hangja, vagy Az *Úr locsolócsöve* gyermek-locsolóverse már egészen kedvesnek tűnhet.

Persze fölfoghatjuk ezt egy esetleges költői játéknak is, netán a vallásosságban rejlő képmutatás fricskázásának, mivel végigvonul Szegedi Kovács költészetén, egészen a Fehér c. kötetig, ha nem ütközne bele minduntalan a költő világszemléletébe, írói attitűdjébe. Mert míg Spiró Fogságának és Darvasi regényvilágának Jézus-ábrázolása (beleértve Szív Ernőt is) teljesen elfogadható, mert szervesen illeszkedik a szerzők világképébe, addig ez kicsit idegen testnek tűnik Szegedi Kovács esetében. Vagy a provokatív hang a költő szerint nélkülözhetetlen és szükségszerű kordivat? Mentségül felidézhetnénk Lackfi János *A halpedikűr zsoldára* c. versét az *Alföld* 2020/2-es számában, de érdemes-e felülni a kordivatnak?

Illetve hogy adjunk hitelt a kötetek fülszöveg íróinak, a Fehér esetében Iancu Laurának, aki a költő mély hitéről, s e líra metafizikus jellegéről ad számot?

Vagy a 2019-es Fehér c. kötet egyfajta személyes vezeklés, a lírai szubjektum magába szállása? Jó lenne így gondolni, csakhogy a *Fehér* c. vers jóval korábban íródott, kilenc többi verstársával együtt régebbi kötetekből való átvétel. Ami önmagában még nem lenne probléma, ha a cím szimbolikája kiterjedne az egész kötetre, mintegy eszmei motívumhálója, összefoglalása lenne. Csakhogy ilyenről szó sincs.

Az új kötet szerkezetileg instabil, egyenetlen. Rendkívül erős az indítás (az első egységről külön is szólunk), majd eléggé vegyes minőségű a folytatás. A kötet négy részből áll; a tagolást Pék Eszter Anna szép, igazán odaillo grafikái jelentik. Az imént fölvetett problémára tulajdonképpen csak az 1. rész versei adhatnának választ, mivel az ebbe foglaltak zöme a lírikus önkritikáját tartalmazza. A költő, a hívő ember dohogása, kétségbeesése, és az előítéleteken, az álhiteken való szörnyülködése. (*Túl, Csak, Reményed néha*)

A 2-3. rész a családról szóló emlékverseket, egyéb hommage-okat tartalmaz, illetve apró mozaikokat a szubjektum tájáról; a záró 4. egység istenes versei pedig inkább didaktikus megnyilatkozások, mint valós lírai alkotások. Ezek a szövegek többnyire megrekednek a költői műtől elvárható négy fokozat (a Németh G. Béla nevéhez fűződő tézis: grammatizáltság>retorizáltság>stilizáltság és >poetizáltság) második szintjén, legfeljebb retorizáltnak nevezhetőek.

Néhány kivétel szerencsére azért akad, de a többség – vagy nyelvileg, vagy képileg – valahogy elhibázott. Stílszerűen szólva: kissé megfeneklett, mint Noé bárkája az Araráton. Hiányzik belőlük az a transzcendens húzóerő, amely megemelné a képből eredő tartalmakat. Ráadásul a képek gyakran nem is illeszkednek szervesen a szöveg menetébe, néhol erőltetettek, vagy egyszerűen esetlegesek, mint például a *Tükör előtt* c. vers ezen sorai: „*e távlatból csupán az emlékezés/ a teknősbékák jajára/ porig égett vágyaink/ szalmakazlai közt...*” (34) Vagy ez az erősen indulati töltetű sor az *Egy kő mégis* c. versből: „*Sok mindent nem tudhatunk;/ a mi gyalázatunkról/ Szellemi hatalmasság gyúrt széjjel minket/ a saját képére és hasonlatosságára*”.(55) Még a sikeresebbnek nevezhető emlékvers, *A cet gyomrából* is tartalmaz stílári ellentmondásokat: a romantikus historizmusra emlékeztető sorokba belekeverednek efféle képzavarok: „*Ezek lesznek a legszebb történetek,/ amik akkorra már átértékelődnek,/ kisimulnak a veres századok gyűrött takaróin. / Majd lehámozzuk a nyomorúság/ romlott banánhéját, s a lelkek felragyognak/ akár a pillangók*” . (60)

A 2-4. egység szerencsés kivételei a nyomorúságos gyermekkort idéző (már említett) *Útközben* c. apavers (36) és a szociografikusnak is nevezhető, szégyenérzetet megidéző *Vasútállomás* c. anyavers, valamint az *Istenes vers* (54), bár itt rögvést megjegyzendő, hogy ezek sem mind újszülöttek. Az utóbbi például a *Vigaság* c. kötet egyik legismertebb darabjának, a *Hajszálaknak* az átkeresztelése. Ehhez csak annyit fűznék hozzá, hogy a záró szakaszt akkor is, most is el lehetett volna hagyni, mert úgy, sűrítettségénél fogva a költemény gondolati távlatot nyerhetett volna, például az „utolsókból első” jézusi példázat parafrázisává lényegüléssel. Emígy csak a hétköznapi szintjén reked meg. Mindezek mellett még az is rejtélyes számunkra, hogy miért kerültek be ide *Az ablaknál* (51.), a *Csókok* (52.), illetve a *Gyorsteszt pozitív* (57.) c. versek. Ugyanis különösebb értéknövelő szerepük ebben a kötetben nincsen.

Az elhibázott versválogatás, és a nem túl szerencsés szerkesztés miatt a kötet sajnos vesztett súlyából, kész csoda, hogy a szerkezeti ív bizonyos mértékig mégis kitapintható a *Bárány szemével* c. kötetet záró költemény minősége jóvoltából. (62) Ugyanis a benne foglaltatott tragikus történelmi eseményről (a katyni népirtásról) történő megemlékezés olyan transzcendens tapasztalat lírai megnyilatkozása, amely méltóvá teszi a kötetet arra, hogy további vizsgálat alá vegyük az 1. rész 18 versét.

A továbbiakban tehát erre korlátozzuk szemlélődésünket, mert ez az első rész olyan aktuális problémákat emel a középpontba, amely sokakat érinthet, mint például a hitélet nehézségei: gyávaság, kételyek, önsajnálát, törvényeskedés, kizárólagosság, és ezeket a vallási problémákat palimszeszt-szerűen montírozza egymásra. Ezekben a versekben a hitbizonyosságokból származó gondolati töltetű textusok sok esetben képi formát öltve sikeresen poetizálódnak.

Kulcsmotívumként itt a színeket említhetnénk, és kiemelten a *Fehér* c. verset (18.), melynek jelképisége mélyebb jelentést hordoz, tulajdonképpen felfoghatjuk a Királyi menyegző példázat allúziójaként is. (Máté, 22,12.) A hétköznapi kép (udvaron, frissen mosott, kötélén száradó fehér ingek) metamorfózis által transzcendensbe megy át, a látvány látomássá válik: „*aztán az Isten borított ránk / egy fehéren izzó köntöst,/ alig tudtunk/ egymás szemébe nézni*”. A fehér ruhát tehát Isten adja, megigazulásunk általa megy végbe. Minden teologizálás nélkül is Szegedi Kovácsot (mint sokunkat) foglalkoztatja az a kérdés, hogy megtisztulásunkban mi az ember része és mi a felettes erőké. Esterházy Péter gyönyörűen ír erről *A szabadság nehéz mánora* c. könyvében. Szegedi Kovács két korábbi versében önironikusan már érintette ezt a kérdést: így például a *Dolgok rendje* címűben, a *Vére körmöm alatt* c. kötetből, vagy az *Eszelősen próbálom* címűben (*Enyhítő körülmények* c. kötet) pedig erős emocionális önváddal beszél ugyanerről.

„Eszelősen próbálom testemből kihúzni/ Krisztus egyik szögét,/ ami úgy belém hasít,/ mint szuvas fog fájása”.

A vers dinamizmusa, ritmikája egészen kiváló, az olvasóban (ellenpéldaként) képes felidézni a Zakariás könyvének 4. részéből a 6. verset: „[n]em erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel, azt mondja a Seregeknek Ura.”

A „fehér” a megtisztulás szimbóluma, s mivel a hétköznapi nyelvben a fehéret az összes szín keveréke adja, ezért a jelkép általánosan mindenre és mindenkire vonatkoztatható. Óhatatlanul is ide asszociálódik egy Pilinszky-remek, a *Bár színem fekete*. Az ellentétes szín az ellentétes szemszögből való versindítást jelenti, de a lírai hős, gondolatban, ugyanoda jut el, a megváltottak seregébe, legfeljebb a lelki hőfokban van némi eltérés: „[e]zért ha egyszer elfogadtatom,/ úgy leszek az üdvözültek sorában,/ mint leeresztett sötét zászló, / becsavart lobogó,/ szótlantul és jelentés nélkül,/ és mindeneknél boldogabban”.

A színeknek tehát jelentőségük van, így a *Tóparton* és a *Kérdéseinkre* c. versekben is az Istennel járás során szerzett tapasztalatokra utalnak, emlékképeket idéznek fel, amiktől a belső táj elrendeződik, az emlékmozzaikok (hitéletünk apró képkockái) a helyükre kerülnek.

Ezek a költemények elsősorban önvallomások, nem kifejezetten ontológiai kérdésekkel foglalkoznak, hanem a lírai én belső életrajzának lenyomatai. Ilyen kérdéseket vetnek fel, mint

merjük-e vállalni hitünket (*Túl*) (12.), hiteles-e a hitéletünk (*Mi mindig*) (9.), netán a „dogmák igájába” akarjuk-e hajtani fejünket, és erőnket megfeszítve, akár önsanyargatással is kikényszerítjük elfogadtatásunkat, vagy ténylegesen rábízunk magunkat a felsőbb erők irányítására? Ennek groteszk pillanatképe a *GPS* (17.) c. vers.

A szerző szerint annak is megvan a kockázata, ha begubózunk a hit általi megigazulásunk tudatába, mert akkor elveszítjük a hit eleven varázsát, sőt, elveszíthetjük eredeti rendeltetésünket. „*Mert szolgálat az ember,/ élő szövétnek,/ hitté dermedt/ Szent János bogár*” olvassuk a *Hajított kő* (20.) c. vers önkritikus soraiban, metaforikus képében.

A Fehér c. kötet első részének versei bár formailag és a prozódia szempontjából nem hoznak újat, gondolati tagolásuk erőteljes, és e versek költői képekben gazdagok. Alapvető inspirációjukat a Szentírás mérhetetlen bőségéből merítik. Az önsajnálattal indító *Reményed néha* (15.) c. vers záró képét például az ószövetségi történet ihlette, szintiszta vízőzön, egyben Tóth Árpád-allúzió: „[d]e ha kibocsátod/ szíved sötét ablakából/ elgyötört, vézna kis galambod,/ olajággal a csőrében/ térne vissza hozzád”.

Szegedi Kovács György új verseskötetére a letisztultabb poétikai attitűd jellemző, vulgáris, profán szóhasználattal alig találkozunk. Helyettük (Jézusra vonatkozóan) ilyen szóösszetételeket, jelzős szerkezeteket találunk: „örök vér-remény”, „lehajtott fejű remény”, vagy ilyen sort: „*mert megmerítettünk hősín igazában/ s behunyt szemmel is / megtaláljuk a tömegben/ köntöse szegélyét*” . (*Vércsoport*) (14.)

A hitbizonyosság versei még a *Kálvária* (7.) és a *Fény-képek* (19.) címűek. Ezekben a költő rátalál a kegyelmi tapasztalat közlésének nyelvi alakzataira is. Ilyen szempontból kifejezetten sikeresnek mondható a *Júdás* c.(10.) parafrázis, melyben megcsillan a szerző eredeti humora is. Ebben az esetben elfogadható Júdás szájából a profán jelző. Az utolsó vacsora alkalmával hangzik el a következő párbeszéd, a rímek játéka: „[u]ram, ki az a barom,/ akinek én a bemártott/ falatot .adom”.

A vers hármas tagolású, és igen eredeti a záró paradoxon-kép is. És épp a hármas tagolás miatt itt ismét megemlítem, hogy jól tette ennek a költészetnek egy kis formai változatosság, vérfrissítés.

A kötet első részének záró verse egy ószövetségi Jób történet-allúzió, amely az érett hitre jutás megnyilatkozása, a lírai én megadja magát, elfogadja a transzcendens üzenetet: „[a]karom, hogy láss!” (*Amikor belépsz*) (23.) A figyelmes olvasó tudatában ez egybecseng a

Jób 42, 4-gyel, amikor is a tényleges megtérésre jutott Jób már nem okoskodik, nem talál ki válaszokat, hanem

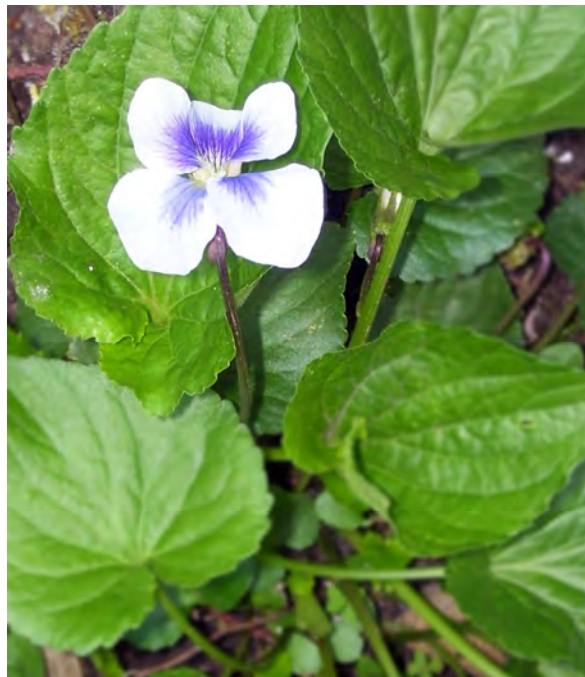
azt mondja az Úrnak: „én kérdezlek, te pedig taníts engem!”; elfogadja, hogy ezúttal a Teremtő nyissa fel a szemét a világmindenség dolgaira, titkaira.

Csak az ilyen rekapitulálásra kész lélekben teremődhet meg az a harmónia, amikor az objektív és a szubjektív szféra fedésbe kerül, amikor nem „lóg ki mögüle a fehér köntös”, hanem ténylegesen rajta ragyog. Ilyenkor teremődik meg az „időből kilógó pillanat”, a metafizikai állapot; és ezáltal nem érezzük hagyomány-imitációnak a „kehely, az angyal, a kegyelem, az öröklét, az örök vér.-remény” szókészletet, mert akkorra már mindez a lélekben beteljesedett.

És ennek köszönhetően ér össze végül is a kötetet szervező gondolati ív is, és teremődnek meg a kötetet záró misztikusnak tűnő utolsó sorok: „[É]s Valaki néz ránk, csak néz,/ egyre élesebben./ Néz, Bárány szemével/ a végső igazság”. (63)

(SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY: *Fehér*, Vörösmarty Társaság, 2019)

VUM, 2020, november

Fotó: FÁBIÁN MÁRIA

NYERGES GÁBOR

Egy ember konzerválása

A volt szeretők múzeuma egész napos nyitvatartással, ingyenes belépéssel várja (haza) egyszem látogatóját. Felhalmozott anyaga mindenki más számára értelmezhetetlen. A kiállított tárgyak eszmei értéke az elmúlt kapcsolatok végkicsengésétől és kronológiai sorrendjétől is függ. Noha időről időre megesik bizonyos háztartásokban a gyűjtemény alkalmi rostálása, a kiállítás nagyobb részt csak bővül. A tárlat részét nemcsak tárgyak, fényképek, dokumentumok, eltett jegyek, plüssállatok, levelek és egyéb kategóriájú szuvenírek képezik, fő attrakciója épp a virtuális részleg, melyben emlékképek, de akár le nem élt idők részletgazdag forgatókönyv-változatai is előfordulnak. Egy ember konzerválása nem szórakozás, de nem is mindig gyászmunka. Evidencia. Két óvodásmosolyú fiatal egyén halad hazafelé egy feltúrt utcán, a rájuk sötétedett nyárban-őszben. Ennek egy idő után pusztán dokumentumértéke van, a szereplők mondták már, mondják még másnak is, hogy szeretlek. A jelenet azonban tucatjellege és egyedisége mián egyaránt felbecsülhetetlen. S mikor újra megismétlődik, sajátos és megismételhetetlen módon, sokadszor is pontosan ugyanúgy, bájos és szívszorító egyszerre, ahogy a résztvevők újra meg újra feltételezik, hogy ezúttal majd nem lesz konzerválás, nem egy időszak kiállítás bővül, mikor apró darabokkal gyarapítják a gyűjteményt, melyeken szinte már előre virít a következő, talán, szoronghatnak, mégsem hozzárendelhető katalógusszám.

(megj.: SzifOnline, 2020. márc.)

HOMLOTÉR — Karaffa Gyula: *Direkt morál...*

csak annyira vagyok korrump
amennyi az élethez kell
(*sok kell hozzá*)
gondolják embertársaink
akik császárok lettek
övék e föld *erdők mezők*
kalásza virága nekik terem
nekik dalol a rigó a fán
nekik írja dalát a szövegíró
nekik dolgoznak az emberek
(*„ki ekével, ki kalapáccsal, tollal”*)
a direkt morált nem ismerik
sem a szeretetet
Patmosz szigetén még nem jártak
(*Tiszapalkonyát sem ismerik*)
csak vágynak rá oda eljutni...
nem fog nekik sikerülni
mert senki sem viszi el őket
oda egyedül kellene menniük
ahol lelkiismeretük megnyugodhat
ahol igazuk van ahol az élet
nem csak annyi amennyit megszerezteél
épp ellenkezőleg ott az élet annyi
amennyit tudsz érzel élsz...

*

„Patmosz kis Égei-tengeri görög
sziget,
egy a több tucatból.
Az aggastyán János apostol
száműzetésének helye.
Az evangélista itt foglalta írásba
az üdvtörténet végidejét,
az Apokalipszist, a Jelenések könyvét.
És Tiszapalkonya?
Hőerőmű, dübörgő turbinák,
barakk, emeletes ágyak, vaskályha,
verejtékszag.
A bé-listázott Hamvas Béla
segédmunkás-raktáros
munkakörben eltöltött éveinek
„második korszaka”,
száműzetésének leghosszabb
periódusa,
1954-től 1962-ig.”

*

fogylok lettünk létünk foglyai
mindannyian számkivetettek
és ne szépítsük a dolgot
rég lemondunk már a repülésről
nagy hasunk egyébként is lehúzna
a matériába a sárba a szennybe
nem nézzük soha ki jön szembe
felőlünk Jézus is elmehetne
mellettünk ugyanazon a hídon
nélküle is kibírom
egyáltalán ki az a Jézus
melyik bandának tagja
vagy melyik gyár ügyvezetője
mert ha egyik se játszik
ne jártassa nekünk a száját...

*

„*Hamvas az exilium
valódi természetével már
1948 óta tisztában volt.
Az ötvenes évek elején írt
naplótöredékeinek az ószövevségi
Szarepta címet adta,
mert Jahve így szól
a menekülő Illés prófétához:
Menj Szareptába, és ott rejtőzz el.
Hamvas először Szentendre
határában keresett menedéket.
Ekkor mint kertész és földműves.
Mikor a hatóságok szemében
e magának választott szerep
tarthatatlanná vált,
1951-től ingázó munkásként
az inotai hőerőműnél
helyezkedhetett el,
raktáros besorolással.
Az ember megrendülten ismeri fel,
hogy e diktatórikus világ
komor színpalai között,
a lélekszorító elhallgattatás
ellenére
olyan mű születik itt,
amely az európai esszéirodalom
csúcspontja.
A felsőfok általában tilos,
de ezúttal helyénvaló.”*

*

kérdezted-e már mikor kel a Nap
annak aki munkába lohol?
kérdezted azt felkelt-e már a Nap
mikor dolgozóhoz kezd valahol?
ők azok a korán felkelők
kiket kivet magából az ágy
ők azok a sietve szeretők
kiket lopva talál meg a vágy
a hajnalpír nekik ismeretlen
eltakarja azt a gyár fala
napkeltét nézni nekik lehetetlen
eltakarja a gyár koszos ablaka
bekapnak valamit reggelire
valamit ami kezügybe kerül
s fogaikat összeszorítva
végzik munkájukat emberül
várják ennek mikor lesz már vége?
rabságuk le már mikor telik?
épp nekik nincs idejük semmire
kik az órát olyan jól ismerik?

*

„*Minden alkotó embernek
ki kellene próbálnia élete során
legalább egyszer,
hogy mit jelent az:
hajnalban kelni,
8-10 óra „szellemsorvasztó”
munkát végezni,
tömegszálláson lakni,
és e mindennapos teher súlyát
hordozva a művét megalkotni.
Mégis. A gyárkémények füstje,
a csajkában kapott hitvány ebéd,
a hosszú sötét barakkfolyosó,
a szénpor és hamulepte növényzet,
az árokpert poshadt vize,
de legfőképpen az ötvenes évek
mindent elárasztó,
fojtó politikai atmoszférája
az esszékötetben csupán
sajátos madártávlatból jelenik meg.
(Ahogy az 1944-ben befejezett
Scientia Sacrában sem érezzük
a második világháború
tankjainak dübörgését*

HOMLOTÉRben — Karaffa Gyula

és a szőnyegbombázásokat).
Hamvas bár benne él,
mégis fölötte áll,
derüje, humora magasából lát rá
e groteszk színjátékra.
Mint mondja,
a korrumpált világ őrzőnépe
egyetlen pillanatra se
tévesszen meg senkit.
Aki tud a hiteles létről,
a nem korrumpálható valóságról,
a tragikomédia legsötétebb
fordulatán is csak mosolyog.”
„Szent skizofréria” ez,
amelyben a historikus idő
és a belső történés időfölöttisége
szétválík egymástól.
Örök emberi tartalmak
foglalkoztatják mindenkor,
és a történelem korszakainak
diabolikus tébolyait
már csak a szentkönyvek
mérlegén hajlandó megmérni.”

*
tudod azt hittem
hogy láthatatlan vagyok
hogy engem észre sem vesznek
talán mert észre sem vettek
tudod mindig elhittem
(mert engedték hogy elhihessem)
hogy amit mondok az igaz
mert akkor hazudnék
ha nem lenne az
mindeközben futottak az évek
(fejben tartani sosem volt erőm)
s megtanultam
a foltot a lepedőn
vagy mosószer tünteti el
vagy a lepedő lesz egyre
mocskosabb
---
ha bor van az asztalodon
már ne panaszkodj!
ha kenyér is jut hozzá
már megvan mindened!

ha olaj aranylik flaskában
már biztos a holnapod!
ha zsíros húrok fénylenek
a kipirult arcú vendégeid előtt
már gazdagnak számítasz!
ha megelégit ez a gazdagság
lehet nálad boldogabb?

*

„A Patmosz születése idején
még csak kéthetenként,
szombaton utazhatott Pestre.”
Első útja mindig
a könyvtárba vezetett.
Egy tucát könyvet kölcsönzött,
a másik tucatot visszaadta.
Nem mintha a könyvekből
tanult volna látni.
Saját magának állított
követelménye
az egyetemes tájékozódás
(univerzális orientáció)
igénye.
Volt azonban egy másik
– legalább ilyen fontos –
önmaga számára szabott mércéje:
a hiteles, áttetsző élet
(a transzparens egzisztencia)
megvalósítása.
Ehhez pedig Tiszapalkonya
maga az eszményi háttér.
Ez a géppuskatornyoktól körülvelt
kis “Gulág”,
mindennapos vizsgahelyzetet jelentett.
Négyezer ember
– köztörvényestől, és katonaszökevénytől
kezdve a politikai átnevelésre ítélt elitig –
gumicsizmában lapátolta a szemet
és szerelte a távvezetékek
vasbeton-oszlopait.
Ebben a háttérben
születtek meg
a kötet kristálymondatai:

„Nem igazságot vár,
hanem igaz életet,
nem azt, hogy igazat mondjon,
hanem, hogy igaz legyen.”
Vagy:
„Véletlenül lehet igazságot találni,
de senki sem lehet véletlenül igaz.”
A szenvedésben és megaláztatásban
kiégetett élet:
ez a transzparens egzisztencia
megvalósításának
„tízezer útjából”
az egyik legradikálisabb.”

*

ki északra tart ki nyugatra ki délre
ám a Napba nézni egy sem akar
ki aranyért ki házért ki asszonyért
de végül már egy sem tudja mit akart
csak bolyong bolyong búsan lehajtott
fejvel
néha összefut véletlenül valakivel
te merre? testvér
én csak erre erre – s mint
kit az út vége vár int
és már megy is tovább
---
ezer csapást kitapostam már
cipőm is vagy ezer elkopott
szakállam néhány szálával
a Mindenséget foltozom
mert nem akarom semmiképp
hogy szavaim kicsurogjanak miként
a percek kicsurognak
foltozhatatlan ujjaink közül

*

„Nehéz?
Visszatekintve inkább könnyű.
És hány írástudó
mondhatja el önmagáról,
hogy minden szavát
életgyakorlatával ellenőrizte...”

*

HOMLOTÉRben — Karaffa Gyula

ez már az ötvenkettedik nyaram;
szárnyaim már elnehezültek
testem is már ütődött alma;
a csodák eddig elkerültek
az öröklét oly távol került
egyre messzebbre a napokkal
mindig csak az Istent kerestem...
s most úgy kiegyeznék magammal
ötvenkét nyár és ugyanannyi őszi
szakállam is már deresedik
ötvenkét tavasz és ötvenkét tél rá
kedvem is gyakran keseredik

De csitt, most még nyár van, csendesen
hát!
Csak a gyümölcsöt nézd, ahogy érik!

*

„Kevés mű él túl fél évszázadot.

Hamvas Béla azt írja:

a „kis örökkévalóság” ideje
a szerző halálától számított
legfeljebb ötven év.

Mint az elsárgult fényképekből,
ötven év után

a legtöbb műalkotásból
csak egy sajátosan naiv,
ma már érdektelen
világ levegője árad.

Művészet, irodalom,
tudományos értekezés,
filozófia?

Mi maradt az 50-es,
60-as évek nagy
szellemi izgalmaiból?

Hol vannak
az ünnepelt szerzők és művek?”

*

elmondanám ami van
a szóba faragnám magam
az időbe vésném ami volt
akár ha zsák akár ha folt

óhajtánám ami jön
úrrá lennék az ösztönön
megragadnám mi elenyész
az ész vezetne nem a kéz
kiáltanám a verseket
még akkor is ha kinevet
mindenki aki eddig élt
tovább ragoznám az ígét
építeném a hidakat
lábat fejet és nyakat
forognék fenn a tornyokon
a széllel volnék én rokon
emelnék roppant súlyokat
acélos nehéz sorokat
és ráfújnék a semmire
hogyan ne féljetez ennyire

Hogyan ne féljetez ennyire!

*

„Ami a Patmoszban fontos,
olyan friss,
mintha ma reggel
vetették volna papírra.
Van-e aktuálisabb,
mint a
Direkt morál és a rossz lelkiismeret,
vagy a Németiség,
a Korszenvedélyek utólagos igazolása,
vagy a Függelék a középszerűségről?
Elavulhat-e Az életmű,
a Metapoiézisz
vagy az Interview érvénye?
Közelebb vagyunk-e az alapálláshoz
– a spirituális hagyomány által
megtisztított és fölemelt életrendhez –,
a „lét eredeti szövegének
megfejtéséhez” ma, mint ötven éve?
A Patmosz alkotója
saját oeuvre-jéről is elmondhatná:
„A nagy művek között
korkülönbség nincs.
Minden nagy mű egyidejű.

*Minden nagy mű
állandóan jelen van.
Minden nagy mű kortársam.”
(Az életmű, 187. o.)”*

*

a szó nem hiába
mondat bár mondatot
számolatlanul pazarolva
pénzt és izmokat x és y
bár inkább venne nőt
vagy más egyéb tartós télirevalót
könnyen jött pénzmagján
nevelkedett nőtt növekedett
nőt néha némileg tévelygett
no de: na !

ha így hát akkor miért is....
és ha akkor azért néha még...

és egyébként kinek mi....
és úgy egyáltalán...

lám ily egyszerű a drámai
cselekmény
én őt te engem mi őket...
de akkor miért?
és miért nem ?
vagy mégis?
(mégis)

---

párhuzamos létsikolyok
egymásba fonódó
langymeleg fényzuhanás
szerelemszerű szerelem
ésszerű esztelenség
csontokig meztelenítő
magány-perspektíva
dimenziók enyelgése
sárgás-barna papírlapokon
émelyítő és egyszerre
étvágyat gerjesztő nedvességek
fáradt falovakon
mattul tükröződő
eszméletpanoráma
pókhálóként körülfonó

HOMLOTÉRben — Karaffa Gyula

állati ösztönök
színesen színlelő
hazugságcsapok
kosárnyi fogszuvasodás-bűz
zöngétlen zöngék zenéje
emeletnyi másnapos hajtincsek
kezet emelő bizonyítatlan bók
kéken villódzó boldogság-madár
rebellis ribilliók revánsa
anyázó szózuhatag cseppek
félő nyulak félemelete
baráti csevely
bazdmegező nőregondolások
falhoz támaszkodások
szótárzene szekrény blues
tengernyi rákkenddroll

---

minek hazudni
gyártani rikító színű
maszkokat
mutatni nikkelcsillogású
fogsorok fénytöréseit
hahhh?
hol van a zöld
és hol a kék
de főképpen
hol vagyok
vagyok?
havazok esek szitálok
állok sarjadzok burjanzok
élek félek eszek iszok
vagyok?
legjobb lenne
szaxofonnak lenni
sűrű szövésű hálók

dzsungelharcosaként
üvölteni békésebb napokért
fáradt nádak
testnedveivel keveredve
legjobb lenne
szaxofonnak lenni
érezni az ezüst a fa a réz
disszonáns harmóniáját
simulni puhán bőrpárnaként
légelzárást mímelve
a fémtesten
rúgni rugóként hangokat
a légtérbe
rekedtre recsegni
a csendet
vagy csenddé recsegni
a hangokat
zizegni a náddal
szétolvadni szertefoszlani
mint a rézkohók melegénél
dolgozó férfiak jéghideg gondjai...

(Az idézőjelbe tett „versrészletek” afféle
„talált” versek, Dúl Antal ajánlása Hamvas
Béla *Pathmosz I-II.* című kötetéhez)

KARAFFA GYULA: *Tartozásaim gyűlnek...*,
Nagyoroszi, 2015, Runner Média Kft
Nyomdaüzeme, Balassagyarmat

KASKÖTŐ ISTVÁN

Hector elmúlása.

Rosalinda nem iszik sört... Ő egy kifinomult csaj... pezsgőt, meg diétás kólát. Rosalinda karcsú, magas és fekete... na, nem, fekete fekete, mint egy afrikai fekete, hanem mint Opra. Néha fehér, de többnyire fekete. Most a limóban ül, és belga csokoládét majszol. Belga csokoládét friss földieperrel. Jól ismert aphrodisiac, köztudomásúlag emeli fogyasztója szexuális képességeit.

Hector, mióta az eszét tudja mindig arról álmodott, hogy fekete szeretője legyen, különösen mióta Amáliával feküdt össze, aki fehérbőrű. Fehér, mint egy kilúgozott lepedő. Minden vörös hajú nő fehérbőrű...

*

Hector befordult a sörüzletbe, a kiszolgáló hangosan üdvözölte, mint az a visszatérő jó vevőnek kijár. Hector utálta a legényt, mindig az volt az érzése, hogy ki akar kezdeni vele. Mindig hozzáért a kezéhez, ahogy a visszajáró pénzért nyúlt. Fúj! Hector számtalanszor próbálta elkerülni az érintést, hiába. A srác tartotta a pénzt a levegőben, míg aztán érte nem nyúlt... és. Fúj! Langyos, nedves érintés – Hector meg volt róla győződve, hogy a gyerek meleg. Hector ki nem állhatta a meleget. Kutyafejű Bruno is meleg, az egész banda a Galériában meleg. Szerinte az volt a fő oka, hogy a képeit nem árulták. nem tartozott a kiváltságosok közzé.

*

Az Őrangyal homlokon csókolta a sörös gyereket és megígérte neki, hogy örködni fog felette...

– A szentségít... – sziszegte Hector – Ez is homokos.

*

Dühösen felkapta a sört a pultról és sietve kilépett az üzletből. Az utca másik oldalán egy rendőrautó parkolt. A hekus kutató szemmel kísérte Hectort. Ebben a szomszédságban, ha valaki sietve hagyja el a sörös üzletet, akármilyen üzletet az gyanús. Szóval, Hector lelassította a lépteit és egy hellót intett a rendőrnek. A sörös zacskót a hóna alá vágta és "nemérdekel-mit-gondolsz" vigyorral a képén hazafelé tartott.

*

... és ott volt!!!

A csatorna lefolyó rácsa mellett, félig eltakarva összegyűlt szeméttel, a pénzeszsák. Húsz éve már, hogy Hector a járda külső szélén jár, szeme rutinosan kutat a Loomis kocsiából kihullott pénzeszsák után, akkoriban volt hír róla, hogy egy utcaseprő fél millió dollárt talált.

Hector tudta, hogy egy szép napon rámosolyog a szerencse... és lám csak lám, itt a zsák.

Halleluja!

Óvatosan hátranézett, megnyugodva konstataálta, hogy a hekus elment. Felkapta a zsákot... a súlyáról ítélve legalább egy párszáz ezer, állapította meg Hector és a kabátja alá rejtette. Ott rögvést azon tűnődött, hogy hogyan fogja kinyitni. Masszív acél lakat fogta össze a drapp zsákot... honnan szerez egy vasfűrész?

– Majd meglátjuk – dünnögött magában Hector, szíve hevesen dobogott, mint egy túlfűtött lokomotív.

– Vége a nyomornak! Bruno kinyalhatja a seggem!

*

Mire a házhoz ért, lassan be is sötétedett. Az egyetlen lámpa a rövid kis utcában előbb csak halványan vibrált, majd sárgás fénnel begyulladt. Egy pár ricsajozó kölyök hokizott az úttesten, a szembe lévő szomszéd karácsonyi lámpasort akasztott fel a rozsdás csatornára.

Némán üdvözölték egymást amint Hector a sörös zacskót lóbálva befordult a rozoga öreg házba. Terpentin és többnapos pizza szaga ütötte mellbe.

Otthon, édes otthon. A szuka, úgy is, mint Perfect Amália, elnyúlva a nyűtt szófán televíziót nézett, egy nagy zacskó rósejbnin rágódva.

– Sör? – Szólt a nő, anélkül, hogy Hectorra nézett volna.

Hector letépett egy kannát a plastik tartóból és a szófára dobta. Amália felpattintotta és mint egy vákuum a kilöttyent mosogatóvizet, egy szuszra beszippantotta. Büfögött egy egészségeset és ellapította az alumínium kannát a homlokán.

– Kösz, Heki... ez jól esett – szólt Amália mélyen zengő, rekedtes hangján.

– Csak lassan a testtel... Nem volt több pénzem, csak egy hatosra futotta – dobta el magát Hector a szófán.

Folytatjuk...

Zemplén, Komlóska - Nagy- Papaj

Fotó: SZABÓ MÁRTA

PAYER IMRE

Zuhanó szólam

Akár a vízgyűrű, terjed a szólni szó.
Redőzött térben szerteremegve nő.
Én fáklyakardomat kitartva,
mint az igét, döföm át a létet.

Alátekintek. Napsisakos fejem.
Alattam völgy. Lehúz. Odalent bika.
Sziporka füstbe rejtve támad,
ott gomolyog huzatos halállal.

Előre lépek. Most zuhanok. Igen!
Végig süvít a zord levegőmoraj.
A pusztaság-gonoszba szúrva
átlehelem szavam ébredésbe.

Nem látja senki isteni énemet.
Aláesem, már itt vagyok, és a zaj
megesz, kihány, most szerteszórva
részeim üdvei szólva szólnak.

BAK RITA

Kilőtték a putnikokat

Azért lett olyan furcsa minden,
mert kilőtték a putnikokat –
mondta még régen nagymama.
Mindennap a konyhában ül,
mint egy anyakirálynő.
Körbefonja a fény,
amikor belépek.
Csillog a gang.
Dundi kisbabák alszanak
a lakásokban.
Már nem bombáznak.
Ne félj,
nem fognak már hasba rúgni,
mint akkor, '45-ben.
És nem kell
magadra döntened
a szekrényt,
mert nem tudsz enni adni
a gyerekeidnek.
A világ billeg,
azért lett olyan furcsa minden –
kezd újra.
Miközben a
betonkertben
búgnak a galambok.

GÓSI VALI

Hajnali biztató

Hogy mi a boldogság,

már nem kérdezem.

Régóta elég nekem

a remény, az emlékezet,

és minden újjászülető tavasz.

Elég a pillanat, mi megvillantja

a tűnt álmokat, ha pirkadatkor

– mióta már...! –

beszédes ráncaidra révedek.

Csak nézlek hosszan, csendesen,

hálával, hogy veled ébredek,

és erőtlén, lehajló alkonyok után is

a virradó hajnalban hiszek,

és biztatlak fáradt szerelemmel:

csak *bátran!* Kitartással,

oroszlán-akarással,

csak szeretni,

mindent-odaadással!

VIHAR JUDIT

Villányi László haikui

Különös líra Villányi László költészete, csordultig telt érzésekkel megszólaló epika, melyből igazi harmónia sugárzik. Köteteinek száma eléri a húszat is. Haikui először 1978-ban jelentek meg a *Délibábünnep* című kötetben. Ezek a haikuk szárnypróbálgatások, itt még a formai kritériumokra nem helyez hangsúlyt a költő, de a haiku atmoszférája már megérint bennünket. Még címeiket is ír a haikukhoz, bár a hagyományos japán vers címtelen. Nem tartja be az 5 - 7 - 5 szótag szabályát sem, csak hangulatukban nevezhetjük ezeket a költeményeket haikuknak. Ez az atmoszféra viszont felejthetetlen marad az olvasó számára. A kötet haikui filmrendezőket elevenítenek meg elemi erővel.

Fehér fal.
Fehér fény.
Kihányjuk a napokat.

A haikuból könnyű ráismerni a feledhetetlen filmrendező, Ingmar Bergman alakjára.

A haiku japán eredetű költemény, amely a 16. század végén keletkezett: az oly népszerű *renga* 'láncvers' első három sora önálló lett. A renga eredetileg humoros költemény volt, de a haiku műfajának megteremtésével a humor kiszorult belőle. A haiku 5,7,5 morás sorokból áll, mindössze 17 morában tömöríti a költő mondanivalóját, érzéseit. Bizton állíthatjuk, hogy a világlíra e gyöngyszeme az egyik legtömörebb kötött formájú költemény. A költő pillanatnyi benyomását, emócióit sűríti e három sorba úgy, hogy olvasóit a gondolatok, érzések folytatására készíti. A haiku legkiválóbb képviselője, *Macuo Basó* (1644–1694) ezt a következőképpen fogalmazza meg: a harang egyhangú kongása után fülünkben még hosszan zúg ez a hang. Ugyanígy a vers elolvasása után is valamilyen hangnak még tovább kell visszhangoznia az olvasóban. A *hokku* vagy *haikai*, – vagy ahogy a 19. század végén *Maszaoka Siki* (1867–1902), egy másik költő elnevezte – a *haiku* csak néhány impressziót fejez ki, tele van célzással, utalással. Ahogy a japán festményeken, tusrajzokon csak egy-két ecsetvonás látható, a haiku is néhány szóval képes hangulatot teremteni.

Talán azért is fordul Villányi a haiku műfajához, mert akárcsak költészetében, így a haikuban is a szépség dicsérete hangzik fel. Villányi László emellett visszatér a haiku eredetéhez, a humoros vershez, igyekszik megmosolygattatni olvasóit. Ezt tükrözi az 1995-ben írott költeménye:

Harkály kopogtat
szeptemberi reggelen
villanyoszlopot.

A haikunak mágikus ereje van, mert nemcsak képeket fest, hanem segít meghallani az esőcseppek kopogását, a fák sóhaját, a madárdalt. A haikuban, ebben a parányi miniatűrben tehát benne van az egész világmindenség. A kiotói Rjóandzsi templom csodálatos kőkerájában például az öt szikla az öt földrészt szimbolizálja.

A haikuban tükröződik a sintó vallás, a zen buddhizmus és a taoizmus szemlélete. Az a törvényszerű, ami természetes. A világon mindennek megvan a maga útja. Az embernek az

utat kell követnie, ugyanúgy, ahogy a hal él a folyóban vagy a tóban. A haiku hangulatából sugárzik a *szabi* érzése. Eszerint mindent egy általános nyugalom, örök egyhangúság hat át. Ez a világ egységes, oszthatatlan. Éppen ezért Basó szerint a haikut egyben kell kikalapálni, mint az aranyat.

Villányinál az élet élvezete jelenik meg a haikuban, nemcsak csodálja az élet szépségeit, hanem teljes egészében meg akarja ismerni azt, magáénak akarja érezni minden gyönyörűségét, a folyót és hegyet, az erdőt és a mezőt.

SEBESSÉG

Nem tudok elég lassan úszni
élvezve az összes zöldet
egyenként a folyó cseppjeit.

Villányi László egész költészetére, így haikuira is jellemző az erotika. Általában az élet szépségeit keresi, s itt központi helyet kap a szerelem és a testiség. Nála azonban nem elsősorban a férfi és a női test szépsége, az ölelés gyönyörűsége ragadja meg az olvasót, szinte panteisztikus módon minden élőlény, minden tárgy, minden, mi él és mozog, erotikus lehet haikuiban. És ezek az élőlények, tárgyak át- meg átcsapnak egymásba, átváltoznak a reinkarnáció törvényei alapján. Eltre kelnek a tárgyak a keze alatt. Villányi finom megfigyelő, ebbe az apró rezdülésekkel teli világba vonja be olvasóit:

EROTIKA

Ujjhegyről tűzhelyre
hull egy vízcsepp
felszisszen tovatűnik.

Basó szerint a haiku ellentétben alapszik, amely formailag is kifejeződik a versben. Az első két sor ellentétben áll az utolsóval, amelyben valamilyen váratlan fordulat, csattanó szerepel. A vers kényes egyensúlyát az első két sor és a harmadik ellentéte adja meg. Kép és hang, mozgás és mozdulatlanosság, csönd és zaj ellentétei feszülnek a haiku két pillére között. S a pillanatnyi mozgás után még jobban érzékelhetjük az időtlen nyugalmat, az állandóságot. Villányi László haikui teljes mértékben a basói követelményekhez igazodnak. Tűz és víz egyszerre feszül a haikuban, majd egymásba olvadva megsemmisülnek. Nemcsak a mozgás, hanem az ellentétek szembeállítása is jellemző haikuira, hiszen az ellentétek még jobban kiemelik a mindennapi élet dolgainak tulajdonságait. Villányi a testiség meghitt hangú hírnöke. Az érzékeket is megjeleníti ezekben az erotikus haikukban. A tapintás, az ízlelés ingere miatt megmozdul a világ, kívül is, belül is:

hópehely íze
legbensőmből bőrömig
árad a meleg

Mindig az élet diadalmaskodik ezekben a haikukban a halál felett: a temetőben a sírok között egy lány bőre világít. Villányi László kitárja előttünk a lelkét és megmutatja mindennapi kis csodáit, miközben patyolat tisztára mossa lelkünket.

Villányi László egy-egy haikuja gyakran egy-egy történet is. De e történetek hőse a mikrokozmosz egy-egy parányi lénye, akár a japán haikukban egy béka, egy kabóca vagy egy méh. Filmszerű képeket látunk Villányi haikuiban egymás után premier plánban:

hányadik éve
araszolhat a hernyó
a konyha kövén

A három soros miniatűr regény néha tragédiákat sejtet: az őszben sétáló költő magányos, csak a szél cirógatja. Villányi László haikuit gyakran megháromszorozza. A Hármások, ahogy ő nevezi, általában egy témát dolgoznak fel különböző megvilágításban. Lássuk a kék szitakötőről szóló hármast:

HÁRMASOK

gyerekkoromból
gyerekkorodba röppen
kék szitakötő

árnyékot nem vet
jöttét mégis megérzi
meztelen hátad

csak kövesd röptét
esőszagú lesz álmod
eléd jön egy szó

Villányi László haikui jellegzetes színfoltot képviselnek a magyar haikuköltészetben. A Kosztolányi óta meghonosodott műfaj a 20. század 80-as éveitől kezdve vált költőink körében népszerűvé. Nemcsak a négy évszaktot megéneklő klasszikus haiku bűvöletében írnak magyar haikukat, hanem egyre több követője van a moderneknek is. Korunkat, ezt a bizonytalansággal teli, kapkodó, lihegő kort egyfajta elvágódás jellemzi: a megoldhatatlan problémák elől való menekülés. Abban reménykedünk, hogy még talán rátalálhatunk a szépségre, a harmóniára. Ez az életérzés jellemzi Villányi László haikuit is.

Fotók: **FEIGE MÁRTA**

VIHAR BÉLA

Legenda, éjszaka

Éjszaka felébredtem.

A levegő titkos folyója ömlött a kitárt ablakon
a világ nyitott szájú forrásából, melyről elgördült a kő.

Az ég gyöngyházfényben lövelt.

És akkor láttam az ég mélységében egy csillagot imbolyogni egyedül.

Valahonnan Ceylon felől közeledett országunkhoz

hol rizsföldek suhognak és sötét kulik énekelnek az emberi fájdalomról.

Nem csillag ez! - hajó!

küzd a tengerrel, véres lámpásai lobognak.

Ne aludj városom, felénk közeleg ködös évezredekkel.

Elszánt vándorok az utasai, kik elmentek egyszer hajóikkal e földről
mikor még őseink éltek.

Szomorúság volt az emberek között és ők azt mondták:

neki megyünk ennek a távoli birodalomnak, a tengernek,
aminek a neve Kéklő Egek,

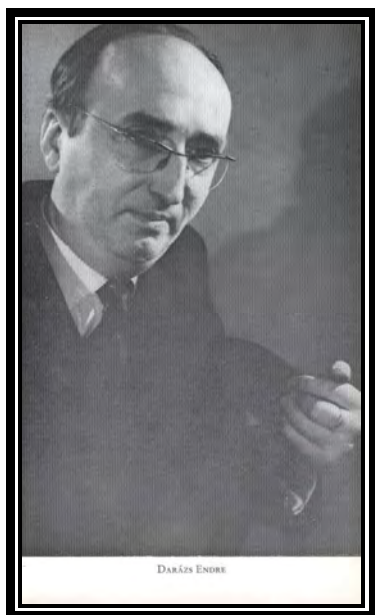
a holdontúli országokban is fogunk járni

és megmártjuk korsónkat a sugarak kútjában

hogyan hazahozzuk a világ végéig...

Forrás: VIHAR BÉLA: *Út önmagadtól*, – <http://mek.oszk.hu/05100/05109/05109.htm>

ELFELEDETTEK*

DARÁZS ENDRE
(Budapest, 1926 — uo. 1971)
költő, József Attila-díjas.

A budapesti egyetem bölcsészeti karának volt hallgatója: 1946–54 között irodalmi folyóiratoknál és könyvkiadó vállalatoknál végzett szerkesztői munkát. Már 1945 előtt jelentek meg versei; lírája a felszabadulás után bontakozott ki erőteljesebben, egyike lett a szocialista átalakulásért és fejlődésért síkra szálló fiatal költőnemzedék tagjainak. [Költői pályájának 1950 és 1956 közötti szakaszán a pártos propagandaköltészet szolgálatába állította tehetségét. Csak 1956 után talált rá újra saját hangjára. B. L.]

Versformái egyszerűek, lírai stílusa színes és közvetlen.

Szerkesztette a *Tűztánc* (1958) című antológiát.

Verskötetei: *Kunyhó, füsttel* 1947, *Vasszobor* 1948, *Fiatalok* 1950; *Üdvözlét* 1952; *Tűzek tánca* 1955; *Erőd-utca* 1956; *Rosszban-jóban* 1958; *Valaki, villámfénynél* 1960; *Portré ezüstkeretben* 1964; *Szarvasok futása* 1966, *Egy főkönyvelő hegedül* 1972. (*Magyar Irodalmi Lexikon*, 1963)

A szövegek írásmódja a két felhasznált kötet gyakorlatát követi.

Az alábbi versek Darázs Endre a *Vasszobor* című kötetéből valók, Egyetemi Nyomda, 1948.

HIDEG IDŐ

A partok közt tova-dörgő
Jégtáblákkal zajló idő.
Istenem, védj meg e partot,
Ha már eddig is kitartott.

Tapaszd be a világ részét,
Hajszálnyi a repedés még;
De a semmi be-beloccsan,
Közöttünk fut hosszú csikban.

Nem hajót visz, csak halottat,
Mit hajjai szertemosnak;
A halál, mi át meg átcsap,
Az pörgeti a világot.

Vessed néki már a vállad,
Hátaddal támaszd a gátat;
Lazul a gát, mert kivásott,
Ragadj Uram gyorsan ásót.

Akin átfut, annak vége,
Átfordúl a semmiségbe;
Forgácsolja a dübörgő,
Felcsapódó, jeges idő!

Fel-felbukkan, már emelget,
Átitat már lassan minket.
Megszáradnánk. Bugyolálj be
Már akármilyen pólyába.

* A Kaláka internetes periodikán 2007. októberétől 70 költő versei, életrajzi adatai voltak olvashatók az *Elfeledettek rovatban*, melynek szerkesztője lehettem. Kamarás Klára és a magam ötleteként, a Kaláka nyomán, de nem ugyanazon sorrendben, 2019. szeptemberétől az Irodalmi Epreskert 5 is közli ezt az összeállítást. [Szerk.]

ELFELEDETTEK – DARÁZS ENDRE

LIRA

Hanyattdőltem s így úsztam én
Soká a nagy vizen,
Mint zaklatott, apró motor
Dolgozott a szívem
S tudóm zihált, szám káromolt:
Mocskolta az eget,
Az Úr nevével úsztam én
A mély vizek felett:
Gúnyoltam, köpve sós vizet
S tenger szitkomat.
Vártam: a mennybolt visszaszól:
Dördül és rámszakad,
Ezt vártam. Ó, hogy vártam én
Akármilyen halált:
Kést vagy golyót, talán tüzet,
A fülást legkivált.
Hogy szidtam őt. A tenger jött
És jól szájoncsapott.
Partra vetett, az arcom ég
S azóta hallgatok.
—————
Ülj le a küszöbre, ez már e te házad.
Ne hidd el, az ágak bármit magyaráznak.
Igaz, hogy az ágból új rügy előtör,
De csak koporsó lesz az öreg fatörzsből.
Érzed, még a gyeplőt keresik az ujjak,
De a szív azt várja, hogy mikor csitulhat.
Alig hallhatóan ketyeg az az óra,
Amelyiknek vén a kereke, rugója.
Igen a nagy csend már. Hallom: idejárnak
Nagy, fehér lovai a dolgos halálnak.
Holnap mind befogja az éles ekébe,
Holnapután téged fordít be a mélybe.

EGY PIACI KOSÁRRA

Ugy-e tudsz örülni telt kosaraknak?
Nem olyanokra gondolok én,
Amelyekben hasas üvegek összekocódnak,
[karcsu palackkal veszekednek
Trónolnak aranysipkában, felcicomázva,
[gőgösen s mégis bizonytalanul:
Lehuzza őket a bor.
Olyanokról nem szólok én,
Amelyek fészken kéttucat alma szorong,
[pirosposzsgás, válogatott,
Mint a balettben.
Nem ilyen gazdagokra gondolok én —
Egyszerű piaci kosárra:
Amelyből krumpli néz a világba, s répa
[dugja ki a fejét
S mezei gombák, jóízű gyökerek:
[ez a nép és köztük az atyjuk:
A kenyér mosolyog s inti türelemre a családját:
Bölcsen térnek a könnyű halálba
[rengő-ringó csónakukon. —
Mert a piac vihara dobja ki őket a
[partra s az asztalon ott a halál:
Gyors kés a fürge kezekben, aztán a tűz, víz,
gőz,
Akik éltek még réten, a kertben,
[most összemosódnak,
Ki-ki elveszti az arcát, egybeömlik
[a nedvük, a testük
A zubogó, öblös temetőkbe — — —
De ha terítnek, hogy mosolyog a leves,
[tetején a zsiros arannyal!
Minden telt kosarat áldj meg Uram;
A krumplit, a hagymát, simogasd meg
[a káposzta fejét;
Szép a kosár, ha sok jóval már tele van,
Ó, mennyire még szebb,
Ha karcsú csípőre szorul és furcsa
[füle gömbölyű karra füződik —
Adj apró nőket nagy kosarakhoz,
Ne hagyd magára a férfit, Uram.

ELFELEDETTEK – DARÁZS ENDRE

ASZÁLY

Sápnak leadtam húsomat,
Testemnek majd felét;
Csontom zörög, ezen derül
Hetek óta az ég.
Egyetlen-nagy rideg mosoly
Kínoz, el nem tapos,
Játszik velem, örült nőkhöz
Nagyon hasonlatos,
Akik halálra csipdesik
Az éhes gyermeket
S felsivító kínjukon
Ajkuk szívből nevet.
Már így vagyok, nem kell sok és
A lélek felvonít,
Köhögni kezd, vérrel köpi
Ki a cafatjait,
A vért megissza majd a föld
S azon a kis helyen
A vérrel megkevert humusz
Sovány korót terem,
De a mező köröskörül
Láthatárig üres
S tengernyi légy — a testemen
Szomjuk italt keres;
Arcom csipik, én rugdosom
A meddő földeket —
Nevet az ég, nem ismeri —
A szánó könnyeket.
Ha ilyen, akkor legalább
Bő nyállal köpne le,
Abból is kinőne talán
Mindnyájunk kenyere.

VASSZOBOR

Számúzve az esővert piacra
Kétszáz éve egy vasszobor él,
Csecsemő volt körötte a város,
Most kamaszlány, pozsgás és kövér,

Akárcsak az a vidám cselédlány,
Aki éjjel jól szeretkezett
S most port ráz a konyha ablakából
És a szobron harsányan nevet,

Mert hamú, a por s a gyufaszálak
A behasadt szoborszájon át
Alácsúsznak a hordónyi mellbe
És onnét mindig alább s alább

S ó, e lányok oly szépen nevetnek,
Arcukon két rózsaszín gödör
És mind elmegy egyszer lefeküdni
Gödörbe temetőfal mögött

De akit e világra nevetnek,
Az, anyjánál mégjobban nevet,
És dobálja szelíd nevetéssel
A vasszájba a holt legyeket

És így lelik széthullt nemzedékek
Meg egymást almacsutkák között,
Minden morzsa, mit a szájba vetnek,
Odabent visszhanggal dübörög

S mintha volna szobor szivverése,
Ritkán szól csak, sokszor elakad,
Egy szobor áll égreemelt karral
S fenyeget temető-falakat.

Az alábbi versek Darázs Endre: *Rosszban-jóban* című kötetéből valók, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1958.

„Verseim csokrát ajánlom feleségemnek,
Gizellának, az igazinak”

ELFELEDETTEK – DARÁZS ENDRE

SOHASEM REPÜLTEM

Sohasem repültem, nem volt hova még.
Csak vonatablakból tárult a vidék.
Kicsinyke országom, a lassu vonat
Elégséges arra — lássam arcodat.

Sohasem repültem. Leginkább gyalog
Jártam alattatok messzi csillagok,
Semmitsem halványabb csillagok között —
A tükröképek földre költözött.

Sohasem repültem szélben, odafent.
Megtaláltam én itt lent a végtelent,
Vének bölcs szavában, lányok szemiben,
S hangjuk, ragyogásuk magammal viszem.

Sokszor megpihenek, mert hosszú az út,
Felkeresni annyi várost és falut,
S álmomban sem tárok zugó szárnyakat,
Melyeknek csapása magasba ragad.

Álmaimban is csak utam folytatom,
Amelyet elhagytam piros alkonyon.
Pihen hazámban, feküdvén hanyatt
Csillagok között és csillagok alatt.

Nézem: eddig utra Szegedig jutott —
Kinálja magát a hatalmas Tejut,
Amig elébe nem usznak fellegek,
Rajzolván az égre kontinenseket.

Amerika, aztán Ausztrália
Huznak el felettem karnyújtásnyira.
Röppenj fel közéjük! — Noszogat a szél,
S álmaimban — ember — átfog, úgy beszél.

Akárcsak jó ügynök. Kinálgat, világ,
Azután tégedet csillag-miriád.
Oly idegen minden, érzem, igazán.
Hol dalomat értik, az az én hazám.

NÉV NÉLKÜL

Az út immár barna-vörös, rozsdás,
Az agyagján megcsuszik a postás,
Későbbben jön, mint mikor szokott.

Valahogy most nincs senkinek kedve
Levelet írni, e sűrű csendbe,
Hiába várok csak egy lapot.

A Dunán túl, odalent, a város:
Régi fénykép, légyptettyes, homályos.
Jótkonyan elfedi a köd.

Asztalomnál órákig elülve
Mintha nem földön, de élnék ürbe —
Böngészek leveleim között.

Emlékezem sok szivdobogásra,
Mit hozhat a levél? Mégis, hátha
Jelenthet izgalmas fordulót....

Csak szokottak: vastag könyvárjegyzék,
Kéziratok, számlák és uj szemlék
És ritkábban: lejárt meghívók.

Aláírások, kemény pecsétek,
Mindenféle tarka-barka bélyeg,
Jó sir nekik a papirkosár,

Az ablakon sárga levél leng be,
Befutta a szelek végtelenje,
Tétovázva asztalomra száll.

Ultimátum? Nagyon tépett, ócska,
Kire bizták, kóbor koldusposta
S aki küldte, búvik, névtelen.

Attól féljek, aki lapul, gyáva?
Sem lakása, sem aláírása.
Összetépem gyorsan, mérgesen.

ELFELEDETTEK – DARÁZS ENDRE

VÁGÓHID

Orrlyukakból száll a kékes pára,
Emlékezet gőze vacsorára.
Neki-nekifeszül szegény pára
Ellenkezik még remegő lába.

Méla tehenek tragédiája —
Utánok már vidámabb a lárma:
Konda vágat egymást taszigálva,
Mint moslékra, úgy fut a halálba.

Szinte egymást küldik, noszogatják,
Mégfeszül a sok göndör, kövér hát,
Mint virágot, kínálja a zsirját,
Vágtatnak a rőfögő szalonnák.

Mert a bő test mégis csak szűk börtön,
Kolbásszá dicsőülnek e földön,
Hogy illatuk majd mindent betöltsön,
Amelyet a mennybolt adott kölcsön.

... Ha valahol tényleg mennyország van,
Kolbászillat van a mennyországban.
Képeken imádkozókat láttam —
Hurkát esznek azok glóriásan.

SEMMI GONDOM

Semmi gondom: helyettem teritnek
És megvetik ismét ágyamat,
Már hányadszor — csak fekszem az ágyon
Napokhosszatt, mereven, hanyatt.

Már-már mindent helyettem csinálnak.
Elvettek minden mozdulatot
Tőlem, hogy csak kedvükre gyógyuljak
És azóta betegebb vagyok.

Megszabott a pát lépésnyi séta,
Szabályozzák beteg szívemet.
Azelőtt, ha néha lázadoztam,
Legalább kedvére verhetett

Azt is fogják. Egyet türnek: élnem,
Ugy várom, mint ellenségemet,
Ha jó szóval, fénylő műszerekkel
Jön a fehércöpenyes sereg.

Az értelem igazat ad nékik,
De az ösztön — az valami más.
Megnyugvásom és bólogatásom
Kérdésükre csak képmutatás.

Nem vagyok jól! — fellázad az ösztön,
S mint a macska, tetőn, odakint,
Elrohanna, játszana a fényen
És estére megjönne megint.

... Semmi gondom, csak azon tünődöm,
Hogy végül mivé változzam át,
Itthagyni e cellaszagu, ódon,
Vakító fehér betegszobát.

Változnék már zümmögő darázssá,
Amelyik az ablakon kiszáll,
S repül, suhan tavaszon keresztül
Egész addig, hol már jön a nyár.

ROSSZBAN, JÓBAN

Elhitted még: együtt rosszban, jóban,
Amig élünk, így is lesz valóban —
Tündökölt és magas volt az oltár,
Orgona szólt s ezzel vége volt már.

Amikor új otthonodba vittek,
Félálomban még akkor is hitted,
De másnap már kicsit kétkedően,
Abban a hófúvásos időben.

A szék karján lengett még a fátyol,
De szürkülten az új nap porától,
És úgy láttad: földrecsüngő vége
Sötétedik már a feketébe...

PÉTER ERIKA

Paletták

Paál László

Bámul a semmibe.
Agyában szavak kavarnak:
dicsőség, díj, Párizs...
Lefekszik. Fásultan
másik oldalára fordul.
Ágyán megnyikordul
a fájdalom.
Barbizonban jár.
Festi a táj indiánarcait.
Az ecsetfoltok fákká,
patakká és éggé válnak,
fények, árnyak, zöldek, sárgák,
csipkefinomságú lombok
villannak elé.
Elalszik.
Álmában fák lombja zenél
és ő végignyúlik
a gyászoló erdő
perzsaszőnyegén

PAÁL LÁSZLÓ: *Októberi szél*, 75x109 cm, olaj, vászon (1876)

KULCSÁR TIBOR

Verebek

Talán ötvenen, talán százan
szálltak oda, a még kopáran,
lombtanul búsuló fákra,
a csupasz ágra, ahol már a
rügyek – megannyi csöpp kis dárda –
készültek a tavaszcsatára,
csapatban megülvén az ágat,
és veszekedtek, kiabáltak,
berzenkedve és pörlekedve,
abbahagyva és újrakezdve,
rajzott, kavargott, mint a méhkas,
e harsogó, hangos verébhád,
akár egy családi perpatvar,
úgy hangzott, vagy mint modern kardal,
sokszólamúan és disszonánsan,
s fújták vad tavaszi lázban,
ők, a csapzottak, szárnyszegettek,
kik egész télen dideregtek,
koldultak száraz kenyérmorzsát,
kis életharcuk megharcolták,
gubbasztottak éhezve-fázva,
kopottan – világgá kiabálva
harsogták most, hogy ők, az árvák,
végre mégis, bevárták
a percet, mely számukra termett,
és csiripeltek és csiviteltek,
amint aki nem hagyja a jussát,
teleharsogtak teret, utcát,
aztán surranva tovaszálltak,
elfoglalva egy másik ágat,
s teli torokból újra fújták,
vártam, hogy egyszer majd megunják,
abbahagyják – de mindhiába,
csak nem csitult a veréblárma,
oly jókedvűen, önfeledten
zengték, hogy szinte irigyeltem,
s amíg megírták *ők* e versem,
együtt zengett velük a lelkem,
e csapzott, szürke verebekkel
a rügyet bontó fák alatt.

Forrás: KULCSÁR TIBOR: *Pogány imádság*, Budapest, 1965, Szépirodalmi Könyvkiadó
A költő jogörökösének, Kulcsár Zsuzsának engedélyével közöljük a verset [szerk.]
[https://hu.wikipedia.org/wiki/Kulcs%C3%A1r_Tibor_\(k%C3%B6lt%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kulcs%C3%A1r_Tibor_(k%C3%B6lt%C5%91))

SITKU RÓBERT

A halál és a kislány

A Halál ott ült a műtő egyik sarkában. Igazából már az operáció elejétől jelen volt. Tudta, hogy hiába az orvosok minden igyekezete. Mosolyogva nézte, ahogy sietni kezdenek, mert a beteg szíve leállt. Olyan sokszor látta már ezt a jelenetet. Mennyi idő kell még, hogy megértsék, hogy hiába, ha a döntés már megszületett. „Túl sok vért vesztett” – hallotta az egyik orvostól. Nézte, ahogy a férfit megpróbálják az általuk ismert életbe visszatuszkolni. De a férfi már ott ült mellette.

– Még egy ideig próbálkoznak, aztán véged – mondta a Halál.

– Hogyhogy végem? – nézett értetlenül a férfi. – Hiszen itt vagyok!

– Itt. Nem ott. Ha jobban tetszik, akkor épp meghaltál – nézett a férfire. „A halál beállta...” hallatszott az orvosok felől.

– Te ki vagy? – fordult felé a férfi. – Mit keres itt egy kislány?

A Halál nem akart magyarázkodni. Egy szempillantás alatt már egy fekete csuklyás csontváz szemgödrébe nézett a férfi. Hátra is hőkölt.

– Így már érted? – hallotta ugyanazt a nyugodt hangot a meglepődött. – Ebben a kultúrában így azonosítanak legtöbbször. De ha akarsz, Jézus leszek vagy Buddha, nagymamád vagy akit akarsz.

A műtő lassan kiürült. A holttestre közben ráterítettek egy fehér leplet.

– Azt akarsz mondani, hogy...

– Igen – vágott közbe a Halál –, meghaltál. És szerencsém van, mert nem kell annyit magyaráznom majd neked. Te döntöttél, hogy most befejezed itt. Ez az életed olyan irányba ment, hogy több erőt kívánt volna meg az, hogy visszakanyarodj egy pontra, ahol még építhető valami. De ha jobban érted, akkor az, hogy lerombolj valamit. Na jó, látom sok egy kicsit.

– Sok? Most haltam meg. Közben meg olyasmiket érzek, aminek semmi értelme. És egyszerre.

– Az egyik nővér még most élte át először egy beteg halálát a műtőben. Benne nyomasztó, tehetetlen érzések keveredtek. Sokáig úgy érzi majd, hogy talán nem a legjobb munkát választotta, de majd átbillen ezen. A főorvos dühöt érez a mélyben, mert már a sokadik betege maradt a műtőben. Pedig neki szüksége van a sikerre, hogy érezze az erejét, a hatalmát. Valójában retteg a elmúlástól. Ezért akar győzni mindig. Neki sok tanulnivalója van még. Volt egy másik nővér, aki a házasságával küszködik, benne a félelmet érezhetted, hogy mi várható majd otthon.

– Igen, ezeket az érzéseket éreztem, csak nem tudtam honnan és miért érzem őket.

– Azért, mert kiszakadtál a saját érzékelési tartományodból, ami erre az életre korlátozott. Bár a lehetőség adott volt mindig, hogy ilyen módon is érzékelj másokat.

– Ilyenkor mi van? – nézett körbe a férfi. – Ha meghaltam, de élek, akkor van halál egyáltalán?

– Ez most komoly kérdés? – nézett rá a Halál, de most újra kislánként. És mosolygott. A lába nem is ért le a földre, csak lóbálta őket előre-hátra.

Aztán csend lett. A műtő vonalai elhomályosodtak, mintha egy délibáb remegése lenne csak az egész; lassan fakulni kezdtek a dolgok, a tárgyak, s mintha átalakult volna a tér valami másik térére, lassan átfolytak volna a formák valami más formává; mint amikor a kávéban elkeverjük a tejszínhabot, ami a feloldódás közben elveszíti a saját lényegét.

– Szerencsém van veled – mondta a Halál. – Vannak, akik követelik, hogy tovább élhessenek. Van, aki nem is hiszi el nekem, hogy mi történik velem. Mások elhallgatnak és meg sem tudnak szólalni. Szinte senki nem hiszi el, hogy ez az ő beleegyezésével történik meg.

- Mi akarjuk? – kérdezte a férfi.
– Van, hogy akarjátok, máskor beleegyeztek a döntésbe, de minden esetben úgy történik meg, hogy tudtok róla. Hogy milyen mértékben fogadjátok el, az attól függ, hogy mennyire azonosultatok a jelenlegi személyiségetekkel. Veled szerencsém van, már mondtam. Nem csináltad össze magad tőlem. Az a személyiség, akit a halál érint, mélységes összeköttetésben van egy nagyobb személyiséggel, aminek a része. A pszichológusaitok Magasabb Én-nek nevezik, mások Forrásnak, Isteni mag-nak, a Logosz szót is használtátok már a történelemben. A lényeg, hogy az vagy te valójában. Annak ez az élet egy töredék-része. Ő dönt, hogy mi történik veled.
– Ezután mi lesz?
– Várunk egy kicsit még. Nem csak itt vagyok, hanem sok ezer más helyen is jelenleg. Hasonló beszélgetést folytatok másokkal is.
– Ez egy kicsit sok nekem – nézett maga elé a férfi.
– Nem baj – mosolygott a kislány. – Nemsokára valaki mással találkozol és akkor mindent megértesz teljesen. Vagyis emlékszel majd mindenre.
– Emlékszem?
– Persze. Hiszen mindent tudsz.
– Mindent? Ha nem mondd el, hogy meghaltam, azt se tudtam volna – nevetett a férfi.
– Majd veled folytatod – mutatott balra a kislány, ahol kivehető lett egy közeledő alak. – Aztán vigyázz magadra. Egy kicsit furcsa lesz, de utána meg az lesz furcsa, hogy hogy voltál képes egyáltalán emberként élni. Na, szia.

JOBBÁGY

Jobbágy vagyok.
A nagyúr földjein dolgozom.
Emelek, cipelek,
pakolok, erdőt írtok,
rombolok, építek.
Mikor mit kell.
Nem ismer a nagyúr.
Csak a munkám után,
nem pedig a
társaságomból kifolyólag.
Ismeretlenek vagyunk.

Jobbágy vagyok.
Fizetem az adót
az államnak.
Fizetem a adót
a királynak.
Nem tudom,
miért és hogyan
használgák fel.
De azt tudom,
hogy engem
löknének oda

meghalni,
ha az országukat
támadás érné.
Jobbágy vagyok.
Azok voltak
a szüleim
és a nagyszülőim is,
csak akkor azt mondták,
hogy a szocializmust
építjük.
Dédnagyapám meg
a grófnál volt kocsis,
a grófnál,
és a grófoknak
jobbágyaik vannak.
Jobbágy vagyok.
Engem dolgoztatnak
folyton,
engem meggyőzni
akarnak mindig,
nekem a nyakamra
papokat raknak,

engem mindenféle
paprikajancsik
és szarháziak
oktatnak ki.
Nem tudják,
hogy őket kinevetem.
Nem sejtik,
hogy szánalmasnak
látom mindet.
A világukat,
amit ők is csak
örököltek,
a világukat,
amit próbálnak
maximálisan
és költséghatékonyan
kiaknázni.
Nem tudják,
hogy az egyetlen
értelmiségi vagyok,
jobbágy létemre.

STANCSICS ERZSÉBET

Csak egy zongora

Ülök a széken, ölemben a dédunokám és zongorázunk. Én 77 éves vagyok, ő hét hónapos. Kérdezhetnétek, mi a közös bennünk? Egy öregasszony és egy csecsemő? Talán épp annyi, amit Maugli mondott a Dzsungel könyvében: „Egy vérből valók vagyunk, te meg én.” Egyébként csak egy zongora...

Nekem egy kezem szabad, mert a másikkal tartom az ölemben. Ő mind a két kezét ráteszi maga előtt a billentyűkre, így csak az alsó és felső regiszterben tudok dallamot kipötyögtetni. Olyan aprók az ujjai, hogy egy keze mindössze másfél billentyűt takar le. Az anyja – legnagyobb unokám – ez alatt a konyhában gyorsan bekap egy kis levest, esetleg még futja az időből a mellékhelysre is. Hét hónapja csak percei vannak önmagára, és alapvető, emberi szükségleteire. Mert most minden a fiáé: ideje, ereje, gondolata, fantáziája, ébrenléte, csak lopni mer magának egy-két órát még az alvásra is.

Kikiáltok hozzá: Mit szoktál neki énekelni? A Vukot! – jön teli szájjal a válasz. Remek! Kedvencem ez a rajzfilm, akárcsak gyerekeimnek, unokáimnak volt. Most már a dédunokámnak is...Belekezek a dallamba és énekelek hozzá. A kicsi dermedten nézi az ujjaimat, mintha valami csodát látna. Az első strófa után leállok és biztatom: te is üsd le a billentyűket! Mintha értené, óvatosan odébb csúsztatja ugyan a kezét, de áhítatos csendben marad. Bűvöli a kezemet, hogy folytassam a számára még sosem látott-hallott csodát: a zongora hangjait.

Ülünk a nyiszorgó, rozzant zongoraszéken és „zongorázunk”. Talán a zene tárolja legjobban az emlékeket. Az ő ükapja drótozta össze a 100 évnél is öregebb széket, hogy én, még kislányként biztonságosan üljek rajta. „Fürge rókalábak, surranó kis árnyak...” énekelem és szinte érzem ölemben tartott, apró testének szívdobogását, hogy még, még! Ne hagyd abba! Mintha máris csodát és szépséget keresne hét hónapja tartó életében s most egy homokszemnyit meg is talált belőle a boldogsághoz.

„Jön, lát, győz Vuk...” jutok el a zenélésben a dal célegyeneséhez s közben figyelem a kezét. Meg sem rezdül. A szemét nem látom, mert háttal ül. Lehet, hogy annak tükrében most spektrumára bomlik a fény, szivárvány ível át belőle a billentyűkig és apró, meleg teste adja hozzá a vágy energiáját. Áhítattal, mozdulatlanul néz lefelé, a fekete-fehér billentyű-fogakra, mozgó kezemre, feje fölött a hangommal. A zene is nyelv, amely azt mondja ki, amit a tudat még nem vett birtokba. Képes a szívet közvetlenül eltalálni, nem kell magyarázat hozzá.

„Felragyog az ég is, felkiáltok én is, hipp-hopp, jön Vuk”- és vége a dalnak. A beállott csendben mindketten feszülten várunk egymás reakciójára. Ő csecsemő-szokás szerint rúg egyet a lábával, ami meglepedést és ismétlés-várást jelent: még, még! Ne hagyd abba! Nem csap rá a klaviatúrára, nem kezd visítani, inkább némán bűvöli a kezemet, hogy folytassam a csodát. Én pedig hagyom átrobogni az emlékeket kettőnk egymáshoz szorított vérkeringésében: apám megdrótozott zongoraszékét, régi gyerek etűdök hangjait, a hajdani kislány skálázását, aki most 77 éves, ölében tartja a 7 hónapos dédunokáját és a Vuk-ot éneкли.

Lehet, hogy ez a semmiségek mindensége?

2021. január 30.

PETHES MÁRIA

visszatérés

magam vagyok
a független érzelem
ám az én koromban az igazság
azonos a várakozással
még mindig el akarom
kápráztatni a szabadságot
ahogy a fiatalság bámulatba ejti
a kényszerítő körülményeket
ahogy az óceánt
nem ismerő patak
a végtelen vízbe vágyik
átmeneti csodákra emlékezem
magamban beszélek
mint a színészcsoportok
az üres nézőtérnek ha lelkük
még a szerepben bolyong
a semmiben botladozom
elül bennem a vak rémület
a rohanó időtől már tudom
hogyan lehet
mindennap visszatérni
a csodához önmagamhoz
az örökkévalóság falánál
imádkozni értetek

TÁTRAI S. MIKLÓS

Az aga parancsa

A janicsáriskola parancsnoka szigorú tekintettel mérte végig Alit, aki feszes vigyáz állásban állt előtte. A fiút tizennégy évvel korábban Alajosként keresztelték Magyarországon, azonban öt éves sem volt, amikor falujukra rátörtek a törökök. Szüleit megölték, házukat felgyújtották, ahogyan az egész falut. Sok embert megöltek, tizennyolcat – többségében gyerekeket – foglyul ejtettek, és török földre hurcoltak. A fiúkat janicsárnak szánták. Az első években falusi török családokhoz adták őket, ahol megtanulták a nyelvet, megismerték az iszlám vallást, és igyekeztek kiölni belőlük mindent, ami előző életükhöz kötötte őket. Alinál, ahogy a legtöbb kisfiúnál, ez olyannyira sikerült, hogy már boldog volt, amiért megszabadították a hitetlenek világától, és Allah katonája lehet.

Nem tudta miért hívatta a nagyhatalmú Juszuf aga, dicséretet vagy büntetést fog kapni. Alázatosan és meglepődve hallgatta a parancsnokot.

– Elégedett vagyok veled Ali, sok jót hallottam rólad. Tudom, hűséges katonája leszel a szultán öfelségének. A nyáron már indulhatsz a haddal.

– Nem vagyok méltó dicsérő szavaidra uram! A lábad pora vagyok.

– Ez igaz, azonban kitüntetheted magad! Fontos és bizalmas feladatot bízok rád! Ismered Musztafát?

– Kettőt is ismerek aga efendim!

– Azt a Musztafát ismered-e, aki erős, mint a medve, fürge, mint a gyík, akinek forradás van a bal karján?

– Ismerem, már többször beszéltem vele. Kiváló harcos lesz!

– Lehet, de azt hallottam róla, az esze nem csak a vitézségen jár! Fürkészi, kutatja Allah lényét, meg akarja érteni döntései okát, ami arcátlan merészség. Ő csak egy féreg a hatalmas és könyörületes Allahhoz képest! Ez megengedhetetlen! Tudnom kell igaz-e a hír! Parancsolom, hogy beszéljess vele, ismerd meg gondolatait, és jelentsd nekem!

– Megértettelek uram!

– Elmehetsz, és két nap múlva várlak!

– Megteszem, amit elvársz tőlem aga efendim! – hajolt meg Ali, és az ajtó felé hátrált, mert nem fordíthatott hátat a parancsnoknak.

*

– Halljam mit végeztél az elmúlt két napban! – parancsolt keményem Juszuf Alira.

– Aga efendim! Musztafa kiváló katona, hű szolgája Allahnak, de furcsa, mint aki meghibbant egy kicsit. Olyan dolgokra keresi a választ, amire nincs, illetve van, de azokat csak Isten tudhatja, egy közönséges ember soha. Félek nagyon megharagszol, ha megtudod ...

– Ha bármit eltitkolsz – vágott a fiú szavába indulatosan az aga – megkorbácsoltatlak! Beszélj!

– Musztafa nem érti, hogy Allah miért engedte meg az embereknek, hogy évezredekig éljenek az ő törvényei nélkül, és miért engedte meg, hogy azok nélkül is alkossanak, gyarapodjanak, örüljenek. Tudni szeretné, hogy a hatalmas és könyörületes Allah, aki

megteremtette az eget és földet, megteremtette az embert, miért akarja, hogy teremtményei azért gyilkolják egymást, mert másként tisztelik, és szeretik őt.

– Ó, a sátánfajzat! Folytasd!

– Azt kérdi, hogy a mindenható vajon miért áldozza fel az igazhit legjobb harcosait, amikor a gyaurokat egyetlen intésével megsemmisíthetné, ha akarná.

– Hogy merészel ez a kutya Allah akaratában kutatni? Remélem mindenki megveti!

– Hasszán és Ahmed szívesen hallgatja, hármában beszélnek ilyeneket, de a többiek nem.

– Megoldom ezt a problémát – szóló fenyegetően a parancsnok – most elmehetsz, de tartsd nyitva a szemed és a füled!

*

Juszuf aga elgondolkodva szürcsölte teáját. Senkinek sem merte megmondani, hogy már több mint két éve hasonló gondolatok kavargtak fejében. Portyázó csapatot vezetett a hegyeken át, amikor észrevettek a völgyben egy magányos szekeret. A könnyű zsákmány reményében azonnal üldözőbe vették, és egyáltalán nem okozott gondot utolérni a fogatot, amelyet két fáradt gebe húzott. Egy pap és egy három éves forma leányka ült a bakon, az ijedtség legcsekélyebb jelét sem látták rajtuk. A gyereknél még csak-csak érthető volt, hiszen minden biztonnal keveset értett a világból, de a pap nyugalma meglepte a katonákat, az pedig különösen, amikor törökül köszöntötte őket. Először azt hitték, álruhás igazhitűvel találkoztak, azonban a pap ellentmondott ennek. Kereszténynek vallotta magát, és bátran válaszolt az aga kérdéseire.

– Ki vagy te és honnan tudsz törökül?

– Pap vagyok, aga uram, a legközelebbi faluban, éppen oda igyekszem. Talán egy órányi járásra van még. Gyerekkoromban tanultam meg nyelveteket, egy török fogolytól, aki az uraságnál raboskodott. Megismertem a vallásokat is, igazán szép, és figyelemreméltó tanítások vannak benne.

– Hogyan? Te ismered a Koránt?

– Nem gondolom, hogy teljes mértékben ismerem, de sokat tanultam belőle. Tudod mit mondok én neked uram? Mind a ketten ugyanazt az istent szolgáljuk, csak másként, és másként nevezük!

– Hogy merészeled Allah nevét gyalázni, te kutya? – rántott kardot az aga és fenyegetően villogtatta a pap orra előtt.

– Sosem tennék ilyet! Tisztelem istenedet, és hitedet! Oly sok hasonlóság van közöttünk! Gondolj csak Jézusra! Ti, Mohamed hívei, és mi keresztények egyaránt azt valljuk, hogy ő isten akaratából született, és istent szolgálja. Az én török tanítóm a Koránból idézett, amikor azt mondta: „Allah azt teremt, amit akar. Ha egy dolgot elhatároz, akkor csupán azt mondja annak: Legyél! – és az lesz.

– Ez így van! – csodálkozott el az aga, és hüvelybe tette kardját.

– Látod uram, mi ketten meg tudnánk beszélni mindent a hitünkről, talán még barátok is lehetnénk, csak hát itt másról van szó!

– Mire gondolsz pap?

– Mire gondolok? A kapzsiságra, a hatalomra, a hódításra, ami tönkreteszi az embereket. Nem azért portyáztok ti erre, hogy Allahot dicsőítsétek, hanem azért, hogy magatoknak pénzt, értéket, foglyokat szerezzetek, a szultánnak pedig új országokat. Látod, hiába tisztelem én Allahot, vagy a Koránt éppen úgy kiraboltok, talán meg is öltök, mint bármelyik keresztényt, ezt a gyereket meg elviszitek és eladjátok. Nem hiszem, hogy ezt Isten így akarja!

– Ostobaságokat beszélsz gyaur! – kiáltott az aga, de szemében már látszott a bizonytalanság.

– Lehet, hogy igazad van, lehet, hogy nem! Tudod mit nem értek én aga uram? Harcolnak egymás ellen Mohamed hívei és a keresztények, de harcol keresztény a keresztény ellen, muszlim a muszlim ellen is. Sok millióan szenvedünk, de vannak, akik jól élnek ezekből a küzdelmekből. Hallottál arról, hogy a fényességes magas porta Velencével, Genovával kereskedik? Hajókat is bérel tőlük, arannyal fizet érte, és – lássuk be – ezzel erősíti, gazdagítja a kereszténységet. Te érted ezt?

– Ne játsszál a türelmemmel te pap! – morogta fogai között az aga, aki maga sem értette mi történik vele. Nem tudta mit csináljon, mert a hitetlen nem beszélt ostobaságokat. Allah akaratának vélte elbizonytalanodását. Katonái meglepetésére parancsot adott a visszafordulásra, ott hagyták a papot, a gyereket, és lemondtak a közeli falu megtámadásáról.

Másnap az aga súlyosan megsebesült egy összecsapásban, amit Allah büntetésének vélt, amiért engedékeny volt egy hitelennel. Hónapokig ápolták, azután lett a janicsáriskola parancsnoka. Hithű mohamedánként élt, azonban a keresztény pap gondolatai sokáig örvényként kavarogtak a fejében. Olyan mélységekbe rántották, amelyektől maga is megijedt. Kétkedni kezdett abban, hogy vajon minden parancs Allahnak tetsző cselekedetet kíván-e az igazhit katonáitól, vagy azokat egészen más érdekek mozgatják. Ez igazán nem az én dolgom – gondolta -, és igyekezett minél távolabb kerülni a rossz emlékektől. Musztafa okoskodása most újra felkavarta, azonban gyorsan döntött: egy katona nem kételkedhet, és csak azon gondolkodhat, amire parancsot kap!

Musztafának fogalma sem volt miért hívhatja Juszuf aga. Abban reménykedett, hogy hamarosan hadba küldik, ahol majd kitüntetheti magát. Keményen készült a harcra, erős volt, ügyes és gyors. Két katona állt az ajtó előtt. Ez szokatlan volt, az aga sosem őriztette magát. Belépett a terembe és mélyen meghajolt párnán ülő parancsnoka előtt. Mielőtt bármit is mondott volna, az aga meglepő nyájjassággal köszöntötte, majd rögtön a lényegre tért.

– Úgy hallom Musztafa, a vitészség helyett inkább hodzsa akarnál lenni!

– Nem, nem uram, ez meg sem fordult a fejemben!

– Pedig én úgy hallottam, hogy Allah lényét, akaratát kutatod! Kis porszem létedre kétkedsz döntésében! – emelte fel hangját Juszuf – Hogyan merészelsz ilyet tenni?

– Nem tettem ilyet uram! – ijedt meg Musztafa, és kezdte sejteni miért áll a két katona az ajtó előtt.

– Nem? Azt sem mondtad, hogy Allah feláldozza az igaz hit katonáit, pedig, ha akarná egyetlen intésével romba dönthetné a hitetlenek világát?

– De hát nem így van? Nem tudná megtenni, ha akarná?

Juszuf azonnal látta, most kelepcébe került. Erre a két kérdésre a főmufti talán tudna jó választ adni, ő biztosan nem. Nézte Musztafa riadt arcát, gyöngyöző homlokát, és gondolkodott. Mit tegyen most, amikor olyan pillanathoz érkeztek, amikor el kell döntenie, hogy a fiút vissza tudja-e hozni a feltétlen engedelmesség és a kételkedés nélküli hit világába, vagy nem. A legbiztonságosabbnak látszó megoldást választotta. Hangos parancsszóval behívta a két katonát, akik hurkot vetettek Musztafa nyakába és erőteljesen húzták a zsinór két végét még akkor is, amikor az élettelen test már a földön feküdt.

REJTŐ GÁBOR

Aum mani padme hum

A Tejúton hajóztam, néma csillagok között
megannyi lélek, ki az égbe költözött
milliárd biliárdgolyó, ahogy össze-összekoccant
zengett, zúgott az ének a magosban
csak Őt nem láttam, Istent, vagy az Ő Fiát
aki komponálta e harmóniát
de láttam a Holdat és láttam a Napot
és sejteni véltem a teremtő akaratot
ahogy a Semmi öléből fölragyog a Szerelem
s azóta, mint drágakő a lótuszvirágban
Ő lüktet minden mozdulásban
Tőle fénylik lélek test és álom
nincs más, csak Szerelem van a világon.
Jól van, bölintottam, ott fenn a hajóban
a Tejút, az Tejút és bármennyire szíven üt
a rend és e végtelen ragyogás
ott lenn, egy másik dimenzióban
ez valahogy más
káosznak látjuk, mi idefönt rend
kérdeném Istent, miért így teremt.
S szólt a Folyó, tiszta, égi lélek
ahogy hullámozott tovább a csillagének
„Nincs alanya, tárgya, ideje, célja
egyszerre szent, szűz és léha céda
teremtő, megtartó, pusztító végzet
álomból álomba vezet ez a mérleg
hogy mit mutat, az tudja, ki szívével lát
csak ő hallja, érti e harmóniát.”

2020.12.12.

Fohász

Ha fáj, hát fájjon! Ne csak félig.
Hadd kiáltsak föl az égitől.
Ha kéj, sisteregjen, égjen!
Hadd hamvadjak el egészen.
Ha fény, vakítson, akár a sötét!
Szakadjon le végre a penész-szürke ég!

2020.12.30.

Címszavak a szerelemhez

Én – olyan nincsen
Te – kulcsom, bilincsem
Mi – végtelen, szabad
múlt-jövő helyett
a Jelen növeszt
szárnyakat.

2021.01.01.

Magmese

Légy sebezhető – szólt a Magvető
s elvetette a magot. Így történhetett
hogy a mag a földben megrepedt
kihajtott, s már nem adná semmiért
hogy gyökere a földben, koronája
égit ér.

2021.01.07.

Nyolcmilliárd

Én vagyok a kanóc
te vagy a láng.
Lepottyant az égből
ez a Mianyánk.

Ég a gyertya ég
el ne aludjék
nyolcmilliárd lelket
ölel a sötét.

Én vagyok a kanóc
te vagy a láng.
Minden pillanatban
a születő halált

öleli magához
a megszülető élet.
Az idő mind-ég
ölelésre érett.

2021.01.15.

GAZDAG LÁSZLÓ

GAZDAG FÉLPERCESEK (Örkény után szabadon)

Ön csak közészer lehet...

A kissé félénk fiatalember szorongva, kezét tördelve ült le a fényes tekintetű felvételi bizottság előtt. A bizottság elnöke elébe tette a beküldött rajzait, festményeit: -Nézzé fiatalember! Ezek a rajzok, festmények a városi terekről, utcákról, épületekről olyanok, mint a fotók. Maga megalkotta őket sok órás aprólékos munkával, de egy közészerű fényképész is elkészíthette volna mindet egy perc alatt. Ezért a munkáért nem érdemes uram ecsetet venni a kezébe. Hiányoznak az emberábrázolások, tud-e egyáltalán portrét készíteni? Van-e valami elvont, mélyebb mondanivaló a műveiben, fontos üzenet a szemlélő számára? Nincs! Higgyen nekünk, a bizottság minden tagja egyetért abban, hogy ön tehetségtelen festő, nem érdemes ezen a pályán próbálkoznia, egész élete csak kudarcokból állna. Keressen ön egy másik pályát magának, ahol sikeres lehet, bizonyára megtalálja a képességeinek megfelelő területet! Hogy is hívják ... Adolf.

Gáztámadás

A gáztámadás hirtelen ért bennünket, nem volt idő fejünkre húzni azt a gázmaszkot, ami az övünkön lógott. Ypern óta tudtuk, milyen szörnyű ez, láttam korábban a megvakult szerencsétlen katonatársakat, ahogy vonulnak libasorban egymás vállára rakva kezüket. És az a szörnyű, elviselhetetlen köhögés. A klórgáz borzalmas módon roncsolja a tüdőt. Mindig ettől rettegetem, a golyóktól, a gránátrobbanásoktól már nem félttem annyira, hozzászoktam négy év alatt. De a gáztámadás, az maga a pokol! És most elért engem is! A fojtó füsttől lélegezni sem tudtam a lövészárokból, azt hittem, itt fulladok meg, marta a tüdőmet, elvesztettem az eszméletem. Amikor magamhoz tértem, kinyitottam a szememet fájdalmasan felordítottam: -Nem látok! Megvakultam! -

Belém villant a szörnyű felismerés: én a huszonkilenc éves, életerős fiatalember egész életemet emberi roncsként fogom leélni, botorkálva mindenütt, szerencsétlen koldusként. Jobb lett volna inkább meghalnom azonnal! Bekerültem egy klinikára, egy héten át kezelték a tüdőmet, szememet, bőrömet buzgó orvosok, ápolónők. Inhalálás egész nap, bűdös kenőcsök a bőrömön, már a szaguktól irtóztam, szemcseppek egész nap egyfolytában. És a reménytelenség. Az a legszörnyűbb! Ám egy hajnalon felébredve nyitom a szemem, és hihetetlen, de látok! Még nem tökéletesen, még csak elmosódó kontúrokat, fényt és árnyékokat, de látok. Napról napra tért vissza a látásom! Amikor végre gyógyultan távoztam a hadikórházból, a főorvos megveregette a vállamat: -Csodálatos, hogy megmenekült fiatalember, ez azt is jelenti, hogy Ön túlélte ezt a vérzivatar, nagyon nagy szüksége lesz magára is a nemzetnek a háború után, ennyi drága fiatal élet elvesztése után. Önre, önökre még nagy feladatok várnak! És ne feledje: magát Isten hordozza a tenyerén, Dolfi! Ugye nem haragszik, ha így szólítom?

JENEY ANDRÁS

Fáznak a rétek

Zöldellt a határ, már nőttek a fák.

Ma ismét hó kavarog.

Tavaszt lop a tél, henyélve zabál,

Károg a szélben feketemadár.

Fényt szórt, hidakat vert tegnap a szív.

Mára megült a homály.

Füstköde váj koponyát, beleszív,

Sercint, s vigyorog: minek ide híd?

Szürke világ. Hideg szele éget,

Kelj fel a földről, fáznak a rétek.

Túl a folyón magot érlel a nyár.

Fagy dühe ellen óvnak az álmok,

Körtáncot járnak otthon a lányok,

Hó alatt, mégis, nőnek a fák.

KAMARÁS KLÁRA

Valaki mindig visszahív

Mikor úgy érzem nincs tovább,
utolsót lobbant már a láng,
egy furcsa árnyék fojtogat,
hiába minden áldozat:
valaki mindig visszahív...

Valaki mindig visszahív,
mikor zokogva fáj a szív,
mikor a kétség és tudás
egymásra ront s a pusztulás
szegény, bolond fejemre száll...

Szegény, bolond fejemre száll
a sűrű éj, s a rút halál,
és megfognak a vállamat,
már csak egy végső pillanat...
de mindig van egy fénysugár...

Mindig akad egy fénysugár,
egy halvány, foszló fénybogár
mely megmutatja mennyit ér
az élet, s csupa jót ígér
mikor úgy érzem, nincs tovább.

HAJNAL ÉVA

Most csak úgy

elmennék melletted, nem kérdeznék semmit, csak érezni szeretném azt a teljes lényedből áradó férfi illatot, csak figyelnék, mint egy kívülálló, aki egy filmet néz, de ő maga nem szereplője a filmnek, csak messziről figyelném, hogyan aprítod a fát az udvaron, izmos felsőttestedben gyönyörködnek és azt gondolnám, nincs nálad szebb és erősebb férfi, és nézném, hogy csorog a veríték a homlokodba, aztán leülnék a közeledben és titokban engedném, hogy kiszakadjon belőlem a hiány, az, hogy még nem is szeretted, hogy nem emlékszem, milyen az, amikor te szeretsz, azután észrevétlenül beleszagolnék a hajadba, mert vannak bennem emlékszagok, amiket, bár magaddal vittél volna, belém ragadtak, mint a bányász zenekar reménytelenül hosszúra nyújtott búcsúzenéje, ami azóta is visszacsengi azt a nyirkos november végi napot, azt, ahogy fázott a lábam a temető kertben, mert dermesztő hideg volt '67 telén és nekem nem volt téli cipőm és egyébként sem értettem, mi ez az egész, nem sírtam, mert végig azt gondoltam, biztosan csak viccelsz, ahogy szokásod és végig csak azt figyeltem, milyen érdekes nyomot hagy a cipőm a hóban, figyeltem a mintázatot, a rövid és a hosszú vonalkákat, mondták is, micsoda konok gyerek, egyetlen könnye sincs, most csak úgy megérinteném az arcod, bár, ezt már nem tehetném észrevétlenül, jobb is volna, ha észrevennéd, mert most úgy végighallgatnám, amint elmondod az összes elmaradt mesénket, édesapám.

ALBERT ZSOLT

Arany és salak

Kilábalunk, ha lassan is, hátunk mögött
elmosódott tegnap, megfertőzött sziget.
Tiszta arany alig marad az emlékezetben.
Kint a fény higanypatak, szétfutva terül.
Igyekszik mindenfelé az utcák gyengülő
pulzusú érhálózatán. Sebesen.

Ahogy mi is, sérülten, vért folytatva haladunk,
mert itt még nem járt a halál ennyire mélyen.
És most köszönés nélkül megy el. Várakozás.
Állunk, gyűrött térképtekercsekre hasonlítva.
Isten terve ránk van írva, de szemünkben
a salaktól, nehezen olvasunk egymásban.

Zemplén, Hercegekút - Szarka-kút

Fotó: SZABÓ MÁRTA

SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY

Hal

Olyan szívós a magány.
Múmiája föléd hajol,
halálra kelt jégcsókjával.
Hitedre vakablakot húz,
hogy ne érezd a tömjén szagát.
Terelget.
Egészen a lüktető sötétig.
Amíg a lélek sarkából
ki nem pattannak
az utolsó fénybuborékok,
amíg el nem éred
a szigony-érettséget,
a megváltását.

Fotó: DARVAS JUDIT

BODÓ CSIBA GIZELLA

Séta a parkban

Két csend között a tónál,
a fák között a csendben
csak mentem.
Hagytam lelkem belefolyni
e duzzadó, zöld árba,
hol platánok öles ága
ölelt volna át, – de ne!
inkább továbbmentem, tovább.
Féltem roppant erejüket,
lombjuk között a kék eget
is alig akarták megmutatni,
a parkot úgy uralták,
ahogy királyi szarvasok tartják
fejük díszét, trófeáját.
Büszke volt mindegyik fajta:
a tölgy, a fenyő, s száz év avarja
adta át a táplálékát,
erjesztette tapló-gombát,
előtte csupaszcsiga mászott,
rozsdaszínű, levélforma
a métert egy hétig haladta
– nem sietek már sehova –
gondolta, s lehet, hogy szült
egy aforizmat, s hódított volna
rózsa-prizmát, ha valaha elér oda,
hol a rózsakert lugasa,
mint trónus zárta le a kertet,
az illat bódító volt, frissen erjedt,
részegített, mint decemberi pince,
hová csak lefelé visz út,
s bódultan esel össze.
A dombon egy hölgy
bronzba törölte a lábát,
nem billentette ki stabilitását,
hogy a darázsraj körötte zsongott,
mint távoli repülő morajlott,
csípésük nem zavarta e mozdulatban,

hisz a darázs csókolt volna vasba
ha belé ereszti fullánkját,
nem választották hát
a halálnak ezt a formáját,
hagyták, a lány lábát, hátát
más hódolók pásztázhassák.

Ó, hercegem! Így bandukoltam
a méhraj család cselédszobáig kísért,
kilincsemen két rózsza várt,
nem kellett szólni semmiért.

Nappalokon e természetet habzsoltam,
szót inkább csak este szóltam,
ez öskertet bár nem birtokoltam
egy teljes hétig hercegnője voltam.

(Szigliget, Alkotóház)

Kortyold az édest

Az édes méz – mézédés,
a gyümölcs – gyümölcsöző,
mérgezett nyíl – mérgesen ölhet,
mint a gondolat – mi hatalmas erő!

Kortyold az édest,
az ép ész – nem zavart,
vágyj a jóra, nevelj virágot,
eszed azt teszi, amit Te akarsz!

Bosszúra bosszút ne pazarolj,
„gyöngyöket ne szórj a disznók elé”!
Teremts magadban édeni világot,
s e teremtest hozd a világ elé!

DEDIK JÁNOS

KÜLÖNÖS VÉGRENDELET

A jó barátomnak a jó barátja és annak a legjobb barátjának, az egyik komájának a szomszédjától származik ez a pontos és igen fontos információ.

Kicsit komplikáltak tűnik a dolog! Nekem is egy hetembe került mire megértettem a lényegét. Tudom, a kedves olvasó nem tud ennyi időt tölteni ezzel a komoly témával, ezért én egészen rövidre fogva leírom önöknek a lényegét.

Tehát a komának és egy kedves kocsmai szesztársának a fiát női család vette körül, vagyis egyszerűen beleszületett egy férfihiányos családba. Nők nevelték fel. Később egy koedukált iskolába járt, de már ott is kimutathatóan kedvelte a lányokat. Igyekezett mindig közéjük ülni. Nagyon vonzotta a társaságuk.

Az osztálybeliek és a nem osztálybeliek is szívesen vették udvarias közeledését.

Ahogy múltak az évek, egyre jobban vonzódott a szép nők társaságához. Keresetének nagy részét is a barátnők körében költötte el. Nősülésre soha nem gondolt. Így szabadnak érezve magát szálldogált egyik ismerős lánytól a másikig. Sokan azt hitték, hogy házasodni akaró szépfiú, majd beköti valamelyik lánynak a fejét.

Az idő múlt, a koma barátjának a fia meg egyre nagyobb széltoló lett. Emiatt legtöbbit a hadseregben szenvedett, de ha tehetne, akkor ott is mindjárt a női társaságot kereste.

Borbély üzletbe csak, akkor ment be, ha az ablakon belesve női fodrászokat látott. Képes volt a mozi pénztáros nőjével hosszasan elbeszélgetni, miközben a sor várakozott. Színházba csak akkor vett jegyet, ha előtte nő váltott helyet, csak hogy nő mellett ülhessen. Ha néhanapján betévedt a templomba, akkor is csak nő mellé ült. Az autóbuszon, villamoson is csak akkor ült le, ha nő mellett volt hely. Mindazonáltal kellemesen elbeszélgetett a női nem képviselőivel. Szerette az orvosi rendelőket, mert ott is sokszor akadt, panaszkozó hölgy. Strandon, uszodában is mindig női társaságban mutatkozott. Velük labdázott a vízben. A büfénél is a nők vették körül. Olyan szépen, udvariasan, nyájasan beszélt, hogy szinte keresték a társaságát. Sokan ismerték. Kellemes, szórakoztató embernek tartották.

A munkahelyén sem feledkezett meg a nőkről. Hol virággal, hol valami finom édességgel lepte meg a szebbik nem képviselőit. Ha valamelyik kollegina a házasságot emlegette, akkor bizony elszomorodott, vidám udvariassága alább hagyott. Ilyenkor igyekezett más női társasághoz csapódni.

Ezt a nöbűvölő, nőimádó férfit hatalmába kerítette korunk nagy betegsége. Kezelésre járt, de ott is mindig a nők társaságát kereste. Állapota nem javult. A nővérek aggódni kezdtek, a kellemes úriember életéért. Janka nővér, aki különösen szimpatizált betegünkkel egy kellemetlen kezelés után megsúgta neki, hogy nem ártana végrendeletet írnia. Egy magányos, beteg embernek ilyesmire is kell gondolnia. A nővér előrelátásán, először megdöbbsent, aztán arra gondolt, hogy ő már tudhat valamit, ami erre az elhatározásra készítette. Magában még hálás is volt ezért a jó tanácsért.

Néhány nap után állapota rosszabbodott. Most már beigazolódott Janka nővér aggodalma. Így ebben a tudatban – nekilátott végakarata megírásához. Megkérte Janka nővért, hogy vigye el azt egy ügyvédhez, és hitelesítse vele. Janka nővér elvállalta szegény betegének a kérését. A lezárt borítékot elvitte egy női ügyvédhez, a betegünk kérésének megfelelően.

Az ügyvéd, miután elolvasta a végrendeletet, már éppen rá akarta nyomni a hivatalos bélyegzőt, de még egyszer elolvasta, mert igen furcsának tartotta az írást. A lényege valahogy így hangzott:

Mivel én, alulírott, súlyos beteg vagyok, az alábbiak szerint kívánok végrendelkezni.

1. pont: Kizárólagosan női sírásók temessenek el.
2. pont: A temetés módjáról az ügyvédnö gondoskodjon.

3.pont: A síromra csak nők hozhatnak virágot, még pedig olyant, amit csak nők készítettek a virágüzletben - felügyelet alatt és csak nők szállíthatják azokat a síromhoz.

4.Az ügyvédnő köteles gondoskodni a női papról és természetesen a ministráns lányokról is.

5.pont: Végakaratom ellenőrzésére Janka nővért bízom meg. Az ügyvédnő anyagi költségeit Janka nővér fedezi.

Mindezt én saját magam odafentről, vagyis a mennyekből fogom ellenőrizni. Kérem a Tisztelt ügyvédnőt, bizzon meg a nővérkében. Úgy mint én.

U. i.

Tisztelt Ügyvédnő! Nyomatékosan kérem, hogy ezt a végrendeletet hitelesítés után adja át Janka nővérnék, aki a végakaratom szerint fog eljárni.

Ezek után elvárom a végrendelet pontos betartását!

Ellenőriztetem a női angyalkákkal!

Kelt: :

Időszámításunk után 2012-ben.

Egy igazi nőbarát.

Gencsapáti utcaképek
Fotó: FÚZY-MOLNÁR ZOLTÁN

BUDA FERENC

Dal a háromlábú székről

„A magyar nemzet olyan, mint egy háromlábú szék: egyik láb a hazai, másik a határon túli, harmadik meg a Nyugatra szakadt magyarság. Együtt stabilan állnak, ám ha csak az egyik is kiesik a helyéről, a szék felborul.”

(Ismert anyaországi politikus kútfejéből)

– Egy hajdani képmutogató népdal nótájára –

Ez a kályha ez a lámpa
ez meg itt egy kisszék lába
aki tudja megszámlálja
egyenes görbe fakerék
ó be szép ó be szép
ez a háromlábú szék

Kisütötték jól a vének
három láb való e népnek
erről zengjen hát az ének
aki mást fúj mind pimasz
így igaz szent igaz
beméri a traffipax

Egy középütt másik körbe
harmadik láb hú be görbe
a negyedik? ki van törve
három épp elég nekünk
lég nekünk ég velünk
ettől víg az énekünk

Ki velünk tart három lábon
vallja hitét e világon
hosszú no meg rövid távon
'sz erre szolgál mind a három
végre most kimondaték
hú be szép hú be szép
három láb ha egyet lép

Horizontom ha kitágul
mit nekem síp az ötágú!
fújjam elől? szívjam hátul?
ugyan miféle kottából?
maradok inkább háromlábú
lalla-lalla-lalla-lá
dűlj alá hej bukj alá
még megorrol Gyula bá

Fönn a szószék lenn a bárszék
nyitva maradt a mézszárszék
csak a böllér föl ne fázszék
s aki látja ne pofázzék
milyen csupasz a fenék
aj be szép jaj be ép
ez a háromlábú nép

Nyolc a póknak hat a légynek
négy lába nőtt a tehénnek
három meg a hunnus népnek
áll is rajta remekül
ne hevülj ki se hülj
nyomd le ha mi keserű

Kinek a jobb keze reszket
rójon ide egy keresztet
három lábon jár a nemzet
ugye sejted ugye pedzed
nem a vég ez csak a kezdet
tudja minden oskolás
nem vitás nem vitás
hibátlan az összhatás

S holnap – jó a folytatás

Buda Ferenc, *Míg élsz*, Holnap Kiadó Kft,
2014

https://reader.dia.hu/document/Buda_Ferenc-Mig_elsz-16253

UMHAUSER FERENC

DAGNA ÁRNYA

Óh Istenem! Csak még egyszer lehetnék az a tudatlan kis hétköznapi senki! Este a meló után leülhetnék a tévé elé mint rég, s ha kifogyna a söröm csak annyit szólnék: „anyukám!”, dohogva bár, hogy „ez már a harmadik” mégis hozná.

Amikor gyerek voltam ábrándoztam én mindenféléről, hogy tengerész leszek, oroszánvadász, régész, sarkkutató vagy űrhajós, de minimum beat-zenész. Meg is alakítottam a Lekvárzsibbasztókat. Jó kis banda volt az! Csak úgy löktük az ABBA meg BONY M számokat, és amikor azt énekeltem, hogy „Beleszerettem egy gyönyörű lányba”, a kis csajok mind odavoltak és azt hitték, róluk van szó. Rá is faragtam, hamar fölköppintottam a Böskét – na nem mintha valami bajom lenne vele, de ráértem volna még. Zenei karriernek löttek, jött a taposómalom. Azért jól éltünk, mindig megvolt mindenünk s az elején még a szerelem is. Észre sem vettem mikor lettem nagyvállalkozó. Nekem már csak kavarni kellett és dőlt a lé. Ekkor kezdődtek a bajok. A kis csajok megint ragadni kezdtek rám, persze tudtam én, hogy csak a pénzemre hajtanak, hisz egy negyvenes pocakos, enyhén kopaszodó, ó – lábú pasas nem egy Alan Delon. Ettől nem, hogy földobódtam volna, hanem egyre kritikusabb szemmel kezdtem figyelni a környezetem és saját magam. Olyan nevetségesnek, olyan semmitmondónak tűnt hirtelen az erőlködésünk. Mintha kívülről, fentről szemléltet volna egy hangyabolyt, miközben tudom, hogy ott az a kis szerencsétlen, amelyik azt a bazi nagy fűszálat cipeli, az én vagyok. Egyszerre csak úgy éreztem, olyan hiábavaló, olyan értelmetlen ez az egész életnek nevezett valami. Inni kezdtem, de rendesen. A családnak akkor telt be a pohár, amikor a lány esküvőjén lehugyoztam az orgonistát, mert nem akarta tizedszer is eljátszani az „Ének az esőben”-t. Másnap –, persze még mikor nem jutottam piához –, a család megzsarolt, hogy megyek elvonókúrára és felhagyok az ivással vagy többet meg sem ismernek. Na nem mintha meghatódottam volna, de ilyet még úgysem próbáltam, hát bevonultam.

Először csak a hangját hallottam az ajtón keresztül. Olyan lágy volt és simogató, amikor mesélt sorstársainak elfuserált életéről. Kicsinek és törékenynek képzeltem. Nappal az ablakból figyeltem, ahogy sétálnak a parkban és próbáltam kitalálni vajon melyik lehet.

Egyik nap a büfé előtt elgázolt egy nagydarab kótyagos nő. Amikor bocsánatot kért és fölsegített, remegni kezdett a lábam és a pulzusom megszaladt, mint kamasz koromban, azon a bizonyos napon. Bemutatkozott és karon fogott, be nem állt a szája. Mesélt iskoláiról, barátairól, családjáról, anyjáról, lánykori nevééről és személyi számáról. Nem hiszem hogy valamit is fölfogott elmém abból, amit hirtelen a nyakamba zúdított. Lágy muzsika volt a hangja, körülölelt, ringatott. A szemei! A nagy barna, csodálkozó, ígéző szemei!

Rólam is fölállította a diagnózist, sokat dolgozom, a feleségem és a gyerekeim nem értenek meg, haragba vagyok a világgal, pedig tulajdonképpen csak magammal nem tudok mit kezdeni, nem találom a helyem, ezért értelmetlenné tűnik minden. Nincsenek céljaim, egyszerűen csak sodródok és így tovább.

Ezután akaratlanul is minduntalan összefutottunk és egyre több időt töltöttünk együtt. Sokat mesélt elvont – misztikus dolgokról, az anyagi és spirituális lét elkülönüléséről, ami tévelygéseink s minden lelki nyavalyánk okozója. Az okkult tudományokban sokkal

járatosabb volt és jobban eligazodott, mint az egyszerű hétköznapi dolgokban. Miközben mesélt, masszírozta a nyakam és a hátam. Mondta, hogy túl feszes vagyok, mindig ugrásra készen, mint aki attól fél, hogy épp most késik le valamit – és ne egyik annyi húst, mert agresszív tesz s fölszaporítja a húgysavakat amik ízületi bántalmakat okozhatnak. Megtanított relaxálni és kiengedtem. Boldog voltam és elégedett, semmi másra nem vágytam, csak halljam a hangját, érezzem illatát s ujjai zongorázzanak a gerincemen. Éreztem a belőle minduntalan és mindenkire sugárzó erőt és szeretetet, sehogy sem értettem, hogy saját kis életét miért nem tudja kézben tartani. A testiség föl sem merült bennünk, éreztük megcsúfolnánk vele plátói kapcsolatunk magasztosságát. *Jók voltunk, mert jók akartunk lenni, legalábbis annak hazudtuk magunkat, olyannak amilyenek lenni szerettünk volna.* Ezt mind a ketten tudtuk egymásról, és *elfogadtuk.* Már nem volt szükségünk orvosra és csoportterápiára csak *egymásra.*

Újra dolgoztam, de a műhelyben, mint régen s jóérzés volt látni, ahogy a fa, a vas átalakul, szinte megnemesedik munkám nyomán. Nem is vágytam többre, a céget is mindenestől a fiamra testáltam. Gyakran fölhívtuk egymást és gyakran találkoztunk, mint amolyan igazi jó haverok vagy még inkább, mint az egyvetéjű ikrek. Aztán egyszer csak nem jött többet és telefonba is csak annyit mondott, hogy hagyjuk, ne találkozzunk többet, mert rossz vége lesz. Nem értettem és bántott s kezdtem megint magamba süppedni.

Füledt, vihar előtti éjszaka volt, a levegő csak úgy vibrált az elektromosságtól. Nehezen tudtam elaludni s amikor végre eltörődtem

A hold fénye kő idollokkal körülvett füves térséget világít meg, a kör közepén hatalmas fehér kanca ágaskodik toporzékolva, sörénye lobog a szélben, a holdfény sejtelmes ezüstbe vonja. Merevedésem van, meg akarom hágni. Valahonnan a tudatalattiból előbukkan, „hiszen én ember vagyok s ez csak álom”. Én is ott rúgtatok prüszkölve és ágaskodva. Hatalmas vagyok és erős – hatalmas és erős, de ember. Meghágom, az orgazmus csúcsán egy törrel elmetszem a torkát. Gyönyörködöm a haláltusában. A vér habosan bugyborékolva fröcsköl rám, megízlelem. Érzem minden cseppjétől erősebb és hatalmasabb leszek. Már alig vonaglik, földarabolom, az üstbe rakom. Az üst melegszik magától. Még félig nyers és véres, vadállatiasan marcangolom, a kilenc szűzre gondolok. Hajnalodik, elindulok. A Folyó. A Lápba ömlik. Könnyedén lépelek rajta. Ez a köztes Tér a miénk és a másik között. Még nem enged be – egyenlőre még nem.

Egész nap az álom lidérces hatása alatt állok, sehogy sem tudok szabadulni. Estefelé a munkások egy üstöt hoznak, amit az egyik ház alapozásánál találtak. Megéget ahogy kezembe veszem. Fölrémlenek a kanca szemei, megdöbbenek, *ugyanazok.*

Azóta itt őrzöm az üstöt a szobámban, néha fura dolgokat művel, hiszen a halál szent üstje, kiszámíthatatlan és irányíthatatlan. Rettegek attól az éjszakától – rettegek, és alig várom.

KORIM LÁSZLÓ

Hajnal

Z-z-zakatol a város
Zúg zúg zúg zúg
Zizeg zizeg zizeg
S benn az óra ketyeg kattog
Az ágyon szuszognak
Lüktet a vérünk
S én elmélyült hallgatással
Érzem a hajnalt

Viszonylatok

Egyszer egy zöld békát fogtam
s mutogattam szépmintájú hátát.
Ő csak pislogott nagy, kerek szemével
s benne megláttam magamat.
Mindketten békát láttunk,
zöld és aranyos békát.

Generációk

Rügyből bimbó kél,
bábból pillangó száll tova,
terhétől megválnak a nő,
új élet születik és él,
belecsöppen s nem tudja hova.

Vigyázz kedvesem!
Gyermekünk nem játék,
nem bohó próba csupán.
Ne mozdulj oly hevesen,
nehogy örömünk bűvá váljék.

Meglásd leányunk te leszel,
tükörben látod múltad.
Csodát, mely igéz és igaz,
ellene hiába teszel,
Ez voltál te s a múltad.

KŐ-SZABÓ IMRE

Vizionált csontváz

Ez a péntek délután a munkahelyen egyenlő volt a semmivel. Senkinek nem volt kedve, semmihez, így ez az idő alkalmas volt arra, hogy Kovács Jocónak a szekrényében lapuló literes konyakját, megkóstolják. Hárman voltak az irodában, az első pohár kissé feldobta őket. Tóth Tamás meg Varga Feri egyáltalán nem tiltakoztak az invitálás ellen, sőt Tóth Tamás még poharakat is szerzett a szomszéd szobából. Ezek a poharak nem egy készlet részei voltak, mind a három különbözőt egymástól. A legjobb poharat Varga Feri kapta. Őneki, így a soron következő körből, egy-két centtel mindig többet öntöttek. Így fórban volt minden kör után. Ez nem zavarta a többieket, sőt Tóth Tamás megjegyezte:

– Legalább vidámabb leszel a hétfvégen. Könnyebben viseled anyád korholását.

A megjegyzés arra utalt, hogy sokszor panaszkodott, anyja nem hagyja békén, nősüljön már meg. Harminc éves fejjel, más már régen családot alapított. Erre Feri, csak legyintett, mondván, annak is eljön majd az ideje. A nők gondolatban sokszor foglalkoztatták. Szüzességét is úgy veszítette el, hogy egyszer elcsalták diszkóba. Ott rászállt egy lány és addig nyaggatta, míg megesett a dolog. Egy tervező vállalnál dolgoztak, egy nagyobb beruházás volt most a meló, volt mit aprítani a tejbe. De üres napok is beugrottak, főleg akkor, ha egy melót befejeztek és az újabbat még nem adták ki nekik. A konyak a délután során lecsorgott a három kolléga torkán. Tóth Tamás a végén kerített az egyik iroda hűtőjéből egy üveg pezsgőt, ezt is ráfejelték a konyakos poharak sorára. A pezsgő még élénkítően is hatott. Aztán úgy öt óra körül szedelőzködni kezdtek, irány haza. Kovács Jocó meg Tóth Tamás helyben laktak, nekik nem kellett messzebbre menniük. Varga Feri vidéken lakott az anyjával. Ide vonattal lehetett eljutni, így ő egy igazi ingázó volt. Napi utazásai azért nem keserítették el. Csendesebb napokon azt a kétszer félórát, melyet utazással töltötte, szívesen olvasott. Volt olyan hónap, hogy két könyvet is „kivégzett”, az elejétől a végéig lapozva. De, amikor ilyen szünetes napok keletkeztek, akkor csak bámészkodott. Így volt ez most is, hiszen a konyakok sora, meg a pezsgő, újabb poharak utáni vágyat gerjesztett. Így Varga Feri az állomásra menet, beugrott a kedvenc Kishordó nevű sörözőjébe és leküldött a torkán egy hideg sört, szomját oldandó ként. Már tudta, hogy a megszokott vonatot nem fogja elérni, gondolta, megy a következővel, az is jó lesz. Kiért az állomásra, a tájékoztató táblán olvasta, hogy a vonata harminc percet késik. Eltekergett a vasúti resti irányába, sört akart inni, még egyet, de valami csapolási gondok akadtak, így kért egy fehér fröccsöt. Ivott belőle, aztán letette poharát az állópult szélére. Ekkor figyelt fel a két nőre. A fiatalabb szőke, szép nagy mellekkel, az idősebb, sötét kreolos, sovány és eléggé csúnya az arca. Nézelődtek, felmérték a terepet. Varga Ferire tapadt tekintetük. Mind a ketten őt nézték, majd közelebb jöttek.

– Hívjál meg bennünket egy kis vodkára – indítványozta a szőke nő, a vékonyabb barna hajú, mögötte állt. Varga Feri elővette pénztárcáját. Látni lehetett benne a papírpénzeket. Ezt a két nő észrevette. Egy pillanatig megállt, de aztán nem vacillált, kikérte az italokat, koccintott a lányokkal és beszélgetni kezdtek.

– Utazol? – kérdezte a szőke.

– Persze, mindennap, csak késik a vonatom.

– Tetszel nekem! – mondta a szőke és közelebb lépett a fiúhoz. Kezét rátette a vállára, simogatni kezdte. Varga Ferire hatottak a simogatások.

– Te sem vagy közömbös nekem! – nyugtázta.

– Mit szólna a barátnőmhöz? – mutatott a másik nőre. A barna eléggé vékonyka volt, a haja sem úgy állt, ahogy annak kellett volna. Hosszan nézte, aztán annyit mondott:

– Nem rossz, csak egy kicsit vékonyka.

A szőke hirtelen feltett egy kérdést Varga Ferinek, aki eléggé meglepődött ezen, de nem mutatta.

– Akarsz mind a kettőnkkel lenni?

Egy darabig töprengett, most mit csináljon? Ez egy nem mindennapi ajánlat. Ezt ki kellene használni. Egy nővel egyszer már volt, de kettővel egyszerre, sohasem. Tudta döntenie kell, méghozzá férfi módjára. Nem szabad kis nyúlnak tűnnie. Összeszedte minden bátorságát és kinyögte a választ:

– Az jó lenne, de hol? – aggodalmaskodott. A lány mindjárt tudta a megoldást.

– Az állomástól egy kicsit távolabb, van egy hely – mondta a szőke és már indult is kifelé.

A másik nő Varga Feri mellett, követte. Elhagyták az állomás épületét, a rakodó vágányok felé közeledtek. Ott állt üresen néhány konténer. Be is mentek az egyikbe, egymás után. Fény csak a félig nyitott ajtón szűrődött be. A sovány kezdett vetkőzni, ledobta a szoknyáját, a pólóját. Fonnyadt mellei ringtak, mint valami kis szilvák. Varga Feriről levették az inget, nadrágot, cipőt. A nagymellű mondta, legyen a lánnyal, aztán majd vele. Nekirontott a soványnak, fogdosta, ölelgette, erre összpontosított. A szőke nő a háttérben maradt Varga Feri ruháinál. Egy idő után a nagymellű elkiáltotta magát

– Jönnek!

A két lány egy pillanat alatt kirontott a konténerből. A sovány felkapta pólóját, magához szorította, menetközben bújt bele. Pedig nem volt mit takargatnia. Az ajtó, résnyire nyitva maradt. Varga Feri ott állt letolt gatyában, cipő nélkül. Nem tudott utánuk futni. Első gondolatai között a pénztárcájára összpontosított, megnézte és csak egy ezres maradt benne, meg az apró fémpénzek.

– Még jó, hogy nem vitték el mindet! – nyugtázta. Aztán a gatyáját, ingjét kezdte felvenni. Lassan öltözött és kinézett a konténer ajtaján. A két nőt már nem lehetett látni. Csóválta a fejét, bosszankodott, hogy tudott ilyen hülye lenni, elhitt mindent ennek a két jöttment cafkának. Biztos a konyak az oka.

– Hányszor megfogattam, nem iszom többé, de ebből sohasem lett semmi! Ahogy így gondolkodott, rémülten fogta fel. Ez az érzés éppen olyan erős volt, hogy egy másodperc alatt kitisztult a feje.

– Mi van akkor, ha rám csukják az ajtót?

Már el is képzelte, be van zárva ebbe a kis konténerbe. Ki sem tud belőle jönni. Nagy sötétség veszi körül. Először dörömbölni kezd, de nincs reakálás rá. Majd éhes lesz, de nincs semmi, amit a szájába vehetne. A bevett italok vizelésre készítetik. A sarokban elvégzi dolgát. Megkönnyebbül, de a vizelet illata belengi a bezárt konténert. Megpróbál újból dörömbölni, kiabálni, segítséget kérni, de semmi válasz. Csend uralja az egész konténert. Néha lehet hallani, hogy elmegy egy vonat. A kerekek csattogása ide hallatszik, amint átmegy a váltókon. Aztán mintha fogyna a levegő. Pánikba esik, dörömböl, kiabál, torkaszakadtából, rugdossa a bezárt ajtót. Kívülről semmi válasz. Kezd tudatosulni benne, hogy innen nem tud elmenekülni. Ez lesz a végső idő számára. Látja mindkét nő arcát, gyűlölet fogja el. Ilyet soha nem tenne, csak egyszer meneküljön meg.

Lepergett a fenti képsor kétségei között. Kilép a konténer résnyire hagyott ajtaján. Úgy érzi megmenekült. Napokon keresztül csak az a tudat foglalkoztatta: mi lett volna, ha tényleg bent marad?

Csak az a kép járt a fejében, egyszer kinyitják a konténer ajtaját és ott hever csontváza, amelyről időközben lebomlott a hús.

VERASZTÓ ANTAL

A mezítlás lány

Már jó sok éve történt, amit most el akarok mesélni annak, akinek, van füle a hallásra. Ha jól emlékszem talán éppen akkoriból való történet ez, amikor a szél ijedtében visszafordult az erdő közepéből, mert ráesteledett. Az erdei kunyhó is itt ennek a sűrű erdőnek a közepe táján őrizte a csendet, amikor éppen nem volt otthon a gazdája a vénségesen vén, de annál jószágosabb Anyóka. Ha mégis otthon találta valaki az arra vetődő erdőjáró szegénylegények vagy vadászok közül azok biztos nem mentek tovább az akárhol történt csodákról szóló történetek nélkül, mert az anyóka szívesen mesélt nekik.

Amikor én tévedtem be abba az erdőbe egy őzike csapásán jutottam el a jószágos Anyóka kunyhójához. Nekem úgy tűnt mintha ez az őzike soha nem is ment volna ennél beljebb az erdőbe. Ez abból is látszott, hogy a csapás az anyóka kunyhójánál ért véget. Miután –ahogy illik–, a jó napot is ráköszöntöttem az Anyókára, kértem engedné meg, hogy kicsit megpihenjek a kunyhója árnyékában. Tedd, ami jólesik mondta az Anyóka, heveredj le a fűre, ha itt pihensz, kétszer annyi erőt nyersz, mintha másutt pihennél. Hogy szavam ne felejtsem az Anyóka éppen azon tüsténkedett, hogy valami cérnafélére erdei gombákat fűzött, aztán a gomba füzéretet a félrecsúsztott ereszaljára akasztotta fel száradni. Jó lesz télen a levesbe –mondta– igaz, hogy idő kell hozzá, hogy megszáradjanak, de hát te is tudhatnád kóbor vadász létedre, hogy, a csodákhoz is idő kell, hogy megtörténjenek...

Számomra már az is csoda, hogy itthon találtam kedves Anyóka sokszor hallottam arról, hogy akik jártukban-keltükben erre vetődtek legtöbbször csak az üres kunyhóval találkoztak. Ne pazarold magad kóbor vadász, a hiába való beszéddel. Az én titkomon hét pecsét van, akik azt mondták neked nem vagyok itthon csak azt hitték, én láttam őket ők viszont nem láttak engem, mit magyarázzam, megérteni úgy sem tudnád. Ilyenkor nem történik semmi varázslat, csak néha azt

kívánom, hogy így legyen. Tudj meg ez olyan hely ahol, ha akarom a madár is csak nekem csicsereg s az öreg harkály ki talán nagyot hall már, ha itt van a kunyhóm mögötti fán, jó hangosan kopog nekem.

Te kóbor vadász akarnád-e, hogy meséljek neked a mezítlás lányról? Akarom hát, kedves Anyóka hogyne akarnám, máris csupa fül vagyok. Na, szóval ez a mezítlás kislány egy reggelre csak itt ült ezen a küszöbön. Jól emlékszem az egészre, nemrég történt a dolog, ahogy elnézem a korodat a te nagyapád éppen pendelyes kisgyerek lehetett akkoriban. Mondtam már, hogy a kunyhó küszöbén ült? Persze, hogy mondtam. Kérdelem tőle mért vagy mezítlás te csitri már hüvösek a reggelek? Azt válaszolta, mert nincs hétmérföldes csizmája. Szóval rögtön látszott, hogy szájas a kislány. Na, gondoltam csak tovább kell faggatnom ki fia-borja, ez a lány, ha már az én küszöbömre telepedett. Milyen úton jöttél ide, hogy rám találtál kíváncsiskodtam tovább. Hát a nappali és esti utakon vágta rá gondolkodás nélkül. Akkor már nemcsak sejtettem, de tudtam ez nem közönséges erdőben eltévedt számócaszopogató gyerek. Jó lesz vigyáznom vele, mert még az is lehet, hogy ért az angyalok nyelvén, vagy, hogy találkozott egy faluszélen ácsorgó Ördöggel.

Elárulom neked vadász, hogy legyen min sajnálkoznod ez a növendékpalánta olyan szép arcú lány volt, hogy szélnek is elállt a lélegzete tőle. Egy idő után hagytam, hogy közénk, telepedjen a csend, majd csak úgy magam elé kimondtam: Ősszel a pucér vadgesztenyéket szoktam szedni, jó szappan helyett. De ártó bajokat is ezzel ijesztgetik el maguk mellől az öregek, ezért tesznek ki egy kosárkával az asztaluk alá, – mondta a lány is– csak úgy mintha

a láthatatlan manónak beszélne. Aztán váratlanul feltett nekem egy kérdést: Mit gondolsz Anyóka itt nálad is neki tudnám támasztani a hátamat az égnek?

Hát hogyan, –mondtam neki –, csak feküdj hasra itt a kunyhó előtt a fűbe. Tudtam, hogy érteni fogjuk egymás nyelvét. Anyóka én azt is tudom ám, te azért vagy itt, hogy jóra próbáld tanítani az embereket.

Tudod Anyó, –hogyan tudnád– egy mezítlábas lánynak hamarabb elárulnak titkokat az emberek. A boglyaőrzők emberek beszéltek rólad nekem Anyó, akik, amikor megláttak már messziről integettek.

Nyugodtan elmondhatod akármit mondtak rólam, én tudom, hogy az igazságból mennyi a mese. Csak azt mondták el, hogy megmentetted a lekaszált szénájukat. Amikor arra jártál hatalmas fekete felhők gyülekeztek az égen látták, hogy a lekaszált szénájukat nem lesz idejük boglyába rakni, és ahogy te Anyó akkor elhaladtál mellettük lassan kiderült az ég. Váltig azt mondogatták nekem, ha találkoznék, veled köszönjem meg neked a nevükben, hogy akkor zsebre raktad a zivatart. Nahát, ez már tényleg mesébe illő dolog. Mondtam a mezítlábas lánynak. Találkoztál te már zsebre rakott zivatarral? Még nem, de veled is csak, most akiről tudom ám, hogy azt mondtad a sárgára érett körtének, hogy előbb gondolkozzon, csak azután pottyanjon le a fáról a kötényedbe.

Végül is csak éppen az nem derül ki a meséből Anyóka, –mondta a vadász –, hogy hová tűnt a mezítlábas lány? Kedves ifjú barátom elárulom, neked mindenki ezt szeretné tudni. De hát azt sem tudjuk meddig tart az ember ifjúsága, vagy a küldetése, nyolcvan vagy száz évig? Én már beérem azzal a néhány szép pillanattal, amit ti vándorok hoztok nekem és már az is nagyon rég volt, elhiheted, amikor én mezítláb jártam...

Önfeledten

Fotó: BÁGYA FERENC

Mese, mese...

LÁM ETELKA

A jegesmedve megmentése

Történt egyszer régen, valamikor, amikor egy izlandi házaspár kiment a jeges tengerre halászni, olyasmit láttak, amit azelőtt még soha.

Volt nekik 6 szép kutyájuk és ezeket használták a szánkók húzására. Egyórari szánkózás után kiértek a Jéghegyek birodalmába.

Mesés szép havas-jeges táj fogadta őket, hatalmas nagy jégtáblákkal. Az égbolt kék volt és egy felhőt sem láttak az égen.

Egy helyen a jég meg volt repedve és mit láttak ott, egy jegesmedve beszorult két jégtábla közé. A másik jégtáblán két kicsi fehér medvebocs sírdogált az anyuk után. Majd megszakadt a szívük a látványtól. A jegesmedve nem volt egyedül, legalább 10 hófehér sirály hozta a csőrébe a halat és etették a jegesmedvét meg a kis bocsokat. Alig tértek észhez a megrázó és szívet melengető látványtól, amikor különleges dolog történt.

Hirtelen szétnyílt a jégtábla és felemelkedett egy nagy hajó a vízből. Majd kinyílt egy ajtó és kiszállt egy gyönyörű hölgy a hajóból. Olyan szép és könnyed volt a járása, mintha lebegett volna a jégtáblákon. Őt követték a segítők, szolgálói és kimentették a jegesmedvét a szorult helyzetéből és kitették a partra, a kis bocsokkal együtt.

Ő a Jeges uralkodónője volt, maga a Jégkirálynő. Meghívta a halász házaspárt a Jégpalotába, hogy ott nézzenek körül az Ő birodalmába.

Amerre a szem ellátott, csillogó jég volt mindenfelé és a világítás szivárványszínű gyertyákkal, csodálatos volt.

A hatalmas jéghegyek között kis ezüst és aranyszínű patakok jelezték az útvonalat a jégszobákba.

Jégcsónakon lehetett közlekedni, de itt hideg még sem volt.

Láthattál halakat, fókákat és a kisakváriumban tengeri-gyöngyöket és apró kristályokat, amelyek körbe ragyogtak a jégtermekben.

A jégkirálynő fehér ruhája, feketepalástja és hosszú fekete hajzuhatagja lenyűgöző volt. A jégfogadóban jégtündérek szolgálták fel jégkrémeket és jeges italokat.

Amikor végig látogatták a jégpalotát a sirályok már ott sorakoztak és elköszöntek tőlük minden jót kívánva.

Ők boldogan hagyták el a palotát utoljára még egy pillantást vetettek a jegesmedvére, aki féltő gondnal ápolta kisbocsait és körülötte ott köröztek segítőtársak a sirályok is, ahol a kisbocsok boldogan bújtak anyukhoz.

Göteborg 2012-11-24

... mese, mese... vége.

MESTER GYÖRGYI

Horrorra akadva

A legszerencsésebbek közül valónak érezte magát...

Legalábbis, az utóbbi időben, amióta a világjárvány tombolt. A pandémia kiterjedésével ugyanis mindenütt korlátozásokat vezettek be, olyanokat, mint a maszkhasználat a közterületeken és a tömegközlekedési járműveken, a kötelező távolságtartás, na meg a kijárási tilalom, a késő esti órákban.

Ez utóbbi mindenkire egyformán vonatkozott, kivéve a kutyatulajdonosokat.

És ő az volt, a javából. Naponta három-négy alkalommal is kiment a kutyával, volt, hogy tizennégy kilométert is megtettek a sétáik alkalmával. Ez persze arra is jó volt, hogy – a kötelező távolságtartás ellenére –, mégiscsak kommunikálhatott egy kicsit, pletykálgathatott másokkal az élet folyásáról, a nagy és kis dolgokról egyaránt.

Egy ilyen alkalommal, amikor legkedvesebb, szintén „kutyás” barátnőjével futott össze, szokás szerint, azonnal terítékre kerültek a helyi saftos hírek.

– Hallottad? A Tóth Feri megcsalta az Arankát. Az asszony in flagranti rajtakapta őket a saját kocsijukban. Hogy nem tudtak ezek egy kicsit elővigyázatosabbak lenni! – Aranka egyébként nekem sem szimpatikus. Beleköt még az élő fába is, semmi se jó neki, mindenkit megkritizál...Ja, most jut eszembe ennél komolyabb dolog is történt. Képzeld, megöltek egy futót!

– Nem mondd! Itt, nálunk?!

– Itt bizony. Engem is zavarni szoktak a késő esti futók, amikor a sötétből egyszerre csak eléd ugranak, váratlanul bukkannak fel, és szinte súrolnak a testükkel, amikor elszáguldanak melletted. Még a kutya is frászt kap tőlük, nem csak én.

– Tény, hogy nagyon kellemetlen tud lenni egy éjszakai futó. Amikor az ember már úgy gondolja, egyedül van az utcán, és akkor csak úgy előtűnnek a semmiből. De mi történt tulajdonképpen?

– Meghalt. Ennyi. Állítólag, hátulról ütötték le, vagy ugrottak rá, mert hason fekve találták meg. Az ütőere el volt metszve, de mintha megharapták, szét is marcangolták volna. Megáll az ész!

– Szörnyű. És melyik volt a három közül?

– Hát, jól mondd. Három éjszakai futót ismerek én is. Ez a nyurga fiatalember volt, aki öles léptekkel szokott elvágtázni mellettünk.

Csak pár nappal később találkoztak újra, mert a barátnője váltott műszakban dolgozott.

– Nem fogod elhinni, mit hallottam! Bár, valószínűleg, tudsz róla te is.

– Mondd már, ne csigázz, mi történt?

– Meghalt egy másik futó is.

– Ez komoly? Hát mi van már? Négynaponta halnak meg emberek? Itt, ahol évtizedek óta nem történt gyilkosság?!

– Még nem is mondtam, hogy megölték. De tényleg meggyilkolták azt a szegény nőt. – Tudod, azt a fitt csajt, aki ruganyos léptekkel, szélvészisasszonyként szokott elsuhanni mellettünk. – És ráadásul ugyanúgy, mint a fiatalembert. Hátulról ugorhattak rá, ledöntötték azokról az izmos lábairól – nem is tudom, hogy történhetett, hiszen olyan nagy volt az állóképessége. A nyakára mentek, elvágták, elharapták vagy szétmarcangolták, legalábbis, a szóbeszéd szerint, így találtak rá. Fogalmam sincs, hogy eshetett ez meg vele.

– Hát ez valóban szörnyű!

Legközelebb a hétvégén mentek ki együtt sétálni a kutyáikkal. A két állat imádta egymást, igazán jó barátságban voltak, ugyanúgy, mint ők, a gazdik. Mindkét kutya okos, engedelmes, nagyon szerethető volt, nem csoda, hogy odáig voltak értük a tulajdonosaik.

Ahogy az utcán meglátták egymást, a barátnője azonnal integetni kezdett. Hadonászva jelezte, igyekezzen, mert mondani akar valami fontosat. Levegőt is alig kapott, annyira kikíváncozott belőle a mondandója.

– Ez kész horror! A fővárosból jöttek ki specialisták. Csak, kizárólag e miatt az ügy miatt.

– Mi történt már megint?

– Nem igaz, hogy nem tudsz róla! Megölték a harmadik futót is. Már nincs is több belőlük. Tudod, ismerted te is, az a középkorú, őszes férfi volt, aki olyan elegánsan szokott elgaloppozni mellettünk a késő esti órában. – És persze ugyanúgy. Hátulról a földre lökve, nyak elvágva-elrágva, szétmarcangolva... ez már sorozatgyilkosság. Több futóval nem is fogunk találkozni a környéken.

– Szörnyű, hogy hová vezet, ha valaki ennyire megszállottja egy sportnak...

A réten való szaladgálás, kutyabirkózás, labdavisszahozás után útjaik elváltak, mindketten hazafelé vették az irányt.

Az egyik páros kutyája, amikor a zebrához értek, jól nevelten leült.

A gazdi jóváhagyólag ránézett, és megsimogatta a fejét. Jó kutya vagy, engedelmes – mondta. Többé már nem fognak bennünket zavarni a futók.

A kutya visszanézett a gazdájára, és a tekintete mintha ezt mondta volna: látod, milyen jó, hogy azért nem szoktam le teljesen az ugrálásról. Na, meg a gazdinak illik engedelmeskedni. Ha a földön fekvő zsákmányt ártalmatlanítani kell, azt egy szófogadó kutya megteszi.

És mintha egymásra mosolyogtak volna: a kutya, meg a gazdi...

MOLNÁR EDIT: Húsvéti montázsok

KELÁR GYÖRGY

Elengedve

Elidegenedett világban
keressük magunkat,
múltunkat, igazunkat.
Amit tanultunk az elődöktől,
ellestünk a társadalom függönyén át,
most már szégyellni kell.

Szégyen akkor is volt
és volt bűnbocsánat.
Ismertük a ház lakóit,
beugrottunk egy szelet
zsíros kenyérre a szomszédhoz,
egy nyelvet beszéltünk.

Megváltoztunk, legalább is ezt akarják,
hajlítják az ideológiát,
görbítik az erkölcsöt.
Hol van már beat korszak,
hol van a generációk lázadása?
Egyszerre felnőtt lett mindenki.

Elengedve fogjuk egymás kezét
ebben az elidegenedett világban.

AMBRUS JÓZSEF

Molnárfecskék és az aerodinamika

1979-'80 lehetett. Munkából hazatérve, a konyhában mocorgás szerű neszt hallottam, aminek sokáig nem találtam a forrását. Nem hagyott nyugodni. Mindent átkutattam, de hiába. Elhallgatott, aztán újra kezdte. Szűkült a kör, végül rájöttem, hogy a „tea” típusú, vegyes tüzelésű tűzhelyből jön, aminek alul van a sütő része. Azt kiszerezve, megeltem a hang eredetét is. Egy felnőtt molnárfecske beleeshetett a kéménybe, s más út nem lévén, idáig vergődött. Talán egy egész napot is ott tölthetett. Éhezés, por, stressz. Nagyon legyengült, de élt.

Mentési akció. Amennyire tudtam, igyekeztem megtisztogatni. A tollai közül kifújtam a port, a fejét vízzel permeteztem. Ivott néhány kortyot. Láthatóan megnyugodott, kissé élénkebb is lett. Ezen belelkesülve, még legyet is fogtam neki, amit azonban nem fogadott el. Utólag jöttem rá: mint ragadozó, a dögöt nem eszi meg. Akkor még nem tudtam, amit ma már igen, hogy csipesszel a csőrébe kellett volna tennem, aztán már működtek volna a nyelési reflexei. Egyre csak járt az agyam. Élelem nélkül nem maradhat, valamit tenni kell!

Sérülés nem volt rajta, aktívabbnak is tűnt. Gondoltam, tehetünk egy „önállósági” próbát. Kivittem az udvarra, a tenyereimet szétnyitva útjára engedtem. Várt egy percet. Talán tájékozódott vagy a fényt kellett megszoknia, de lehet, hogy csak erőt gyűjtött, aztán elindult. A kapu felé vette az irányt, ám a magasságból folyamatosan veszítve, az aljánál ért talajt. Abban a pillanatban, a szomszéd kerítésénél megjelent egy macska, s azonnal elindult felé. Könnyű zsákmánynak ígérkezett. Én sem maradtam rest. Pár lépésnyi futás után, szabályos vetődést produkáltam. (*Mégiscsak volt valami haszna annak, hogy néhány évig kapus poszton tevékenykedtem!*) Egy karhosszal előbb értem el, „röptünkben” még össze is ütköztünk a macsekkel. Ettől úgy megijedt, hogy rólam elrugaszkodva, hatalmas koppanással lefejelte a kaput. Villámgyorsan visszafordult, iszonyatos fújó-nyávogó hangokat produkálva, a hátamon keresztül száguldva, kimenekült az udvarból. Nyilván, erre a produkcóra ő sem számított.

Na, eddig megvolnánk gondoltam, de hogyan tovább? Mert aki időt nyer, életet nyerhet! Talán jön valami mentő ötlet! Addig is olyan helyre kellene vinni, ahol a szabadban van, mégis nagyobb biztonságban! A ház mögött, a kertben lévő szilvafa egyik vékony ágát találtam erre a legalkalmasabbnak, hát oda ültettem. Ott maradt, nem akart menekülni. Talán még az újabb stressz hatása alatt állt, talán érezte a segítő szándékot, talán csak erőtlen volt. Pár méter távolról őriztem, töprengve, vajon mit tehetnék még?

Ekkor átrepült közöttünk egy másik fecske. Úgy tűnt, mintha szót is váltottak volna. Ismét elsuhant előttem, aztán eltűnt. Két-három perc elteltével azonban megjelent legalább egy tucatnyi, vagy még többedmagával. A molnárfecskék társas lények, nem véletlenül élnek kolóniákban. Felcsillant a remény! Talán ők többet tudnak, mint én! Lehet, hogy megérkezett a várva-várt segítség?

Valami elkezdődött, s olyat láttam, amit eddig még soha, de valószínűleg mások sem! Minden irányból körberöpködve felmérték a helyzetet, majd rövid tanácskozás után megszületett a bölcs, kollektív döntés. Szinte a földről indulva, azonos pályán, sorban egymás után húztak el, közvetlenül a fán ülő társuk alatt és fölött. Közben hangos csicsergéssel bíztatták, bátorították. Felgyorsultak az események. Az, először csak kapkodta a fejét, majd egy erőteljes mozdulattal elrugaszkodott, és repült velük együtt a ház felé, sőt fölé!!! Ott

leírtak néhány kört, egyre emelkedve. Rövid ideig még láttam a sötétebb árnyalatú hasát, aztán elvegyült a csapat többi tagja között. Megnyugodtam. Ha már ilyen magasságig eljutott, biztos, hogy életben marad.

A segítségnyújtás elméletét utólag már meg tudom magyarázni, bár lehet, hogy csak az én teóriám. Egymás után repülve, valószínűleg vákuumot hoztak létre, mintegy légifolyosót kialakítva a társuk számára. Az irány sem véletlen. A fújdogáló langyos szellő a háznak ütközve, termikyszerű képződményt hozhatott létre, ami megkönnyítette az emelkedést.

Mi, emberek, persze már csak ilyenek vagyunk. Megmagyarázzuk, elméleteket gyártunk, miközben ők mindezek nélkül, egyszerűen alkalmazzák, felhasználják a környezetük törvényszerűségeit. A segítő szándékú, kollektív bölcsesség pedig semmivel nem pótolható!

Fotó: **AMBRUS JÓZSEF**

JÓNA DÁVID

Hagyjatok már a változással!

*„aki nem elégedett azzal, amije van, nem lenne
elégedett azzal sem, amire vágyakozik”*

(Szókratész)

Hagyjatok már a változással,
inkább őrizném azt, ami van,
szorongatott cseppnyi csendben,
magam lennék csak magam.
Nem akarok már megfelelni,
bevallalni trendi kihívásokat,
biokölest szopogatva mélyre szívni
ismeretlen bölcs diktálta tanításokat.
Hagyjatok már kicsit: csak úgy lenni,
a Sorsomban körülnézni, s szeretni azt,
a reklámmosoly elvár, s büntet,
s e mű világhoz hozzátapaszt.
A változás az bizonytalanság is,
a mozgás azért van, mert ott nem jó,
de nekem a pillanatot őrizni van kedvem,
mint örök idealista megalkuvó.
Nekem még van dolgom az élményemmel,
a képeit még nem néztem végig,
nem akarok a következőkre gondolni,
megvárnám azt, ami megtörténik.
Ma korai, holnap már késő,
na és akkor mi van?
nem érzem magam túl jól,
az élet száguldó vonataiban.
Hagyjatok már a változással,
változik az úgyis, változik minden,
nincs szükség gyorsítósávra
a szerpentinjeimben.
Kicsit várj, kérlek,
nem mennék most sehova el,
fekszem az ágyon,
mint egy füstölgő töltényhüvely...

Art'húr Irodalmi Kávéház:

<https://www.facebook.com/arhurirodalmikavehaz/>

HAÁSZ IRÉN

Vagyok neked

Csepp vagyok, ékkő, pókselyem szálán
ősz fuvallaton jó utitárs;
nedveit vesztett tengeri szárán
jajduló ízik-roppanodás
vagyok neked.

Nádfurulyának halk susogása,
mely a füledbe rejtezne bele,
majd szerelemselymes simulással
borzongja testedet estefele,
s hagyod nekem.

Hetyke rigódal májusi bokrok
rejtegető, reves ágbogain;
víznek esése mélybe, ha csókol
völgyet a hegy szurdok-fogain -
vagyok neked.

Alma pirossát, som fanyar ízét,
bő aratáson a csillagos éjt,
Holdmaszatolt házak kecses ívét,
rőzse tüzén sült fajtpecsenyéd
hagyod nekem.

Az vagyok én, mi titkon az álmod,
vágyaid célja volt valaha;
ebből a zsúfolt földi magányból,
s úr hidegéből a fészek szava
vagyok neked.

Légy színes takaróm

Házunk rőt tetején cirmos a silbak est.
Vendég hogyha betér, lábnyoma cuppogó,
kedves célba ha ér, vajpuha mind a szó,
kandallónk melegét élvezi már a test.

Légy színes takaróm, széllel ölelt az ősz!
Hozzád bújva a rossz megszelídülve fáj.
Pattogj rőzse, mitől zöld tea gőze száll!
Bölcsék könyveiből jósol a vén idő.

P. PÁLFFY JULIANNA

Tündöklések

Esküvőre készülődünk, minden szoba foglalt, mindenki csinál valamit. Nyüzsögnek kicsik és nagyok. Az ebédlőben találkozhat össze a násznép szűkebbre vett családi része, akik a hideg tálakkal és italokkal megterített asztal mellett megállnak egy pillanatra, bekapnak egy falatot, isznak egy kortyot, és természetesen egyszerre beszélnek, mindenki mindenkivel éppen most akar valamit közölni. A hangzavar olasz családokat idéz. Kisebbik öcsém hajtja igába a fejét – az ő szavaival élve –, ami persze nem igaz, mert ma nem ismerek nála boldogabb embert. Legfeljebb a menyasszonyt, de hála az égnek ő, és nem kevésbé vidám rokonsága momentán két utcával arrébb zsonganak.

Egy pillanatra felszaladok a dolgozószobámba a zizegés elől, leülök az íróasztalom mellé szusszanni egyet. Csak öt percet! Ez a béke és nyugalom szigete jelenleg. Lehunyom a szemem, tekergetem a fejemet, ropogtatom a nyakcsigolyáimat. Hangyányit elfáradtam. Felteszem a lábam a zsámolyra, mert ezeknek a lábaknak ma még körömcipőt kell viselniük. Amikor kinyitom a szemem, az asztalon álló, faragott, míves keretbe foglalt régi képre esik a pillantásom. Mint minden alkalommal, most is ellágyulok tőle.

A fénykép akkor került vissza hozzám, amikor apám hagyatékán marakodtak a harmadik házasságából született fiai. Mondhatni az ügyvéd különleges figyelme okán, s talán ennyi az összes igazság benne. A család nem is értesített a haláláról bennünket, tartottak az Óvilágban maradt testvérektől, az osztozkodástól. A végrendeletből egyértelműen kiderült, hogy velünk, velem és az öcsémmel nem számolt az öreg, ezért érthetetlen volt a félelmükből fakadó tapintatlanságuk. A mi életünkből egyáltalán nem hiányzott az, ami őket acsarkodó farkasokká tette.

Megsárgult fotó mostohaanyámról, s rólam. Ma már így mondom: Édes. Akkoriban még nem ismertem ennek a szónak az édességét, csak a fájdalmát, mivel a születésem szülőanyám halálát is jelentette. Újra becsukom a szemem, pereg a film a fejemben. Az első közös képünk.

Idegenül állok a szék mellett, mellette, és még ma is szégyellem, hogy annak idején csak a dühöt éreztem a hajamat fésülő kezek, és a copfomba kötött masni miatt. Pillanatok alatt adták rám a bubigalléros, buggyos ujjú ruhámat, a fekete masnival díszített cipőt, aminek az orrába papírt tömtek, hogy le ne essen a lábamról. Gyorsan, kapkodva öltözködtünk. A rikkancs csupán annyit kiabált, hogy ezen az egy napon lehet fényképet készíttetni a borbély üzlet üresen álló, hátsó szobájában. Nem volt idő több cicomára, anyám két csattal igazította frizurára az örökké rakoncátlan fürtjeit, egyedüli díszként pedig hófehér blúzának csipkéje szolgált. Kosztümjének gombokat feszítő kis domborulata öt hónappal később született öcsémet rejtette, amiről csak ő, és a nagyanyám tudott.

Anyám összekulcsolt kezei, és az én, magam mellett lógatott karjaim, két külön világ. Alig értünk egymáshoz.

Haragudtam rá a fénykép miatt, és azért is, hogy elment az apám, meg azért, hogy miért képet küldünk, miért nem utazunk mi is utána? Őt okoltam mindenért. Összeszorított szájjal, és szenvtelenül néztem a lencsébe. A fényképész nem sokat igazgatott rajtunk, türelmetlen utasításokkal közelebb állított a székhez, és kissé pattogós hangon rám szólt, hogy mosolyogjak. A karunk összeért valamennyire végül, de a mosolyból nem lett semmi.

A kép apám részére készült, aki kalandvágyból vándorolt az Újvilágba fél évvel a második házasságkötése után, szerencsét ment próbálni nélkülünk azzal az ígérettel, ahogy megveti a lábát, küldi a pénzt a hajójegyre. A jegy ára persze soha nem érkezett meg, ő maradt odaát, mi nem utaztunk később sem. Fogalmam sincs hogyan bonyolította le a válópert, csak anyám hosszú hónapokig könnyes szemeire emlékszem, miután megkapta a papírokat. Az öcsém már javában szaladgált, én még iskolába jártam. Az árvaszék a mostohámat jelölte ki gyámomul.

Apám elutazását követően gyámnyám vállalta magára a család gondját, csupán a főzésben fogadott el segítséget az anyósától. Varrónőként éjjel-nappal dolgozott, először csak a közeli ismerősök jártak hozzá, de aztán egyre több munkája lett. Tudása, teherbírása, és a szorgalma tette élhetővé az életünket. Nem volt ideje a könnyekre, két gyerekről és a férje anyjáról kellett gondoskodnia. Vele minden rosszat átvészeltünk. Volt idő, amikor a mórliczi hétkrajcáros mese kismiska volt a mi szegénységünkhöz képest.

Édes. Régóta így szólítom. Sokat jelent számomra ez a szó. A tizedik születésnapomon azt mondta nekem, hogy apám legjobb döntése az volt, amikor engem ráhagyott. Mert így lett, van egy szívének édes lánya is. Örökre a lelkembe hímezte ezt a mondatot.

Amikor másodszor is férjhez ment, egész család lettünk. Sokan kérték, de ő kivárta a legjobbat magának, nekünk. Anya mellé kaptunk egy igazi Apát. Nagyanyám is áldását adta rájuk, mert anyámat már saját lányaként szerette. Ha fájt is a szíve a fia után – nem sokat, és nem sokszor hallottunk felőle –, azt este sírta a párnájába, és soha nem mutatta előttünk. Nem szólt rosszat rá, mi pedig igyekeztünk a szeretetünkkel csökkenteni a fájdalmát.

Kisebbik öcsém érkezése, ha lehet jobban, még erősebben összekovácsolta a családot. A szeretet legapróbb morzsáit is felcsipegettük, nem hagyunk egy szemernyit sem veszni belőle. A kis kópé persze nagyban hozzájárult, mert mindenkit levett a lábáról. Szerencsés csillagzat alatt született. Ma is ő a bohóságban az első, de abban sem lehet megelőzni, ha valakinek le kell törölni a könnyét.

Az angyalok csupa jó tulajdonsággal töltötték tele a pólyáját, bár az sem elképzelhetetlen, hogy mi kaptuk ajándékként ökelmét. Apa szokta nevetve mondani, mellette még a tej sem savanyodik meg.

Halk kopogtatás után Édes néz be rám kíváncsian. Csak intek a fejemmel, jövök azonnal. Beljebb jön, becsukja az ajtót, a hátam mögé lép. Vállamra teszi a kezét, majd az arcát az arcomhoz szorítja. Együtt nézzük a képet.

Átölel, kapok egy puszit a fejem búbjára, mint a kislányok. Muszáj mosolyognom, és muszáj megérintenem, mert azóta is minden igyekezetemmel azon vagyok, hogy bepótoljam újra és újra azt az elmaradt érintést, azt az elmaradt mosolyt ami a régi képről hiányzik. Ez egy másik anya és lánya fotó. Kézzelel fogható nyoma nem marad, láthatatlan fénykép, mégis törölhető.

A földszintről megállíthatatlanul hallatszik a kicsit olaszos, mindenki egyszerre beszélős duruzsolása, mintegy legszebb aláfestő muzsikájaként a vele töltött, meghitt perceknek...

BODNÁR LÁSZLÓ

Tankák

1.

Csendcseppek fényén
megtört prizma a lélek.
Áttűnő könnyek
Nap- álomragyogása,
mely bús szívemre égett.

2.

Mint égre csókolt
lázás hajnali fények,
nappalaimat
úgy ölelik szemeid
tárt napsugárkarjai.

3.

Csúf rongyaiddból
varrj új ruhát a Földnek,
mert nem a szépség,
dísz csupán a tett lehet,
úrnak, koldusnak való!

4.

Itt maradtam, hogy
elmondhassam neked, lásd
mindennél szebb- e
földig érő végtelen
a bölcs időn innen is!

5.

A szép öregség
nem az elmúlás ránca,
arcodra írott
üzenet csupán a múlt
s hú jelen között.

6.

Vaknak születéél
de a végtelen idő
látni megtanít,
míg ébredő szemedben
újra Isten arca él!

7.

Téli Nap inog
a hófedte bérceken,
szívemre hulló
alkonyatban állva itt
-e bús néma táj fölött.

8.

Képlékeny anyag,
mely csendből megformázott
bölcs lélek-alak.
Fénnyé válva arctalan
örök Istennek ragyog

9.

Angyalok kedvén,
mint felvirradt őszt vidul
aranyba hulló,
szende bársonyfényű Nap
s kacag az elmúláson.

10

Az ősztől ne félj,
napszátt időlevelek
a búcsúzásban
elhullott emlékeid,
sárgult könnycsepp-képei.

KOLUMBÁN JENŐ

Csokor virággal

Sápadt-szín virágok mind nekem nyílnak,
rózsa tövisek hegye énrám mutat,
virág nyílásból ember nem tanulhat,
magához kell ásnia alagutat.
Rothadó gyökerek, és masszív kövek.
Föld alatt engemet nedves csend gyaláz.
Mevakult ösztönöd ha el is vezet,
az otthonodra magad mégsem találsz.
Fehérre fakult már fekete hajam.
Mindig sáros a föld, és nagyon hideg...
Létem szélén csak álldogálok magam,
és nem várok semmire, nem éri meg.
Rúgtam virágba, tapostam bogarat,
de könyörtelen voltam magamhoz is.
Most látom, hogy végül nekem mi maradt.
Mi egyszer igaz volt, lett az mind hamis.
Summája nincsen sem tettnek, sem szónak.
Magamon hordom minden jelét, jaját.
Hiába várom, hogy majd hozzám szólnak.
Embernél nincsen senki sem mostohább.
Én veszekedjek a mulandósággal?
Itt a középső ujjam neked, halál!
Megyek elé dacból csokor virággal...,
tudom, ha keresem, ő majd nem talál.

EGERVÁRI JÓZSEF

Néhány szóban, szüksézáván

Fáradtan értem haza a munkából, a lépcsőházban Priseknével, a házmesterrel futottam össze, zsíros kenyéret evett, hurkaszírosat, a felmosófát nekitámasztotta a koszos falnak.

– Igen, kellene már festés, fiatalember, láttam a tekintetében, de a háznak nincs túl sok tartaléka, erre egyelőre nem futja. Szörnyű időket élünk, szörnyű időket. Holnap jön haza a lányom Németországból. Azt mondja, projektmenedzser odakint, de szerintem kurva. Ha látná azt a szépségesen gömbölyű seggét, maga se hinné el, hogy projektmenedzser, ilyen seggel mindenki csak kurva lehet. Még én is az lennék, csak már öreg vagyok hozzá.

Itthon elvégezte az egyetemet, két évig semmi normális munkát sem talált, fél évig három műszakban robotolt a szalag mellett egy csomagolóüzemben, de oda is csak úgy vették fel, hogy azt állította, nincs diplomája. Akkor ment ki külföldre, amikor a hájas, gülüszemű főnöke behívatta az irodába, és azt mondta neki, vetközzön. Csak így, semmi kérés, semmi udvarlás, semmi fizetésemelés. A lányom az ölébe borította a forró kávé, másnap nem kellett már menni dolgozni, de megértem, én is azt tettem volna, az embernek csak van méltósága, meg szabad akarata is, főleg, ha oly gyönyörű, mint az én lányom, hadd válogassa már meg, kit enged benyomulni az intim szférájába. Igen, így mondta, az intim szférájába, régen mi ezt másképp fogalmaztuk meg, ám változik a világ. De én nem panaszkodom, rendszeresen hazajár, nagy marha autója van, jólöltözött, azt sem tudja, hová tegye a sok pénzét, még engem is segít, küldi haza havonta a pénzt, nem is keveset, mert jó lány ő, nagyon jó, hát, engem nem érdekel, hogyan boldogul, csak boldoguljon.

De hiába jó a szíve valakinek, ha nincsen se állása, se megélhetése, a nővérem fia felakasztotta magát, aranykezü asztalos volt, de nem fizették ki több munkáját, ügyvéd is volt közöttük, meg politikus, akinek pedig tellett volna, ez a fiú meg becsődölt, nem is tudta elviselni a szégyent; a nővérem megbolondult a fájdalomtól, napestig csak a templomban ücsörög, a papra ráíratta a házat, ha meghal, az övé lesz; nem is beszélök vele azóta, de az atyával sem, nincs ez így jól, egyáltalán nincs.

De semmi sincs jól, kedveském, semmi, megyek az utcán, csupa szegény, komor embert látok, régen beszéltek egymással az emberek, az utcán, boltban, a strandon, ma meg szinte semmit, a Jóisten biztosan látja ezt, de elfordítja tekintetét, az élheterlen emberekre már rá sem néz. Nekem már mindegy, mert öreg vagyok, de mi lesz így a fiatalokkal, a sok hazugság megbolondít mindenkit, miközben lassan már zsíros kenyérré sem futja; tegnap én adtam ebédet Marikának, tudja, a harmadikról, a két kicsivel, szép asszony, de már zörögnek a csontjai, olyan sovány, alig él, nincs munkája, a férjének is alig, szóval, nincs itt jól valami, kérem.

De nem panaszkodom, maga rendes ember, mindig köszön és mosolyog, ha találkozunk, olyan jólesik, hogy elbeszélgetünk néha, csak így, néhány szóban, szüksézáván.

VERS – FORDÍTÁS

KARAKOÇ, SEZAI

Donuk Aşk

Yine akşam oldu,
Yalnızlık omuzlarıma çivisini çaktı yine,
Uzaklık aynı gerçi,
Heryerdeyken olan uzaklığın pek değişmedi,
Yine akşam oldu orda olduğu gibi,
Görebiliyorum seni burdan da,
Aynısıydı ordayken de,
Uzaktan korkmuyorum belki de,
Orada da aynıydı uzaklık gerçi
Donuklaşmış oldu artık bu,
Bir o kadar da hüznü romanlar gibi,
Galiba ben baştan kaybetmişim,
Belki de ben baştan kazanmışım, insanlık
kaybetmiş...

Megfáradt szerelem

Donuk Aşk

Megint eljött az este
A hűvös magány ismét vállamra dőlt
A meglévő messzeség nem változik
A távolság egyre nő
Ma ismét úgy tört rám az est, mint akkor ott
Azóta is látlak
Ugyanúgy ugyanott
Már nem félek a messzeségtől
Amely állandósult
És megfáradt mára
Olyanná vált, mint egy szomorú regény
Talán én elvesztem már az elején
Vagy az emberség veszett volna el győzelmemért...

Fordította: GÖSI VALI,
BARTHA JÚLIA nyersfordításából

Sezai Karakoç török költő, író, filozófus 1933. jan.22-én született a Délkelet-anatóli Diyarbakır tartomány Ergani városában. Kiemelkedő kortárs személyisége a török művelődéstörténetnek. Munkássága újszerű elemeket hozott a török költészetbe, a hagyományos iszlám vallási tanításokat és a modern költészet elemeit ötvözte a műveiben. Négy kötete jelent meg: az Öböl (Körfez) 1959, Hangok (Sesler) 1968, Az időnek írt szövegek (Zaman Adanmış Sözcükler), 1970, Szertartások (Ayinler), 1977. Nagy hatású irodalmi alkotásokat tudhatunk neki, noha szám szerint a filozófiai, politikai művei jelentősebbek.

SZEPESI JOLÁN-JOLKA

1997.

Fáj

a hasam, már indulásnál éreztem a feszülést mélyen, a repülőgépen végig gondoltam, elkészültem-e minden feladattal, sietve zártam le a tanévet, nem gondolok rá többet, gondoltam, nagy pocak felett lassú mosoly, kitágult pupillák, arcodon annak a feszülő érzésnek mása, a kórház közel van, lankás domboldalon, akár bevásárlóközpont is lehetne a jövőmenéssel, zsongással, fogod a kezem, mondod mit csináljak, bárcsak érteném ennek az országnak nyelvét, elveszett vagyok ebben a közegben, a szülőszoba kitért ajtaján át hívsz magadhoz s két tágulás görcse között kérdegsz Pesten hogy van a húgod, a nagymamád, Bori a kutyád, majd elborít az ősi jajgatás, a hang ami elől menekülni vágyom, kiabálva kérem az orvost enyhítse már fájdalmadat, megérkezik a férjed s én fel-alá a szülőszoba és a kert között, imádkozom, az én testemet tépje, szaggassa minden asszony kínja, imádkozom érted, a várt babáért s megfogadom, soha többé nem kísérem gyermekem születését, majd üvegharag borul a szülőszobára, kicsi fiú a karomban, emlékei közt kutatva néz szemembe.

Nagyapám

Óriás volt emlékeimben, bár a fényképeken középtermetű és pocakos, megnyugtató volt a hangja s szelíd kezében a kezem ha fejemet simogatta tudtam, örül, hogy megszülettem, mosolya bajusza alól kelt fel és bearanyozta a házat, az udvart a tehénitató tengerré változott, a hajás babámat fürösztettem a vadvirágokat nevéen nevezte mind s engedte, hogy enyém legyen a tágas rónaság, nem tudom hogy csinálta, de lecsendesítette a dobkoló bikát a karámban, én helyette is féltem, esténként megfáradt hátú férfiak jöttek hozzá tanácsot kérni, néha meg fekete autókkal városi emberek és sokáig kiabáltak, hogy aludni sem tudtam 1955-ben akarták őt jobb belátásra bírni, ahogy nekem mondta, de Nagyapám tudta, a megfáradt hátú férfiak a faluban mind követték volna őt a jobb belátásba ám azt nem tudta, hogy két szívet kellett volna növesztenie, ha az egyik meghal a másik nekem még éljen.

KETYKÓ ISTVÁN

Futnék immár széllel jönnék viharral

Hitvesemnek

Oda van már tavaszom nyaram őszöm
hetvenkét évem koptatja telem
futnék immár széllel jönnék viharral
csak ne fájna úgy lassú elmúlásom
mindig fényre vágytam színes napokra
magas csúcsokra hóval fedett ormokra
ahonnan letekintve láthattam volna szép ifjúságom
de eltakarták éveim fekete fellegek
fürödtem hamis rózsaszín ködökben
írtam életem zuhogó esőben hulló fehér hóban
napsütötte rétekre vágytam de csak poros utakra tévedtem
futnék immár széllel jönnék viharral
lecsendesítenének karjaid ölelő szerelmed
mert csak mindig benned éreztem jól magam a szemeidben
szád féltő mosolyában homlokod egyre sokasodó redőiben
futnék immár széllel jönnék viharral
ha tudnám csak rám vársz a fénylő zuhatagban

2019.02.28.

SÁRKÖZI LÁSZLÓ

Költészet

Szonettkoszorú
(részlet)

IV.

Méred a verssorod – eltemetődöl a vers anyagában;
mában, a holnaputánban: a múlt sosem izgat: eloltja
gyorsan a holnap a szomjad; aládtesz a köznapi gondja.

És van az úgy, hogy a gondolat elszalad: ülsz a szobában
hátha az ihlet a lelkedet átalakítja, de szenved
benned a szó, alakulna, de nem megy a strófa... a terhed
terjed – elolvad a Buddha szobor mohazöld mosolyában.

Cetlire írt benyomásaidat cipeled zsebeidben,
kincsed a tollad, a tinta, papírosod és a hiánya
frászkarikákat okoz, ha ne adj' valahogy jön a fránya
áramütés, de hiába, ha megfagy a vér szemeidben!

Ingerel, untat a képmutatás, a barokk a kukádban
várja a véget; a szépmutatás – idegen: ha a vágya
várna – ereszd el! a lényegét írd s igaz éled a sárban!

SÁRKÖZI LÁSZLÓ: *Dedikáció az örökkévalóságnak*, 2005
<https://mek.oszk.hu/04200/04270/04270.htm>

A. TÚRI ZSUZSA

Szárnyak

Szárnyakkal születünk.
(Emiatt is olyan nehéz a világra jönni...)
A szárnyaknak különleges
a hatalmuk.
Kezdetben
MNDENKI
ott hordja magában
a repülés csodáját,
mert
minden ember született angyal:
hátán ott vannak
a láthatatlan szárnyak...

Susogó szárnyakkal
Születik,
teljesen tisztán
minden ember,
még az is,
aki később mások
szárnyait letöri...

CZÉGÉNY NAGY ERZSÉBET

Válasz

Tóth Árpád, *Éjféli eső* című versének két sorára.

*„Ó, jaj, mi volna jó? nyugalmad hol leled föl,
Riadt, veszendő lélek, örök, bús kereső?”*

Álmodni volna jó,
valami nagyon szépet,
föld alá bújni volna jó
hol sarjad a szűzi élet.

Tavasszal kibújni volna jó,
éltető napsugárban,
langyos esővel permetezve
növekedni a sors viharában.

Embernek maradni volna jó,
s nem hiteveszettnek,
e karcos furcsa világban
hol nem érzed magad elveszettnek.

Üszkös sebeit a világnak
önzetlen ápolni volna jó,
olyan világban élni
hol mindenki gyógyító.

Riadt veszendő lelkekre
nyugalmam hol lelem?
talán Isten tenyerén,
hol áldás a kegyelem.

SERES REBEKA

szegény Ivan Gyenyiszovics

féktelen vihar tombolt táskámban,
feltámadt a tenger,
ellepett s behatolt
minden rekeszbe,
elázott toll, papír, ceruza,
s szegény Ivan Gyenyiszovics
egy napja létezett csupán,
elúsztak a betűk,
felgöngyölödtek a sorok,
alakot váltott,
eldeformálódott,
megkopott,
hullám akart lenni,
pedig még a Balatonig se jutott,
megmártózott a vonaton,
se sós víz,
se édes víz,
csak ásványvíz,
kalciumban gazdag,
buborékmentes,
az áramlat viszi tovább,
magában őrzi a tenger moraját,
s Ivan Gyenyiszovics a
Balaton partján sütteti hasát.

SZ. PÓRDY MÁRIA

A talált fénykép

A buszba felszállás után Bori egy pillanatra megállt, ülőhelyet keresett. Határozott léptekkel indult a kettős üres hely felé. Divatos válltáskáját az ablak melletti ülésre eresztette és lehuppant a külső székre. Később is hosszasan töprengett, miért nézett le azonnal a jármű padlójára? Milyen sugallat hatására? Mintha titkos erő vonzotta volna a tekintetét az ott heverő fényképre. Egy nevető, fiatal férfiarc nézett fel rá. Nem szokott ő semmilyen, járművön hagyott-felejtett-elvesztett tárgyhoz nyúlni, de most gondolkodás nélkül felvette a fényképet és letette a táskája mellé. Gyorsan szénézett, hogy figyelte-e valaki a mozdulatát. Elbiggyesztette a száját. Akik nem beszélgettek, azok a mobiljukkal foglalatoskodtak.

A fényképet az elektronikus olvasójának keretébe illesztette, így tanulmányozta tüzetesebben a férfit. Sötét, rövid haj, szabályos arca határozott, szögletes állban végződött, középen kis árokkal, orra egyenes, a vége kicsit kigömbölyödött, az ívelt szemöldök követte a szemvonalát, mintegy kontúrozva a világos szemet, a nevető ajkak között szabályos rendben sorakozó fogak. A sportos ingkabát alatt erőteljes alkatot lehetett sejteni. Tekintete újra a férfi szemére vándorolt. Vajon kire nevetett ilyen önfeledten, huncutul csábító pillantással, latolgatta? Az embert szinte szíven üti ez a nézés, és régen eltemetett emléket idéz fel a múltból, suhant át rajta. Így csak a hozzá nagyon közel álló valakire néz az ember! A pillanatnyi irigységet egy sóhajtással kiengedte magából. És kinek hiányzik majd ez a fotó? Hiányzik-e majd egyáltalán valakinek?

A hiányzik szó visszarepítette a gondolatait egy másik fényképre.

Bözsével a barátságuk kisiskoláskorukban kezdődött, 1949-ben. Barátnője és két testvére hadiárva volt, apjuknak még 1942 nyarán nyoma veszett az orosz fronton. Édesanyjuk, Mancsi néni a férje hivatalos holtta nyilvánítása után még évekig reménykedve várta haza. A háború után egy jóra való iparos embert kommandáltak neki, akivel annak haláláig együtt élt, de soha nem ment hozzá. Nem akarta elveszíteni a hadiözvegyi és a hadiárva-ellátását. Nem is költöztek össze. Kis úrnak a belvárosban volt lakása, amelynek egyik szobája szolgált szabóműhelyként. Mancsi néni oda vitte naponta, a kora délutáni órákban a főtt ételt és a magánéletét. Vasárnaponként általában Mancsi néniéknél ebédelt a derék iparos. Ha valaki Kis úr családi állapota után érdeklődött, egyszerűen „kedves rokonnak” nevezték.

Bözsével két sarokra laktak egymástól. Ugyanazon az útvonalon jártak iskolába, osztálytársak voltak, az iskolapadban egymás mellett ültek, tanítás után is gyakran együtt mentek hazafelé. Tanulás és leckeírás után sokat és sokszor játszottak együtt. Főként Bözsééknél, ahol sokkal nyugodtabban beszélgethettek, társasozhattak, ugróiskolázhattak, pingpongozhattak, mint náluk. Az ő két égetnivaló ikerhúga ugyanis vagy örökké civakodott vagy a környezetét piszkálta, harsogott tőlük a ház. Arról nem is beszélve, hogy pingpongasztaluk sem volt. Bözse két bátyja közül az idősebbik ekkor már Pesten lakott, az anyai nagymamánál. Onnan járta ki a villanyszerelő iparostanonc iskolát és nőüléréig onnan járt dolgozni a Ganz gyárba. Egy kezén bőven meg tudja számolni, életében hányszor találkozott vele. A fiatalabbik fiútestvér, Öcsi éppen a kamaszkor vége felé tartott, és haverjaival állandóan a lányok körül kuncsorgott, ritkán lehetett otthon látni.

Az évek, ha akkoriban jóval komótosabban is, mint mostanában, de teltek. Serdülő korukba érve beszédtemájuk mind gyakrabban a fiúk körül forgott. Nyiladozott a nőiességük, dolgoztak a hormonjaik, tetszeni akartak, felhívni magukra a „kiválasztott” figyelmét. Emlékszik, ő Öcsibe szeretett bele, halálosan. Mindent elkövetett, hogy észrevetesse magát vele, aki addigra már befejezte a technikumot és kifejezetten vonzó férfi lett belőle. Minden

megnyilvánulása arról tanúskodott, hogy tisztában volt előnyös külsejével, középmagas, arányos alakjával, megnyerő arcával. Különös gonddal ápolta dús, hullámos, szőke haját. Magasra tornyozta a homloka fölé, követte a kor jampiknak nevezett fiataljainak divatját. Velük azonban nem sokat törődött, bennük csak két idétlen, vihogó csitrit látott (tényleg, akkor voltak a vihogó korszakukban) és így is viszonyult hozzájuk.

Bár barátnőjével minden titkát megosztotta, Öcsi iránti érzelméről azonban soha egy szót sem ejtett. Mint ahogy Bözse sem beszélt arról, hogy rajongásig szereti a bátyját. Ő testesítette meg azt a fiú eszményképet, akiről álmai szóltak. Barátnője, akárcsak ő, mindenkit imádott testvéréhez mért, aki udvarolni próbált neki, és senki nem ért fel vele. Talán női ösztönükkel megéreztek, ha kimondják, hogy mindkettőjük szíve ugyanazért a személyért dobog, elkerülhetetlenül vetélkedéshez vezet és ezzel a barátságukat kockáztatják.

Bözse egyik nap fekete-fehér fotót mutatott a bátyjáról, amit □ mint mesélte □ csak hosszas kuncsorgás után tudott megszerezni tőle. Kitűnő felvétel volt, hivatásos fotós sem készíthetett volna jobbat. Öcsi háta mögött ligetreszlet látszik, ő csöppet elfordulva, sejtelmes mosollyal nézett vissza a felvételt készítőre. Nefelejcskék szemére kissé leeresztette érett búzakalász színű, kivételesen hosszú, dús („seprű”) szempilláját. Gondosan beállított hajhullámai között mintha bujkált volna a fény. A fénykép megszólalásig hüen adta vissza a vonzó arcot.

Bözse mindig magánál tartotta. Néha még a tanítási órák alatt is – miközben látszólag figyelmesen követte a tanári magyarázatot – óvatosan kihúzta aktatáskája elülső zsebéből a fotót, és gyors pillantást vetett rá, majd ugyanolyan óvatosan visszatolta. De, eközben többször is észrevette, hogy lopva ő is a fotóra pislantott.

– Ha a bámulásod miatt valamelyik tanár elveszi tőlem a fotót, örök-harag – fortyant fel az egyik szünetben. Nehezebbre esett, mégis megszívlelte.

Pár nappal az ötvenhatos forradalom kitörése előtt történt. Miután sokáig hiába várta Bözsét a házuk előtt, az elvesztegetett időt futással igyekezett behozni, de így is csengetés után érkezett az iskolába. Szigorú osztályfőnökük, egyben magyartanárnőjük, azonnal elkérte az ellenőrzőjét, hogy a figyelmeztetésről szüleit is értesítse. Dühében és a beírás miatti szorongásában óra után azonnal lerohanta a barátnőjét. Ő szótlannul hallgatta végig a kifakadását és a végén csak annyit kérdezett:

– Nálad van a fénykép?

– Mi???... Öcsi fotója? – A fejét ingatta hitetlenkedve. – Miért lenne? – szabadkozott felháborodva. – Csak nem képezed...! Szép...mondhatom, szép kis barátság, ha tolvajnak hiszel! – Hirtelen sírva fakadt.

Bözse szenvtelenül bámult rá, megrántotta a vállát és otthagya. Barátnője szótlansága mindenkinek feltűnt az osztályban, mert ő volt az osztály örökké hülyéskedő, nagy mókamestere. Hiába kérdezték az osztálytársai, válaszként többnyire csak a vállát vonogatta. Őt is faggatták Bözse rossz kedvének okáról, de vele sem mentek sokra. Ebben a nyomott hangulatban érték őket az októberi forradalom eseményei. Az iskolai szünet miatt egy ideig nem találkoztak.

Amikor újra indult a tanítás, barátnője a házuk előtt várta a szokott időben. Egy ideig hallgatagon baktattak egymás mellett, majd elsőnek ő szólalt meg.

— Bocs’ a gyanúsításért! Tudod, nagyon kiborultam. Már előző este égen-földön kerestem a képet, felkutattam az egész lakást, hiába. Tudtam, hogy neked is..., hogy te is..., hogy te is szívesen nézegetted a fotót. Azt gondoltam – kereste a megfelelő szavakat – azt gondoltam...mindegy is...a fénykép elveszett... – fejezte be sóhajtva.

– Nagyon rosszul esett, hogy ilyent feltételeztél rólam! – Látta, Bözse tekintetében kétkedés villant. – Úgy érzem, továbbra sem hiszel nekem. De, méltatlannak tartom hozzánk, hogy az ártatlanságomról győzködjek. Sajnálom.

Aztán nem beszéltek többet a fényképről. Baráti kapcsolatuk azonban meggyengült, többé tudtak olyan őszintén, felhőtlenül beszélni apró titkaikról, mint korábban.

November végén Mancsi néni sírva fogadta.

– Borcsám –, mindig így hívta – Öcsi elment, itt hagyott minket. – Ő bizonyára értetlenül, bambán bámulhatott a könnyeit törölgető asszonyra, aki azonnal folytatta. – Már küldött üzenetet, biztonságban van, Ausztriában. Erről azonban senkinek nem beszélhetsz, különben mindannyian bajba kerülhetünk. Megígéred? – kérdezte aggódva. Ő csak bólintott, a torkában érzett gombóc nem engedte megszólalni. Mancsi néni magához húzta, amikor észrevette, hogy könny szökik a szemébe. Vigasztalón simogatta a fejét, mint aki pontosan tudja, mit jelentett neki Öcsi. Aztán még hozzátette: – Mindig Amerikába vágyott, ahogy ő mondta, a szabadság földjére. Imádkozom és te is Borcsám, hogy baj nélkül jusson el oda.

Ezért érezte egy ideje azt a megmagyarázhatatlan, nyomott hangulatot náluk, amikor néha átszaladt hozzájuk! És ő még azt hitte, a fénykép miatt van! Mert még most is rá gyanakodnak. Kibuggyantak szeméből a könnycseppek. Szégyenkezés nélkül most ő is elsirathatta a fiút, a férfit, aki iránti szerelme a disszidálása miatt végleg reménytelenné vált. És kétszeresen sajnálta barátnőjét, akinek már nemcsak imádott bátyja fotója, hanem ő maga is hiányzik.

A sors kegyetlen fordulata, hogy Öcsi, Torontóba érkezése után másfél évvel autóbalesetben meghalt.

Nem sokkal előtte küldte haza az utolsó fényképet magáról. A felvételt kanadai barátnője készítette. Fehér Cadillacnak támaszkodva állt az Ontario partján, jellegzetes Öcsis pózban, bokájánál keresztbe tett lábbal, nadrágzsebbe süllyesztett kézzel és boldogan mosolygott a lencsébe.

Emlékeiből kiszakadva Borin átsuhant a gondolat. Még egyszer a fényképre pillantott, majd a táskájába süllyesztette. Mindig hitt abban, hogy az életben nincsenek lehetetlenek, néha a legváratlanabb esemény vezethet el a megoldáshoz. Addig is őrzi fotót, amíg a fénykép tulajdonosa és ő nem találják egymásra.

VERASZTÓ ANTAL KÁROLY: *Kapcsolat*, ceruzarajz, 21x29,7 cm

HOLÉCZI ZSUZSA

Ébredés

Vera vegyes érzelmekkel szállt le a repülőről Rómában. Örült, hogy a főnöke őt küldte a konferenciára, hiszen mindig sok újdonságot hall a kollégáktól, de nehéz szívvel gondolt az előző római útjára. Szerelmével, Dáviddal voltak itt – akivel akkor már három éve alkottak egy párt – és ő titokban azt remélte, talán itt, egy csodás estén megkéri a kezét. De sajnos egészen másképp alakult minden, és most, amint a szálloda felé tartott, megrohanták az emlékek.

A megérkezés napjára nem terveztek számukra semmilyen programot, így miután berendezkedett a szállodai szobájában, elhatározta, a vacsoráig sétál egyet. Bőröndjéből elővette az útikönyvet. Közben megszólalt a telefonja, az ágyra dobta a könyvet, ami leesett, és miközben földet ért, kis cédulák hullottak ki belőle. Azonnal ráismert: ezek azok a kívánságcédulák, amiket Dáviddal írtak! Ahogy felszedegette őket a padlóról, szeméből akaratlanul is hullani kezdtek a könnyek. Milyen boldog is volt mikor ezeket a kívánságokat írták! A nyaralás öt napjára mindketten egyet-egyet, és reggelenként mindenki választott a másik cédulái közül, amit azután megvalósítottak.

„Csókold végig a gerincemet” olvasta el találomra az egyiket, és testét az emlék hatására újra átjárta a csodás borzongás, amit akkor érzett.

A rátörő emlékek hatása alatt keservesen sírni kezdett. Azt hitte, régen túl van rajta, hiszen római vakáció harmadik napján rá kellett jönnie, hogy miközben ő gyűrűről álmodozik, Dávid életében már ott van Zita, akinek sms-ét véletlenül látta meg a férfi telefonján, mikor a reggeliző asztalon felejtette, és Vera visszaszaladt érte. Keserves *ébredés* volt a maga teremtette álmvilágból.

Lelki szemei előtt megjelent a veszekedésük, és miközben megállíthatatlanul folytak a könnyei, szinte minden mondatot fel tudott idézni arról a délelőtről, ami után ő sebtében összedobálta a cuccait, és a tervezettnél két nappal korábban, vonattal hazautazott. Biztos ekkor dobta az útikönyvbe a cédulákat. De vajon mit kezdjen most velük? Nem volt szíve szétszaggatni és lehúzni a wc-n – bár ez lett volna a legkézenfekvőbb megoldás. Végül arra az elhatározásra jutott, elindul a városba, és helyet keres, ahol elrejtheti őket. Egy szobor ölében a parkban, vagy a nemzeti múzeumban egy amforában, esetleg a Colosseum falrepedésében. Arra gondolt, így fogja végképp eltemetni a múltjukat, és talán meg tud szabadulni a megcsalás okozta fájdalomtól.

Kezébe vett egy újabb cédulát: Dávid írása volt „Soha. senkivel ne legyen olyan boldog, mint veled”. Ó, az álnok! Ilyet le mert írni, miközben tudta, otthon már egy új szerelem várja, mikor csak „búcsúnak” szánta a római napokat? Elhatározta: ezt a cédulát összehajtva a Trevi-kútba fogja beledobni, és közben azt fogja kívánni: Dávid szavai teljesüljenek.

SZEDŐ TIBOR

Ajtó mögé zárt fejezetem

Negyvenegyedik évem lábnyoma,
egymásra rakódó emlékeim halma.
Őszegyűjtött múltam gyűrött képei,
örömöm és bánatom sós könnyei.

Fedetlen napjaimat én öltöztetem,
mosolyomat mások arcára festem.
Néma csendem lelkemből szivárog,
harcos szívem egyenletesen dobog.

Elhagyott tegnapom szakadt inge,
múltam sérelmeinek gyógyuló hege.
Holnapom nyíló reményteli hajtása,
megszökő sóhajom langy sodrása.

Negyvenegyedik évem új bőrruhája,
lezárult korszakom utolsó morzsája.
Számomra ajándék csodás jövő kulcsa,
könnyen átugorható kihívás-tócsa.

FÖLDESDY GABRIELLA

Szerelem a 60-as években

Szép nagy bérház áll az Andrássy út és az Oktogon egyik sarkán, amelynek első emeletén annak idején – több mint 50 éve – fiókkönyvtár működött. A valamikori nagypolgári lakás néhány falát kiütötték, hogy a fogadó tér megnagyobbodjon, és a polcokon lévő könyvekhez az olvasók könnyen hozzáférhessenek. Sokan jártak ebbe a könyvtárba, a sokezer kötetből mindig lehetett valami jó könyvet kiválogatni. Olvasóterme ugyan kicsi volt, de kézikönyvei annál hasznosabbak. Akkor még nem volt internet, Google, ahol egy kattintással információkhoz lehetett volna jutni. Kézikönyvekből, lexikonokból tájékozódott diák, felnőtt, nyugdíjas, írt dolgozatot a szorgalmas középiskolás.

Így volt ez azon a délutánon is, amikor a lány házi dolgozathoz keresett anyagot. A téma a 19-20. század fordulóján jelentkező avantgárd művészi törekvések kibontakozása volt, főként a képzőművészet terén. A negyedik gimnáziumot éppen elkezdő lány albumokat, művészeti monográfiákat halmozott fel az olvasóterem egyik asztalán, hogy minél hamarabb, lehetőleg egy óránál nem többet rászánva, összedobjon egy házi fogalmazást. Mindezt úgy, hogy a magyartanár elvárásának megfeleljen, és az övé legyen a legjobb. Volt ebben becsvágy, feltűnés hajhászása, de volt sima tudásvágy, továbbtanulásra előkészület, tanárnak, szülőknek való megfelelés is.

A két srác – egyetemisták – a sarokban ült. Nem tanultak, az biztos, pontosan nem tudni, hogy éppen mit csináltak, talán sakkoztak, közben persze sutyorogtak, de időnként főhősünk, a „tanulásba komolyan belemerülő” gimnazista felé pislogtak. A lány is pislogott néha a sarok felé, azt gondolta, a fiúk nem veszik észre pislogását. Teltek a percek, az egyik egyetemista felállt, határozottan elindult a gimnazista asztala felé. Végig állva, később kicsit görnyedve beszélt a lánynak, beszédének lényege az volt, hogy azon tanakodtak a barátjával, a lány elmúlt-e már tizenégy (!) éves.

Házi fogalmazásra készülő és jegyzetelő főhősünk érezte közben, hogy elolvad, megszűnik a világ körülötte, itt áll mellette egy antik görög szobor szépségéhez hasonló fiú, és tizenégy évesnek nézi. Eszébe sem jutott, hogy mindez lehet pusztán ürügy, trükk, hódítási mesterkedés, mert mostanság így szoktak ismerkedni lányokkal, nem a szokványos módon. A régi módszerek elavultak, a felkérés táncrea, a társasági bemutatás, iskolai bálók, hirdetés, levelezés mind-mind kimentek a divatból, nagymamák meséi őrzik ezeket a régen elavult módszereket.

Már tizenhét is elmúltam – mindössze ennyit tudott kinyögni. De közben már arra gondolt, hogy de jó lenne ezzel az egyetemista fiúval járni, táncolni, összebújni, moziba menni, aztán meg eldicsekedni az osztálytársainak, micsoda jó *krapekja* van (ez a *krapek* kifejezés akkor még nagy divatban volt, és az ebből képzett *krapekozás* abszolút elfogadott tevékenységet, jó pozíciót jelentett azoknak a „menő csajoknak” középiskolai viszonylatban, akik *krapekoztak*).

A vonzó fiatalember közben beszélt a lánynak, amiből csak foszlányok jutottak el a címzetthez. A lány főként maga elé nézett, járt az agya, és várt valamire, nem világos, hogy mire, de várta, hogy dicsérjék, randevúra hívják, arra a csodára várt, amire akkoriban a lányok többsége. Majd jön egy csinos fiú, aki elkényezteti, magához öleli, és szerelmet vall első – de ha nem is első, akkor a második – találkozás után. Ennek így kell lennie.

A fiú arról beszélt, hogy vasárnap este itt a házban, egy második emeleti lakásban (a könyvtár fölött) házibuli lesz, néhány barátja, azok lányismerősei lesznek még a bulin, szeretné, ha a lány is eljönne erre. Este 7-kor itt találkoznak a kapuban, és együtt mennek föl a buliba. A lány bizonytalanul válaszolt, de ebben a bizonytalanságban benne volt *az igen*.

Elbúcsúztak. Valahogy ridegnek tűnt az egész jelenet, mintha valami hiányzott volna ebből az egész meghívásból, a beszélgetésből, gyanús volt, és mégis vonzó. Vasárnapig még van három teljes, plusz még háromnegyed nap, addig még annyi minden történhet. A legegyszerűbb megoldás, ha nem szól senkinek, maga dönti el, mit csinál.

Az érzés elsősorban a várakozás csodás élménye volt. Még intenzívebb lesz mindez, ha pozitív élményre készül valaki, ha egy örült vonzalom áll a középpontjában. Elveszi a tapasztalatlan kamaszlány esztét, se tanulni, se gondolkodni nem tud. Közelgett a vasárnap este, már csak az volt a kérdés, mit vegyen fel. Utólag az öltözéke kifejezetten nevetségesnek tűnt: világoskék selyem nadrágkosztüm. Akkoriban divatosnak mondható darab, de nem tizenhét éves lányoknak.

A szeptember derekán beköszönő vasárnap nem volt se meleg, se hűvös. Az eső sem esett, minden az évszaknak megfelelően alakult. Templom, családi ebéd, tanulás, olvasás, majd az ürügy kitalálása az esti buli elfedésére. Legjobb alibi az egyik osztálytárs meglátogatása nehéz házi feladat megoldása céljából. Minden úgy ment, mint a karikacsapás, de a belső feszültség óriásira nőtt, az izgalom eluralkodott a lány gondolatain. Mire számíthat, mi lesz a házibulin? Nem akart ezen gondolkodni. Ha nem érzi jól magát, majd hazajön.

Közelgett az esti 7 óra, az Oktogon villamossal csak néhány megálló. A ház előtt már ott várakozott a görög istenszoborhoz hasonlónak vélt, vagy képzelt srác, aki kézen fogta, és felvezette a második emeletre. A lakásban épp, hogy félhomály volt, valami zene szólt, látott még két lányt magán kívül, és még két vagy három fiút, húsz év körüli volt mindenki. A bemutatkozás valahogy elmaradt, a homályos szobában rögtön elkezdtek táncolni szorosan egymáshoz simulva. Még két másik pár táncolt, hol eltűntek, aztán megint visszajöttek, egy srác a magnó körül lebzsel, hozzá nem tartozott lány – magányos farkas –, az ő feladata lehetett a zene szolgáltatása.

Valami alkoholt is kínáltak a lánynak, konyakos, vermutos üveget látott, fura süteményt egy félreeső kisasztalon, de nem kívánta egyiket sem. Pedig szomjas volt, szörpöt kért, vagy szódavizet, de nem volt egyik sem. *Akkor legyen csapvíz* – mondta, és kimenekült a fürdőszobába. A srác utána ment, visszavitte a zenés szobába, ekkor már csak ők táncoltak a homályos szobában, sőt, már az utcán is besötétedett teljesen.

Gyere, menjünk be a kisszobába! – ezt súgta a fülébe a srác. Bementek, de itt még szék sem volt, csak egy heverő meg egy szekrény, lámpa, íróasztal, a hozzá való széket, mintha direkt eltávolították volna. Az ágyra kellett leülni, amiből pillanatokon belül fekvés lett. A dolog kezdett komolyra fordulni, a lány – mint ahogy eddig is tette – ösztönösen cselekedett. Egy darabig hagyta magát simogatni, majd hevesen tiltakozott minden további fejlemény ellen. A srácnak éppen most jött meg a kedve a további nyomuláshoz. Ráadásul sajátos ékesszólással védte állásait, hogy miért jó az ágyban feküdni, miért jó a szerelemnek nevezett szeretkezés, egyszer élünk, és minden percet ki kell használni. Elmesélte, hogy a sógora nemrég halt meg balesetben, a nővére búskomor lett, mert szerelmes volt a férjébe. De előkerültek egyetemi sztorik is lányok elcsábításáról, persze az ő beleegyezésükkel, erőszakról szó sem esett soha. Csak akarni kell, ezt is, mint mindent.

A lány rémülten hallgatta a fiú érveléseit, minél tovább győzködte a lányt, annál jobban akart kimenekülni a helyzetből. Ezzel együtt továbbra is nagyon tetszett neki a görög istenekre hajazó fiú, bár mindazt, amit most tőle hallott, hamisnak, sőt istenkáromlásnak tartotta. Agya lüktetett az erős koncentrációtól, felugrott az ágyról, amikor a fiú keze a melléhez ért. Átrohant a másik szobába, ahol ugyan még szólt a zene, de a magnós fiún kívül nem volt már senki. Az ablakhoz rohant, meglepő, hogy az ablak tárva-nyitva volt, behallatszott a körüli forgalom zaja, villamosok csilingelése, kipufogók durrogása. *Inkább kiugrom az ablakon* – súgta a lány az utána rohanó fiúhoz.

Ezt adu ász ütésnek szánta, és hatott is. A srácnak megvonaglott az arca, erősen a lányra nézett, és komollyá vált. *Jó, akkor elkísérlek a villamosmegállóig*, ennyit mondott, és lassan elindultak a lépcsőn lefelé. Egyikük sem beszélt, a megállónál még jött egy ajánlat, hogy hazáig kíséri a lányt, de nem volt rá szükség. A lány felugrott az éppen odaérő 6-osra, és már indult is Buda felé. Nem

volt integetés, búcsú puszi, további randevú megbeszélése, semmi. Pedig még alig telt el másfél óra a találkozásuk óta, ha igaz, 9-re már otthon is lehet. Még magyarázkodni sem kell.

Csendesen teltek az őszi napok, főként a tanulásra koncentrálással. A házibuli réme azért ott kísértett minden nap a lány gondolataiban. Néhány hónap múlva egyik osztálytársnőjével volt gyakorlatra beosztva, ilyenkor mindig nagy beszélgetések folynak lezajlott randevúkról, csinos srácokról, kamaszos vágyakozásokról. A lány senkinek nem beszélt a szeptemberi kalandról, sem az egyetemistával való találkozásról, mindent magában tartott. Félt mások véleményétől, s főként a kibeszéléstől, attól, hogy pletykává válik, vagy megtudják többen az esetet. S mivel ő senkivel nem beszélt a házibuliról, csodálkozva hallotta ettől az osztálytárstól, hogy ő mégis tud valamit az esetről. *Ismerem a görög isten- arcú srácot. Mesélte, hogy majdnem elvesztetted a szüzességedet. Na, és még mindig belé vagy esve?*

Az ütés övön aluli volt. A legjobban a „majdnem” szó fájt. Hát azért elég messze voltak tőle. Miként hangozhatott a házibuli története a másik fél szemszögéből? Kudarcként vagy egy bigott lány elutasításaként mesélte el a sztorit, esetleg egy extrém esetnek tüntetve fel, de lehet, hogy egyik sem, csak tényként előadva a dolgokat, hogy milyen csajok vannak! Eljönnek a bulira, aztán meggondolják magukat.

Nem kérdezett semmit ezekről, azt se, honnan ismeri a srácot, hogyan ismert rá az elbeszélésből. Az egyetemista a nevét sem jegyezhetette meg, hiszen egyáltalán nem érdekelte a lány maga, csak azt az egy estét akarta, semmi más. *Igen, sajnós egy kicsit még most is belé vagyok esve* – ezzel a válasszal lezárta a témát. És még azt mondják, hogyha az ember nem tanul a mások kárából, legalább a magáéból tanuljon. Még abból sem tanul, olyan szekér után fut, amelyik nem akarja felvenni.

Másrészt, aki viszont konzekvens, arra sivár élet vár, örömtelen mókuserék sors, tele elmulasztott lehetőségekkel. A tizennyolcadik évéhez közeledve, a lány ilyen dolgokkal mardosta magát. De ez is hiábavaló volt. Egy év múlva ismét belefutott a görög isten-arcúba, ezúttal már házibuli sem kellett, megtörtént, aminek meg kellett történnie.

Zemplén, Sárospatak, Bodrog, Rákóczi-vár

Fotó: SZABÓ MÁRTA

FANTAZY

MÁNDY GÁBOR

Egy város titkok nélkül

Nehezen tudtam megszokni, pedig a barátaim figyelmeztettek. A kisváros, ahova költöztem, mindössze ötezer lakosú, és egy ENSZ-projekt keretében megszüntették benne a titkokat. Ezt nehéz elhinni, pedig így történt. Azaz ha gondolkodom valamire, az addig mégis az én titkom marad, ameddig nem materializálódik. Szóban, írásban, cselekedetekben. Azt hiszem, ezt meg kell magyaráznom.

A boldog nyolcvanas években (a huszadik század végén) nagy vitákat folytattak arról, hogy ha az állampolgárokat megfigyelik, akkor megszűnik a demokrácia, hiszen ki lehet emelni a tömegeből az államra veszélyes elemeket. Ezért az ellenzékiek és a személyes szabadság hívei elvi okokból elleneztek mindenféle megfigyelést, telefonos lehallgatást, térfelügyelő kamerát. És nem csak politikai megfontolásból. Képzeljük el – mondták –, mi lesz, ha valaki meg szeretné csalni a feleségét, és ily módon lelepleződik! Megszűnik a magánélet!

Persze a csalfa férjek érvelését nem lehetett igazán komolyan venni, a nagyvárosi bűnözés pedig egyre nőtt, így előbb-utóbb fel kellett szerelni a kamerákat. A személyi jogok tiszteletben tartása kimerült egy figyelmeztetésben: „KAMERÁVAL MEGFIGYELT TERÜLET”. És kezdetben ezeket a felvételeket is csak akkor nézték meg az arra felhatalmazott szervek, amikor elengedhetetlen volt. De hamarosan kiderült, mennyire hasznosak. Egy betörés vagy utcai támadás elkövetőjének mozgását néha több utcán keresztül is követni lehetett, így pedig sokkal hamarabb azonosíthatták, utána pedig órák alatt elkapták a delikvenst.

A terrorcselekmények elharapózása magával hozta a vezetékes, majd a mobiltelefonok lehallgatását is. Erre a célra bonyolult és gigantikus méretű számítógépes apparátusokat hoztak létre. A múlt században még nagy felháborodást keltett, ha egy lakást „bepoloskáltak” (rendszerint a telefonkészülékbe helyezett lehallgató berendezés közvetítette a titkosnak szánt beszélgetéseket a rendőrségnek vagy más hasonló cégnek).

A térfelügyelő kamerák által közvetített képet később már mesterséges intelligencia alapú programok elemezték, amelyek automatikusan felismerték az illetőt. Összekapcsolhatóvá váltak a hitelkártyahasználat (azaz a vásárlások, a vonat- és repülőjegy-vásárlások, szállodai bejelentkezések) adatai a képi információkkal. Mindezt a hatalmas potenciált a kínai kommunista kormány használta fel először (feltehetően a politikai ellenfelek kiszűrésére, de lassanként egy egész társadalmi kreditrendszert alapoztak rá, ami alapján figyelembe vették az életmódot, a közösségi aktivitást, a közlekedési szabályok betartását, és az állampolgárok ez alapján részesültek különféle kedvezményekben). Azóta egyre több országban kísérleteznek vele.

De minek is tartok itt kiselőadást, ezek a tények mindenki előtt ismertek, vagy ha nem, hát nézzenek utána az Interneten! Nekünk most elég annyit tudni, hogy ez a potenciál felkeltette a Columbia Egyetem szociológiai és szociálpszichológiai kutatóinak a figyelmét, és addig lobbiztak, amíg rábírták az Unescót, hogy támogasson egy különleges kísérletet. Azt akarták kideríteni, mi történik, ha egy lakóhelyi közösségben mindenkiről minden nyilvánosan megismerhető, semmit sem titkolhat el a többiek elől. A kormányzat sem. Tehát nem csak azt lehet megtudni, hogy ki kinek mit mondott (ha van türelmünk a video- és hangfelvétel

megkereséséhez az adathalmazban) a piacon, a köztereken, hanem azt is, hogy mi történik a városvezetés tagjai között.

Érdekelt a dolog, ezért jelentkeztem a kísérletbe, és a kezdeti tesztek és interjúk után fel is vettem. A helyet nevezzük N-nek (hadd használjam én is ezt a régi szerzők által kitalált rövidítést az igazi városnév helyett). Bár a felvételi procedúra során többször is figyelmeztettek, naponta értek meglepetések.

Már az az állomáson elkezdődött. Az érkeztetési pultnál, ahol beléptem a kísérlet területére, szépet mondtam az ügyintéző hölgynek (a szépet mondás régi szokásom, amiről nehezen tudok leszokni). Nos, a következő nap felhívott a hölgy férje, és megkérdezte, hogy mit akarok a feleségétől. Zavartan mentegetőztem, mire letette. Úgy látszik, gondoltam, hogy N-ben ilyen szószátyárok a feleségek, mindent elmesélnek a párjuknak. De nem. Kiderült, hogy a férj begépelte a felesége nevét és a dátumot, és minden adatot megkapott, ami aznap a feleségére vonatkozott, minden videót, minden hangfelvételt, így hallhatta meg azt is, amit én mondtam. (Hogy valójában mit mondtam, az most nem érdekes, de a női szépséggel és a férfiak fel-felébredő nemi vágyaival függött össze. A hölgy nem bántódott meg, csak mosolygott. Bizonyára nem most kapott először ilyen költőiségbe csomagolt ajánlatot. Szegény férj!)

Az utcán feltűnt, hogy az emberek sokkal szótlanabbak, mint más városokban. Na persze, kevesebbet beszélünk, ha tudjuk, hogy mindennek gyorsan utána lehet keresni. De az igazi meglepetés a bérelt lakásomban ért. Mert az is tele volt kamerázva. Nem volt egy négyzetcentiméternyi hely, amit a rendszer nem látott. Ezért nemcsak akkor volt furcsa érzésem, amikor egy kicsit játszottam magammal (igyekeztem egy fotel mögött csinálni, de később rájöttem, hogy az is benne volt egy rejtett kamera látószögében), hanem amikor lezuhanyoztam. Nem vagyok nudista, és furcsa érzés volt arra gondolni, hogy a város bármelyik lakója a zuhany alatt is láthatja a meztelen testemet, nemtől és kortól, szexuális beállítottságtól függetlenül. (Persze megértettem, hiszen az egyik Hitchcock-filmben épp a zuhany alatt történik a gyilkosság.) De hogy a klotyón is az egész város láthasson, az már mindennek a teteje. Amikor erről beszéltem a tulajjal, megtudtam, hogy a bűncselekmények a nyilvános terekről egyre inkább az ilyen zárt helyiségekbe húzódtak, így hát elkerülhetetlenné vált a becsatornázásuk.

– És nem menekültek el emiatt a kísérlet résztvevői? – kérdeztem.

– Ellenkezőleg. Még többen akartak ide jönni. Tudja, sok ember szereti megtapasztalni a védtelenséget. Egyesek imádják a veszélyes helyzeteket. Különben nem lennének artisták, kaszkadőrök, nem lenne bungee-jumping. Akik pedig élnek-halnak, hogy kifürkészhesék mások titkait, azok számára ez valóságos aranybánya.

Ettől kezdve nagyon kinyitottam a szememet, és én is alaposan meggondoltam, kinek mit mondok. De hát a kíváncsiságom egyre arra ösztönzött, hogy ki-kimerészkedjem a biztonságosnak vélt szigetemből. (Mert maradtak még ilyen szigetek. Ha a számítógépemen nézett filmet és az e-könyvolvasómra letöltött szöveget azonosította is a rendszer, azt azért nehezen tudta követni, hogy mit olvasok éppen az újságpapírba csomagolt könyveim közül, vagy hogy mit írok – töltőtollal! – a jegyzőfüzetembe.)

Így történt, hogy a parkban megismerkedtem Theresával. Napozott, szép volt, mellette pedig egy könyv hevert. (Ahogy visszagondolok, talán nem is a szép arc, hanem a könyv keltette fel a figyelmemet. Eredeti lakóhelyemen könyvtáros voltam, ösztönösen megnézem, hogy ki mit olvas. Tudják, madarat tolláról, embert olvasmányáról...)

– Bocsánat! Szabad ez a hely? – kérdeztem.

– Persze – felelte. – Láthatja.

– Úgy értettem, hogy nem vár valakit?

– Nem.

– Marad még egy ideig?

- Van még egy fél órád. Aztán megyek vissza a munkahelyemre.
- Szóval ez csak egy ebédszünet?
- Úgy is vehetjük. De amikor nem vagyok beosztva, elég kötetlen a munkaidőm, akkor jövök el, amikor akarok.
- És most akart.
- Szép az idő. Ilyenkor, ősz elején már meg kell becsülni a napsütést.
- De hát még nyár van. Indián nyár.
- Ezen elmosolyodott. Majd felém fordult:
- Tulajdonképpen miért akar velem beszélgetni?
- Igen, ez jó kérdés. A választ magam sem tudom. Tetszett, ahogy itt ül, tetszett, hogy könyvet olvas. Én egy ilyen abszorbeáló, mindent magamba fogadó típus vagyok. De nem akarom zavarni.
- Nem zavar.
- Mi a foglalkozása? – nyomultam tovább.
- Pedagógus vagyok.
- Irodalmat tanít?
- Nem. Matematikát. De sok minden érdekel, többek közt az irodalom is. Éppen egy kelet-európai regényt olvasok. De nehezen értem. Magyar a szerzője. Valamilyen Mandy. Én azt hittem, hogy a Mandy egy női név. De a hátapon a fényképe egy öreg férfit mutat. És amit ír, az nekem kínai. Képzeld, a főhős egy balesetben elveszíti az egyik fülét, és röhögve azt mondja a kórházban a látogatóinak: „Na, most aztán se fülem, se farkam”. Maga szerint ennek mi az értelme?
- Fogalmam sincs – vallottam be. – Az európaiak furcsák, a kelet-európaiak pedig még inkább. De ha ilyen frusztrációt okoz, akkor miért olvassa tovább?
- Szeretek mindennek utánajárni.
- Értem. Én is szeretek utánajárni mindennek és mindenkinek. Nézze, tudom, hogy nemsokára visszamegy az iskolába, de szeretném, ha mi ketten még beszélgethetnénk. Lenne rá mód?
- Lenne. De ezt meg kell beszélnem Robbal.
- Ki az a Rob?
- A barátom.
- Ó, a viláért sem akarok beleavatkozni a kettőtök kapcsolatába! – kiáltottam fel. – Csak beszélgetni akartam egy szép és okos nővel. Mert nemrég érkeztem ebbe a városba, és tele vagyok kérdésekkel.
- Ne féljen, nem avatkozik be. Rob és én is örömmel állunk a rendelkezésére. Másoknak is segítünk, új beköltözőknek, férfiaknak és nőknek is. Adja meg a nevét, és majd jelentkezünk. Ugye van valamilyen számítógépe vagy mobiltelefonja?
- Van. Gordon White a nevem. A West Main Streeten van a szállásom.
- Nagyszerű. Az én nevem Theresa. De lehet, hogy Rob jelentkezik. Amit én tudok, azt ő is tudja. Nincsenek titkaink egymás előtt.
- Azt el tudom képzelni. Hát akkor további néhány perc zavartalan napozást, kelet-európai irodalmat pedig csak óvatosan olvasson!
- Ezzel felálltam, és tovább sétáltam. De a park egy másik részében megint leültem, hogy a saját könyvemet olvassam, és jegyzeteket készítsék. A nyugalmamat csak néhány kisgyerek zavarta meg, akik vadul dobálták egymást, és közben eltaláltak valamit felettem, az ágon. Fémesen koppant. Felnéztem. Hát persze. Egy térfigyelő kamera, de olyan kicsi, mint egy mókus. Na nem baj, együtt is olvasgathatunk.
- Este tényleg Rob jelentkezett, és ő is láthatólag mindent tudott, még némely szavamra is reagált. Például utánanézett a se füle-se farka kérdésnek, és megállapította, hogy az egy magyar szólás, ami körülbelül azt jelenti, hogy semmit sem lehet kihámozni valamilyen

szövegből. Ennek azonban semmi értelme egy kórházi műtét után. Ha a „farok” a német „Schwanz” szó tükörfordítása, akkor ez egy szójáték lehet. Csak sajnálja az illetőt, aki ezek szerint nemcsak a fülét, hanem a péniszét is elveszítette. Azt azonban már Rob sem értette, hogy ezen mi a nevetséges. Mielőtt megígérte volna, hogy eljönnek értem autóval, még megjegyezte, hogy egyetért velem: ő is azért szeretett bele Theresába, mert nemcsak szép, de okos is. Ahogy egy matematikustól el is várható.

Ekkor jutott eszembe, hogy esetleg ugyanígy én is belehallgathatnék mások beszélgetésébe. Mert kíváncsi vagyok, mit mondanak rólam. De talán még friss érkezőként nincs hozzáférésem.

Rob és Theresa tényleg eljöttek értem este, gyorsan összeismerkedtünk, és sok mindent megtudtam az életükről. És a szomszédaik életéről is. Mert elővették a tabletjüket, és végigfutottak a házuk mindegyik lakásán. Hát, ez nem volt egy mindennapi élmény. Láttuk, ahogy a gyerekek játszottak, a szülők veszekedtek, aztán visszavonultak a hálószobába kibékülni. A legfurább az volt, hogy a gyerekek is előkapták a mobilt, és azon követték az eseményeket, néha izgatottan meg-meglökték egymást.

– Ja, téged is lecsekkoltalak ám! – mondta Theresa, és az archívumból kikereste azt a felvételt, amin otthon vagyok, és éppen a szexuális ínségemen próbálok meg könnyíteni a fotel vélelmezett árnyékában.

– Jaj, ne! Ez olyan megalázó! – kiáltottam fel, és vörös lett az arcom.

– Miért lenne megalázó? Emberek vagyunk – mondta Theresa, és pajkosan csillogott a szeme.

– Férfiak vagyunk – tette hozzá Rob, és átölelte a felesége derekát. – És nem lehet mindenkinek akkora szerencséje, mint nekem.

– Tudod, a péniszed igazán szép és erős, nagy is, a mozdulataid pedig elárulják, hogy szenvedélyes szerető lennél. Rob, mi a véleményed?

– Ehhez nem tudok hozzászólni. – Beszéljünk inkább a vaginákról!

Erre Theresa nevetve odahajlította Rob fejét az öléhez. De utána nyugodt hangon folytatta.

– Biztos vagyok benne, hogy előbb-utóbb jelentkezik majd nálad egy csaj, akinek épp ez a jelenet kelti fel az érdeklődését. Na, igyunk erre!

Az est további részében főleg a városvezetés dolgai kerültek szóba. Végighallgatták a polgármester és a főépítész meghitt társalgását, amit egy gépkocsiban folytattak éppen, egy javasolt beruházásról, és hogy miket kellene belevenni a pályázati kiírásba. De alig értek a végére, már több tucat városlakó reagálását is olvashatták, miszerint a projektet túldimenzionálták, a tervezett épületek közül néhányat nyugodtan ki lehetne hagyni.

– Ezeket a véleményeket a polgármester és a tárgyalópartnere is látja? – kérdeztem.

– Hogyne. Minden valós időben történik.

– És ha mégis ragaszkodnak az eredeti tervhez?

– Akkor megépíthetik – magyarázta Rob. – Minden nyilvános, de az önkormányzati testületé a döntés joga. Csak utána megnézhetik magukat a soron következő választáson.

Még sok minden szóba került, politika, irodalom, oktatásügy, egészség és életmód, de egyszer csak Theresa hozzám fordult, és felolvasott egy frissen kapott üzenetet: „Szia! Eva vagyok. Ki az a csinos pasi nálatok? Szabad még, vagy már foglalt? Ha szabad, akkor stip-stop!”

Folytatjuk...

KÖVES JÓZSEF

Maszkabálos csuda világ

Tekintettel arra, hogy a Covid 19 járvány újra és újra elszabadult, a hatóságok 2022-ben ismét kötelezővé tették a maszkok viseletét, most már nemcsak az üzletekben és a tömegközlekedésben, hanem a szabadban, sőt, egy idő után már odahaza, a lakások falai között is.

Akkor már nem volt maszkhiány, mint az első járvány kitörésekor és még sokáig. Kiderült, hogy huzamosabb ideig, elképzelhetetlenül sokáig kell maszkot hordaniuk az embereknek bizonyos helyeken. 2025-től pedig már mindig és mindenütt kötelező volt, még otthon, szűk családi körben is. A kormány egy felhatalmazás alapján elrendelte a pandémia-órség felállítását, tagjai jogosultságot kaptak arra, hogy otthonokat is ellenőrizzenek és büntessék azokat, akik lakásuk falai között védőálarc nélkül tartózkodnak. Csak a magányosságukat hivatalosan igazolók kaptak engedélyt a maszk otthoni nemhordásra. Élelmes vállalkozók nemcsak megszerezték és felárral árusították a kötelező egészségvédelmi eszközt, hanem ráadásul igyekeztek kielégíteni az emberek múlhatatlan divatigényét, és a legkülönbözőbb típusú kis arcvédők készítését és gyártását szervezték meg.

Ha már álarcot viselünk, ha már mindenütt maszkban kell járnunk – gondolták az emberek világszerte –, legalább jelezzük valahogyan, ki és miféle ember rejtőzködik az arcot leplező anyag mögött: mi a vallása, a pártállása, melyik csapatnak szurkol, ki a kedvenc tévé- vagy filmsztárja, és így tovább. Valóságos divatvetélkedő zajlott a különféle arcvédőkkel. Megjelentek a Fradi maszkok, az Újpest maszkok... Ebből problémák is támadtak, mert sok helyen a fanatikus maszkosok – akár a lelátón - összeverekedtek.

A gyerekeket is maszk viselésére kötelezték, ők nagyon aranyos Stuart Little, Pán Péter, Oroszlánkirály, Harry Potter, Szaffi és más mesehősökkel díszített védőket kezdtek viselni. A legkisebbek pedig bölcsődei, óvodai jelüket hordták az arcukon is. A fiatal apukák arcáról szexis celebek kacérkodtak a szembejövőkkel: Madonnák, Lady Gagák, Rihannák mosolyogtak, a nők Justin Biebert mutogatták, és – még mindig – szívesen viseltek a szájukon Tom Jonest, ezt nagyon szexisnek, erotikusnak találták. Akadtak, akik pornómaszkot viseltek a szájuk előtt, amit a rendőrség hamar betiltott, mint közerkölcsbe ütköző nemiszerv ábrázolást.

Az emberek 2030 körül már lényegében megszokták a maszkviselést. Hiába találták addigra fel és tették kötelezővé a védőoltást, mert a Covid 19 után megjelent a 20, a 21 mutáció, és minden évben a naptárral egyező újabb hasonló típusú rokonvírusok iparkodtak kiirtani az emberiséget.

A légi járatokat a világon mindenütt betiltották (kizárólag az örök és megbonthatatlan kormányfő utazgathatott katonai luxusgéppel), a gépkocsik is csak korlátozott számban és ideig közlekedhettek. Ezek az intézkedések sokat segítettek a városok levegőjén, de nem járultak hozzá a járványok csökkenéséhez.

Szeretkezni, gyereket nemzeni is csupán maszkban volt engedélyezett. A hosszú, forró csókok sok évezredes szokását felváltotta a szenvedélyes könyök-összeérintés, a Káma Szutra kiment a divatból: érdektelen, poros múzeumi könyvtárgy lett, mert minden aktusnál kötelezővé vált az úgynevezett kutypóz használata, de még az is csak maszkban. Több

szexlap tönkrement, ugyanakkor néhány pornóújság soha nem látott példányszámot ért el, mert persze a retró, a nosztalgia erősen jelentkezett az egyhangú karanténnel teli időkben.

Később – hiába próbálkoztak védőoltások sokaságával – már az újszülötteknek is kötelező lett a maszkviselés. Eleinte ez a babákból élénk tiltakozást, harsány bőgést váltott ki, de három- négy generációval később már vérükben volt a maszkviselés, és sajátos metakommunikációval ki tudták követelni maguknak a speciális módon előállított szoptató szájvédőt, ha nagyritkán elfelejtették rájuk adni.

Tudósok százezrei keresték a világ nagy kutatóintézeteiben az örök megoldást a gonosz és állandó mutációival újra- és újra terjedő vírus ellen - nem sok eredménnyel.

2120 körül már eleve úgy születtek meg a babák, hogy mindkét fülüknél volt egy bevágás, az elődök sok-sok évtizedes maszkviselésének következményeként. Most már a kutatóorvosok, biológusok és egyéb hozzáértők meg hozzá nem értők is feladták a reményt, hogy valaha is végső megoldást találnak majd, bele kellett törödni, hogy az átkozott veszedelem itt van közöttünk, és tovább gyilkol.

Abban az évben a kozmetikaipar feltalálta a női kencék mintájára a lemosható védőmaszkot, amelyet az arcot némileg eltorzító hatása miatt Grimasqe-nak neveztek el. Eleinte a férfiak nem voltak hajlandók ezt viselni, de később a hatóságok kötelezővé tették, és komoly büntetést kapott, aki Grimasqe nélkül jelent meg nyilvános helyen vagy akár saját lakása erkélyén, háza kertjében.

A járványnak annyi pozitívuma volt, hogy rengeteg hadiüzemet átállítottak újabb és újabb védőoltások sorozatgyártására, és 2135 körül a járvány lényegében világszerte megszűnt.

De korai volt még örülni, mert új, másfajta hatással járó vírus kezdett el terjedni vészes gyorsasággal. Nem koronás, hanem csillag formájú. Egyes országokban Marsnak nevezték el a bolygó nyomán, másutt pedig – mivel majdnem fordítottja volt a Covidnak – a hajdani kalandorra emlékeztető Vidocq nevet kapta. 2140-ben már a Vidocq uralta a Földet.

http://megezmegaz.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1229526&fbclid=IwAR31huCbyA2wkeObjPZQzsuSZJLst4lcRs2PxKpYxXCPMclb_4GG-65suQI

Fotók: **DARVAS JUDIT**

:))

NYAKÓ ATTILA

Kánkán

Elmesélem Önöknek most, hogy kezdődött a dráma:
kicsi egér a kamrában sörös dongát kirágta!
Rögvest Cirmit ugrasztottam, fogja meg az egeret,
bosszulja meg elpocsékolat habzó arany levemet!
Igen ám, de mocskos macskám nem hallgatott a szóra
egér helyett, képzeljék el, rástartolt a hordóra!
A két bajszos egymás mellett lefetyelte a nedűt,
végérvényesen elúzve az arcomról a derűt.
És amint a sárgás cseppek szép lassacskán elfogytak,
arcátlanul repetáért cincogtak és vernyogtak.
Teljesen vérszemet kaptak házunkban az állatok
akváriumban a guppi vehemensen tátogott.
Buborékokkal üzente, nemzetközi jelekkel,
jakuzziját már ezentúl pilsenivel töltsen fel!
Ingyen sörnek, tivornyának, hú, de hamar híre kelt,
kitekintve az ablakon a legújabb hírekért,
úgy éreztem megőrülök, szegény szemem mit látott?
Csirkecsapat dülöngélve dalolta, hogy kitrákotty!
Összes kutya a környékről ajtónk előtt sorban áll,
mancsaikban korsó, pohár, ínycseknél szívószál!
Átellenben az udvarról rőfögést is hallani,
lassan bezárul a blokád, segítsen már valaki!

Grafika: **TRAUTSCH TIMEA**

VERMES GYÖRGY

Haikuk

(magyarul, angolul, a szerző fordításában)

Hosszú házasság
Már a jelenlétével
Izgat az ember!

In a long marriage
The man is irritating
With his existence

Élet addig tart,
Míg csuklódról lábujjra
Kerül cédulád!

The Life is lasting
Until the slip goes from your
Wrist to your tiptoe

Móra Ferenc szól:
A Szeretet az Élet!
Igazsága van!

Móra Ferenc said:
The Love is the Life itself.
He's totally right

Az Élet csodás
Szeretetből összetett
Add-tovább játék!

Life's a fantastic
Give-it-further game made from
Everlasting Love

Most lepihenek.
Zenével majd a fejem
Kiöblögetem!

I go to relax.
I will be rinsing my head
With lovely music!

HALÁSZ ERZSÉBET

Nemhamvadó

„Érzéseinkben kell keresnünk a fényt”
(Joubert, J.)

A fényképész egy arcot keresett a tömegben. A fény gyorsan villant, de nem eléggé: a kiszemelt elkapta a fejét egy magas férfi háta mögé. A fotós tapintatot mímelve elsétált, majd pár perc múlva villantott, mikor a lány már nem számított rá.

Tehát Ő az! Hozzá szólt a vers –, ugrott nagyot a szívem. De a fényképész ezt honnan tudja? Aki épp az életpályáját ismerteti, kiemeli a tudóst, a nagy magányost, akit ugyebár a szerelem meg nem érintett.

Én ezt a lányt már láttam valahol! Csak akkor szép igazán, ha mélyen elmerül valamiben. De akkor nagyon. A semmi-különös nő olyan ragyogást áraszt, hogy nem lehet nem odanézni. Megvan! A buszon. Óbudán. A könyvből kiesett egy cetli, amikor felszállt és olvasni kezdett. Felemeltem: egy kopott virág volt rápréselve, és nagyon apró betűs és nagyon szép írással: ... ”Nem engedhetem a nyilvánosság prédájává válni. Az ilyen kibeszélés valaminek a megszűnésével fenyegetne, valaminek, ami mindennél fontosabb a számomra. Meglehet, a hallgatásnak kell magába zárnia és megőriznie azt, amitől boldogok vagyunk.” Leszálláskor odavittem neki. Akkor láttam ezt a döbbenetes szépséget felragyogni, ahogy felnézett a könyvből, és megköszönte a becses könyvjelzőt.

Sokáig figyeltem, hátha felszáll egyszer újra, de hiába. Ő az. A kezében egy szál fehér rózsza, pici tűzpiros foltocskákkal. Átragyog az arcán az a különleges fény. Valami olyat őriz egyedül a világon, csak ő, ami nem száll el a hamvakkal, mert ő kapta, csak ő. Szerettem volna e ritka jelenséggel megismerkedni, akkor ott, Óbudán. Honnan is sejthettem volna, hogy ő, meg a barátom... Semmit nem tudtam a barátom szerelmi életéről. Egy előadása végén olvasott fel egy verset, úgymond lazításul –, nagyon fáradt voltam, nem nagyon figyeltem. Most viszont élém villan, hogy felmorajlik a terem: nagy hatással volt a hallgatóságra. Egy eget-földet megrázó szerelemről szólt. Nem árulta el, hogy ki írta és kinek. Mindig hártott.

És a fényképész? Mire kell neki a lány fényképe? Már messze jár, hátán a táskával. Utána eredek. Gyorsítok, utolérem.

Úgy mesél, mintha önmagának foglalná össze: „Pici helyiséget béreltem, próbáltam eladni a könyveimből. Onnan láttam reggelenként lejönni a hegyi úton, aztán a nap többi szakában is. Mindig oda vonzotta a tekintetem – összerezzenem, jött a jelzés belülről, hogy oda kell nézmem. Mindig egyedül, és mindig azt sugallva, hogy a pitiáner dolgok jönnek-mennek, de van egy másik, egy égi világ is. Én szakmám szerint fényképész vagyok. Ilyen nőt, ilyen jelenséget még soha nem láttam. Azon töprengtem, hogy fényképezhetném le. Nem állhattam elé, hogy engedjen egy felvételt, mer az csak egy szimpla női fotó lett volna. Azt kívántam megragadni, amit ezen felül birtokol.

És ma megláttam, ahogy lépeget lefelé. Sötét kosztümben, fehér blúzban, egy szál fehér rózsával, de úgy, mintha a rózsza hozná őt. Utána lopakodtam. A Sírkertnél értem utol. Megállt a szóró-parcellánál. Nekem meg majdnem a szívverésem. az izgalomtól. Lefényképezhettem egy *nem földi* pillanatban.”

*

„Még akkor is, ott is...”

Várj egy kicsit –, mondta a csengetéskor. Akkor kitarult az ajtó: az asztalon két teríték, és gyertyafényben egy szál rózsza.

Köszönet mindenért –, hallom Domján Edit meleg hangján, majd Babits: Engesztelő ajándék, Ady Endre: Őrizem a szemed – Kállai Ferenc szívmengető tolmácsolásában, aztán a Szívemmel látlak – Latinovits Zoltán hangján, de szólt még Szabó Lőrinc: Semmiért egészen –, hogy csak néhányat említsek. Zeneszámok ölelték a verseket, köztük Sibelius, akinek a muzsikája ma is visszaidézi azt a szív-meleget, amit egymás kezét szorítva éreztünk Helsinkiben, csodás emlékműve előtt. Liszt Ferenc is jelen van. A zeneirodalom szerint Sibelius az ő hagyatékát is folytatta, de a személyes emlék, hogy ott állhattunk egyszer Weimarban Liszt Ferenc hóval borított szobra előtt – megidézi mindkettőt. A csokrot Solveig dala zárta. Felgyorsult szívdobogással hallgattam: Isten segítsen egy életen át / Bárhol jársz, az Ég vigyázzon reád...

Villámsújtottan álltam. Fogalmam sem volt, hogy mit ünnepelünk. Ma van az a nap –, mondta elváltozott meleg hangon, az egymásra találásunk első évfordulója.

Az évforduló-kazetta még 39-szer szólt hozzám az évek múlásával. A következő évben már a Kerepesi Sírkertben. Álltam ott akkor a régi gyertyatartóval, de valahogy elengedte a kezem, leesett, darabokra tört, benne a gyertya utolsót lobbant. Az évforduló-kazetta sem bírta már sokáig. Összetekeredett, majd elszakadt.

Sok év múlva hosszú betegség zárt be, kötött ágyhoz. Egyik reggel a kezem az ágyam mellett lévő rádió-kapcsolóhoz nyúlt... és egy másik világ meleg, tiszta hangján felhangzott: „Isten segítsen az életen át...”

Zemplén, Hejce – Solyom-bérc

Fotó: SZABÓ MÁRTA

HORVÁTH–HOITSY EDIT

Álmodj Varázsló

Álmodj, Varázsló, újra kertet;
az eltiportnál kedvesebbet;
rezeda, jázmin nyíljon abban,
zengjen a pázsit smaragdabban,
záporozzon viola-fényben
ezüst-eső, mint a mesékben.
Könnyeink gyöngyvirággá válva
illatozzanak a világra;
a kelyhek trombitája zengjen
szerenádot az éji csendben;
hulljon virágra, levelekre
az érett nyárnak édes nedve,
dönögjenek szerelmes méhek
vallomást szemérmes bibének,
s borostyán alatt nyárban-télben
nyíljon ibolya fal tövében.
Arany-öröme hogyha árad
szélben a szép forziciának;
égő kékben vígan kerengjen
sok sárga tündér egyre szebben!
Veled álmodni engedj, Áldott,
magunknak milliárd virágot,
álmodni tisztát, mint a gyermek.
Kopár szívünknek termő kertet.

BŐSZE ÉVA

Naplórészlet

2021

Kenyérért, tejért voltam a boltban
szememből könny folyt a maszk alatt,
hangjáról ismertem fel a szomszédomat.
Tavaly ilyenkor már aggasztó kérdésekkel volt tele a világ.
Minden válasz elrejtőzött, álcázta önmagát...
Baleset ért. Bal kézzel írok.
Nincs olvasókód, a gondolat rettegésben áll,
a sok miért nem érti önmagát.
Napok múlnak, hónapok, élen a kihívás, tudomány!
A TV-ben hírek, számadások,
hány fertőzött, hány kórházi ápolat,
s mi lehetett a konkrét halál ok...
Mi lesz holnap, holnap után?
Döntöttem...
Nem írom naplómát tovább...

A vers legyen...

A vers legyen csak vers.
Lüktessen, akár a szív!
Ríme, ritmusa, tánca,
minden sora lágy ölelés,
hogya gondolat elvihessen
perdítsen, ringasson, megemeljen,
hogya holnap is újra átolvassam,
érzékeimre rábonthassam
minden sorát...

A vers legyen csak vers.
Ha stílusa nem is „szabad”.
Ha formája zárt, kötött,
várok minden szó mögött,
hogya éledjen bennem az üzenet,
csak járja át a szívemet.
Csendüljön, akár a csengő hangja,
éltető zeneszó akkordja,
tisztá vizek karnyújtása,
merítsen alá...

A vers legyen csak lélekszakra.
Sokszor gyötrődve, kiszakadva,
a tudatot is fogva tartva,
olvasóját kézen fogva
hadd vigye...

Írtam már sok szépet is.
Gyönyört adva érzőnek, értőnek...,
jártam szelekkel szemben,
testem domboknak feszült,
ám a hegytetőre érve
erőm megsemmisült...

KOZÁK MARI

talpam alá

asztalhoz ültünk – öten
a tál gőzölgő leves magára maradt
hisz annyit de annyit
pedig nem is volt értelme
de kellett beszélni és hallgatni a másikat...

aztán újra melegítettem
majd egyikőtök kimerte – mindnek
apa mosolyogva nézte az éhes
madárkáit – csipegettek – beszéltek
mindnek a szája járt – nem ettek...

mindig vasárnap volt
a hétköznapok ünneplőt öltve
álldogáltak az ajtó előtt
beengedtem – asztalhoz ült – nevetett
mosolya szátok sarkába...

csak ültünk az asztalnál
előjöttek azok a régi emlékek
tenyérből – tenyérbe
majd rejtezték zsebembe – őrizzem
így akartátok – megtettem...

asztalhoz ültem – magam
öt tányér öt szék hideg leves – üres
tekintetem körbejár
a lányok messze – a fiúk már csillagok
talpam alá szórtam a holnapot.

Töredékek

...aztán mégis, mégis felkelünk,
kávét iszunk – feleselünk
a tegnap magára hagyott magunkkal,
majd színes ruhát öltünk
hajunkba tűzünk tavasz illatot,
s már nem vágyjuk a tegnapot...
majd asztalhoz ülünk – ketten,
én és a tegnapi magam,
tükröm lesz szeme – keresem azt,
ki voltam egykoron,
ijedten látom őt, és már félem a holnapom...

KOOSÁN ILDIKÓ

Siena

Cattedrale della Vergine Assunta
(Szűz Mária mennybemenetele katedrális)

E dóm nem csupán egy a sok közül,
dísz, pompa, művészet felsőfokon!
szépségsúlya már – már a földre nyom,
érzelem, értelem viharzik belül
a jócskán kaptatós szűk utca végén
ha előviláglík fenséges egésze;
gótikája, harangtornya tör az égre,
az érkezőnek,- mint meredély szélén-
kapaszkodni kell, szinte beleszédül...

A bejárat köcsipkés ornamentikája
cizellált márvány, kő-virágsziromból
álmodott keret; - látszik, szinte tombol
az alkotásvágy, a művész fantáziája,-
s a faragók kezétől éled végre meg;
bent harmónia, ritmus, panoráma:
márványoszlopsor fekete-fehér sávja
a jó s rossz párharcát szimbolizálja;
szemünk szokja a látványt idebent.

Ámulók tarka tömege; itt-ott magányos
áhítat vergődik, hiába vár a csendre;
miközben befogadással telik az elme
újabb részlet szépsége vonz magához:
ötvenhat kép, fehér márványintarzia
márványpadlóba épült élményvilága;
a lélek maradna, de az idő határoz,
e gazdagsággal száz nap is betelne...
Ó Szent Szűz! értünk is imádkozz!

A főoltár méltóságteljes félhomályban
percekig leköti, vonzza a szemet
átlátni egyszerre mind, amit lehet,
hogy aztán az ember emlékezzen rája;
nem; biztosan nem, ennyi nem elég,
vissza kell térni egyszer ide még;
a képzelet addig színesre festve járja
be aprólékosan sok - sok részletét,
műremekek csalják ebbe a világba.

A kereszthajók – mind külön csoda,-
gazdagon dús művészi megfogalmazása
vonz, aztán a szászék architektúrája,

Niccola Pisano munkája, Pisából jött oda,
a megváltó életét márványba faragni
születésétől halála napjáig... szinte suhog
az alakok redőbe omló ruhája, ígézni tud,
nem múlta fölül öt eddig tökélyben senki,
s jelen korunkban nem is várható.

Kihagyhatatlan, mert látni kell: a
könyvtár;

a „lenyűgöző” nem méltó fogalmazás,
óriáskódexek, freskók, megannyi más
elmébe kúszó régmúlt színes varázsa vár
még néhány percig, aztán búcsúzni kell
s indulni, új utak, városok hívogatnak;
egy pár falat, egy korty ital előkerül,
amíg a lélekben keltett zaj elül,
értékes része volt ez is a napnak;

Herceg!

Az ember kíváncsi, többet szeretne
tudni, látni, többet, ha lehetne
mint amit dolgos napjai tartogatnak,
hát útra kel, bolyong a nagyvilágban ...

Siena, 2015. június 14.
Az : *Útközben* c. kötetből

Fotók: Koosán Ildikó

HOGYA GYÖRGY

Mielőtt Berlioz meghalt...

(Ártatlan tréfa Bulgakov születésének 125. évfordulója tiszteletére)

– Nézze, kedves Woland úr – kezdte Berlioz. – Mi irodalmárok vagyunk, akik nem járatosak a tudományban. Ebben igaza van – mondta a legyőzöttek beletörődésével. – Ám...– látszott, hogy egykönnyen nem adja fel a harcot –, ám mindazon tudományos képzelgés, vagyis elnézést, okfejtés, amit itt levezetett, ugyanolyan hiányos bizonyítékokban, mint a Jézussal kapcsolatos kijelentései.

– Értem, igenis értem – Woland kezeit dörzsölve mosolygott. – Önnek egyszerűbb egy misztikusnak tűnő magyarázatot elutasítania, mint egy tudományosat. Nyilván nem lehet felkészülve olyasmikre, mint lézer, konnektóma és hasonlók. Nyilván nem is érti, mit rejtenek ezek a fogalmak. – Berlioz zavarát látva nagylelkűen legyintett, jelezve nem vár magyarázatot. – Önök tehát nem hisznek az önök tudományos ismereteit meghaladó dolgokban és nem hisznek az úgynevezett természetfeletti dolgokban sem, sőt mi több, meg sem engedik annak feltételezését, hogy azok a jelenségek, amelyeket önök, mint természetfelettit határoztak meg esetleg léteznek. Ám higgyék el kedves uraim, hogy ezek a jelenségek igenis léteznek, függetlenül attól, hogy az ostobák és a felvilágosultak miként vélekednek erről. Gondoljanak csak Szent Ágoston kijelentésére: *„mindaz, amit csodának tartunk, nem mond ellent a természetnek, csak a természetről aktuálisan vallott ismereteinknek.”*

– Ezek szerint a történeteket csodának kell minősítenünk? – kérdezte epésen Berlioz.

– De gondolja csak el, kedves Mihail Alexandrovics! Önök részesei voltak egy történelmi eseménynek, ám nem hajlandók elhinni, amit láttak. Hogyan várják majd el–ha ezt történetesen elmesélik valakinek –, hogy mások higgyenek önöknek? Nem, nem. Amennyiben úgy döntenének, hogy elmesélik mindazt, amit Betlehemben láttak, senki sem fog hinni önöknek, sőt, bizony megtörténhet, hogy azt fogják gondolni – már elnézést – vagy részek voltak vagy a fantáziájuk áldozatai lettek...megjegyzem, egyesek számára még a hipnózis is erősen megkérdőjelezhető lesz...egyszóval hi–he–tet–len! Önökön áll, hogy hisznek–e önmaguknak, hisznek–e annak, mit láttak..vagy abban hisznek, hogy képtelenek megítélni a helyzetet....a helyzet kifog önökön...olyasmit tapasztalnak, ami hatalmasabb, mint az önök képzelete...

Arcsibald Arcsibaldovics csendesen rágódott magában és lassan emésztette meg a történeteket. Mi a franc történhetett itt? Berlioznak könnyű a nagy eszével, mert sokat olvasott és azonnal kitalál valami magyarázatot, de ő, Arcsibald Arcsibaldovics csak egy egyszerű ember, aki nem lát a dolgok mögé, pedig isten a tanúja hogy szeretne többet tudni, jó lenne, ha ő is olyan okos, olvasott emberként szólhatna hozzá a dolgokhoz, mint Berlioz vagy ez az idegen, aki akárhogy is, de teljesen elbűvölte a mutatványával.

– Nekem tetszett a mutatvány – mondta hirtelen elhatározással.

– Mutatvány? – húzta fel szemöldökét Woland.

– Vagyis, elnézést – hadarta Arcsibald Arcsibaldovics – azt akartam mondani, hogy engem meggyőzött.

– Szóval a hitetlen Tamás, aki mindenáron, még élete kockáztatása árán is bizonyítékot akart, most mégis hisz? – kérdezte gúnyosan Woland, s bár már sötét volt ahhoz, hogy a szemébe nézzen, Arcsibald Arcsibaldovics érezte a szúrós tekintetét.

– De....mi lenne, ha....

– Hallgatom – felelte röviden Woland. Hangjában sem elutasítás sem biztatás nem volt érezhető.

Arcsibald Arcsibaldovics elszégyellte magát. Tudta mit akar kérni, de nem tudta miként fogalmazza meg? Mondja azt, hogy okos akar lenni? Ostobaság! Bevallaná, hogy butának tartja magát, aminek volt ugyan némi alapja, de életrevalóság tekintetében semmiképp nem tekintette magát butának. Inkább olvasottság tekintetében merültek fel hiányosságok, de hát ugye azt sem kérheti, hogy legyen olvasott, mert ugyan mi akadályozza meg abban, hogy olvasson? Hogyan fogalmazza meg tehát a kérését?

– Hogyan érthetném meg mindazt, amiről itt ma beszéltünk? – Nem a legsikeresebb megfogalmazás, gondolta, de legalább nem köntörfalaztam.

– Mi sem egyszerűbb, kedves barátom! – kiáltott fel Woland. – Pontosan értem, mire vágyakozik, laudanda est tamen voluntas (már az akarat is dicsértes), ha kívánja, kora legintelligensebb embere lehet! Most élhet a választással. Talán nem is fogja fel, milyen jelentősége lehet a döntésének. Az emberi élet a nagy lehetőségek birodalma. Megmutatja azokat a lehetőségeket, amelyeket az ember elérhet, s ezáltal kiprovokálja mindazt, amit ennek érdekében megtehet. Gondolja csak meg, kedves Arcsibald! Közelebb kerülhet, a végső igazsághoz, és nem kell törődnie a Gribojedovval, vezetőségi gyűléssel és hasonló ostobaságokkal...a vezetőségi gyűlés egyébként is elmarad, a Gribojedov pedig nemsokára porrá ég...

– Tényleg, a vezetőségi gyűlés!– csapott homlokára Berlioz, és felpattant a padról. – Máris indulnunk kell.

– Micsoda?! – hökkent meg Arcsibald Arcsibaldovics. – Már elnézést, de miért égne le a Gribojedov?

– Egyszerűen azért, mert le fog égni. Higgye el! Nekem elhiheti – tette mellére a kezét Woland, hátha ezzel nyomatékot ad szavainak, mert megszokta, hogy ezek a moszkvaiak szinte semmit sem hisznek el.

– No persze – morogta Ponirjov.

– Kedves barátom, indulnunk kell, ne feledje, ön a sofőröm! – sürgette Berlioz Arcsibald Arcsibaldovicsot. – Már biztosan ott van mindenki.

Ám Arcsibald Arcsibaldovics ülve maradt és gondolataiba mélyedt. Miképpen győződhet meg akár egyik akár a másik állítás helyességéről? Ha elutasítja Woland kecsegtető ajánlatát és visszamegy a Gribojedovba Mihail Alexandrovicsal, akkor talán soha az életben nem kínálkozik hasonló lehetősége arra, hogy közelébe kerüljön holmi nagy igazságnak, valamiféle megértésnek és bármiféle megvilágosodásnak.

– Ne haragudjon, Mihail Alexandrovics, de én maradok – felelte konokul.

– Kedves Arcsibald Arcsibaldovics! Csak nem dől be ezeknek az állításoknak? – kérdezte ingerülten Berlioz.

– Teszek még egy próbát – mondta elszántan Arcsibald Arcsibaldovics. Mik a feltételei? – kérdezte s közben mindvégig Woland az egyre erősödő sötétség miatt felismerhetetlen arcába nézett.

– Miféle feltételek? – kérdezte színpadiasan a mágus. –Nincsenek semmiféle feltételek. Pusztán az ön választásán múlik minden.

– Maga is marad? – kérdezte a csalódott Berlioz Ponirjovot.

– Nem tudom, magára hagyhatjuk–e itt ezzel a...–válaszolta a kérdezt.

– Ó, semmi okuk a gyanakvásra! – nyugtatta meg őket Woland. –A kedves barátjuknak a haja szála sem görbül meg... miként Betlehemben sem szúrták le a káldeus papok – tette

hozzá, mintha ezzel mindent megmagyarázott volna. – Inkább az ön életéért aggódnék – tette hozzá, mintegy mellékesen.

– Ugyan mi történhet ez én életemmel? – kérdezte meghökkenve Mihail Alexandrovics, ám Woland csak tehetetlenül széttárta karját, mint aki semmiről sem tehet.

– Csak menjenek nyugodtan – engedte őket útjukra Arcsibald Arcsibaldovics. – Ugyan mi bajom történhetne? – kérdezte fásultan.

– Hát jó – és Berlioz megindult a felé a kijárat felé, amely a Bronnaja és Jermolajev utca sarkán van. Ponirjov pedig arrafelé vette útját ahonnan jöttek.

Arcsibald Arcsibaldovics kettesben maradt Wolanddal.

Folytatjuk...

Zemplén, 2013. március 15.

Fotó: SZABÓ MÁRTA

BÖRZSÖNYI ERIKA

Madárvilág

Mintha csak madárvilág volna,
olyan nagy az emberi csend ma.
Hazafelé nem hallok más hangot,
csupáncsak madáréneket: szarkák
feleselnek a téllal, harkály kopácsol,
és valahol, a hó ellenére, rákezdett
dalára egy cinke. Ballagok ebben a
szombat délelőtti téli verőfényben,
és hálát adok az égnek, mert köröttem
béke van, csak a madarak éneke zeng.

2021 02 13

Fotók: GŐSI FERENC

NÁSZTA KATALIN

Örök dilemma

kik lennének a hősök, hogyha
mindenki az lett volna
ha nem maradnak többen gyávák
életedet, ha nem óvták volna

utálod a szót: rendeltetés
kinek milyen, s ki szabja meg?
kunkorodik a kérdőjel a végén
s a válasz magyarázat legyen!

gyávák mellére nem tűznek érmet
a mentettek nem érdemrendek
a könyörtelen utókor őket is
tetteik szerint ítéli meg

körkörös rendszer ez, ébredsz rá
ha megéred s érted is
hetven-nyolcvan körül a végzet
kinek kegyelmez – miért is

BÁRDOS LÁSZLÓ

A műfordítás

Irodalmunk különösen jelentős műfordítás-irodalommal büszkélkedhet: az idegen művek honosítása mindenkor legjobb költőink, íróink ügye volt, szerepe pedig egyrészt világirodalmi tájékozottságunk növelése, másrészt a magyar irodalmi nyelv, műfaji és formakészlet szakadatlan bővítése.

Kódexirodalmunk első nyelvemlékeinktől fogva bővelkedett vallási, liturgiai szövegekben, ezek latinból készült fordítások voltak (szekvenciák, szentéletrajzok, prédikációk stb.). A 16. században már a világi irodalom fordítása is föllendült. Pesthi Gábor 1536-ban tette közzé Aesopus meséit; latinból készült adaptációja ízes magyar nyelven szól. Heltai Gáspár *Száz fabulá*-ja kevésbé tekinthető fordításnak, olyan mértékben dolgozza át mintáit, hogy gyűjteménye inkább eredeti írói mű, amint Bornemisza Péter *Elektrá*-ja is (1558), bár híven követi Szophoklész tragédiájának szövegét, 16. századi magyar drámává avatja a görög mítoszi történetet. A lelkes, jó szándékú és művészileg sem értéktelen kísérletek hosszú korszakai után mégis csak a 18. század második felében bontakozik ki a filológiai megalapozott és formahűségre törekvő költői műfordítás.

Az antik klasszikusoktól a népszerű kortársakig

Az új korszak költő-fordítói a felvilágosodás és a klasszicista ízlés eredményeit hasznosították. Rájnis József, Ráday Gedeon, Verseghy Ferenc (Verseghy fordította a *Marszíliai ének*-et, vagyis a *Marseillaise*-t), Péczeli József, majd különösen Kazinczy Ferenc, Baróti Szabó Dávid és Virág Benedek az ókori szerzőket és a kortárs irodalom alkotásait fordítva már kidolgozott prozódiai szabályokra, a magyar időmértékes verselés újonnan fölfedezett lehetőségeire építhetett. 1787–89-ben rakta le a magyar műfordítás-elmélet alapjait Batsányi János: ő Baróti Szabó Milton-fordításának védelmében síkraszállt a tartalmi és formai hűség kettős követelménye mellett. Baróti Szabó 1810 táján elkészítette Vergilius műveinek magyar szövegét, Virág Benedek pedig Horatius költeményeit tolmácsolta. A magyar műfordítás úttörői azonban nemcsak nagy művekhez fordultak, hanem sok-sok kétes értékű, csupán korukban közkedvelt szerzőnek is áldoztak erejükből. Kazinczy Ferenc *Bácsmegyei öszveszedett levelei* c. regényfordítása (1789) jóval fölülmúlja harmadrangú eredetijének értékeit. A nagy szervező és nyelvújító a magyar nyelv kifejezési lehetőségeinek gazdagításán munkálkodott fordításaival is. Megjelentette a nagy hatású hamisítványnak, Osszián énekeinek teljes fordítását, s már 1790-ben elkészült a *Hamlet* magyarításával. A drámát németből és prózában fordította le, nem lebecsülendő nyelvi erővel.

Műfordításunk új erőre kapott a reformkorban. Az irodalom mozgósító, nemzetnevelő eszményének a dráma kultusza felelt meg legjobban, s bár a francia és az angol típusú színháték elsőbbségén vitakoztak a korszak kritikusai, mindkét nemzet színművei megszólaltak magyarul. A Victor Hugo iránti lelkesedés vezette Eötvös József tollát az *Angelo* fordításakor (1836), 1840-ben pedig elkészült Shakespeare *Julius Caesar*-jának magyar szövege, Vörösmarty munkája. Ez a nagy erejű, verses és prózai részleteiben egyaránt stílushű fordítás a 19. századi Shakespeare-kultusz méltó nyitánya. Vörösmarty, Petőfi és Arany az angol nagyság összes drámáját le kívánta fordítani, de csak Petőfi kiváló *Coriolanus*-a, (1848), majd Vörösmartynak halála után megjelent *Lear király*-a készült el. Arany már a következő irodalomtörténeti periódusban, a Kisfaludy Társaság összkiadása számára dolgozta ki a *Szentivánéji álom* (1864), a *János király* (1867) és a *Hamlet* (1867) magyar szövegét. Arany, aki a Társaság használatára tökéletes ízléssel és fölkészültséggel fogalmazta meg a Shakespeare-fordítások elvi kérdéseit, alapvetését, a lehető legteljesebb, mégsem szolgai hűséggel tolmácsolta a három darab minden nyelvi rétegét, a helyenként nyers modort

kívánó összeütközések jeleneteit éppúgy, mint a virtuóz szójátékokat és az elmélkedő vallomások líráját. Különösen *Hamlet*-je vált úgyszólván magyar klasszikus alkotássá. Arany még fordítástöredékeiben is remekelt (pl. Tasso eposzának elejével), majd idős korában Arisztophanész tizenegy komédiájának – időnként meglepően szabad szájú – átültetéséhez óriási nyelvi tartalékainak ismét más elemeit használta föl.

Mégsem Arany teljesítménye vall rá legjellemzőbben a 19. század második felének magyar fordítói gyakorlatára, hanem sokkal inkább Szász Károlyé (1829–1905). Shakespeare drámái közül nyolcat, Molière-éi közül hetet ültetett át ez a fáradhatatlan és a maga módján kitűnő mesterember; lefordította a *Nibelung-ének*-et és az *Isteni Színháték*-ot, valamint lírai versek légióját, például Poenak *A holló* c. költeményét is. S ezek az évtizedek valóban inkább a nagyszabású vállalkozások tisztesen közepszerű teljesítésével telnek el, mint magasrendű egyéni fölfedezésekkel. Csiky Gergely lefordítja Szophoklész valamennyi fennmaradt drámáját, Jánosi Gusztáv Tasso eposzát (magyaros tizenkettősökben) és Milton *Elveszett Paradicsom*-át, Kozma Andor Goethe *Faust*-ját. Három igazán jelentékeny, maradandó fordítás született ekkoriban: Bérczy Károly *Anyegin*-je (1866), mely még Krúdyt is elbűvölte; Ábrányi Emil Byron-átültetése, a *Don Juan* (1892; még ismertebb Rostand *Cyrano*-jának magyarítása) és Györy Vilmos *Don Quijoté*-ja (1876). Az utóbbi jelzi a regényfordítás rendszeressé és szervezetté válását. Feltűnőek azonban a hiányos, megkésett tájékozódás jelei is. 1886-ig várat magára az első Baudelaire-fordítás (Reviczky Gyuláé), a német romantikusokra vagy éppen Hölderlinre senki sem figyel föl. A Kisfaludy Társaság 20. század eleji francia lírai antológiája még alig tud a szimbolizmusról. Már 1909-ben jelent meg Vikár Béla remek művű *Kalevalá*-ja, mely József Attila költői nyelvére is hatott.

A Nyugat első nemzedéke

Mint a költői szemlélet és nyelv megújítása, úgy a műfordításnak mint önálló alkotó tevékenységnek a megteremtése is a Nyugat nagy nemzedékére várt. Ady néhány fordítása inkább átköltés, de nagy lírai találat, és hű is a versek leglényegéhez (Szapphó, Baudelaire, Verlaine). Mint Ady, eleinte Babits is magyar verssé akarta formálni, s életműve darabjainak tekintette fordításait. Mindenekelőtt az angol Tennyson és Swinburne verseit hasonította át ennek az elvnek jegyében, és a személyes, alkotó válogatás szempontja érvényesült *Pávatollak* c. gyűjteményében is. A 20-as évektől mind nagyobb figyelmet fordít a hűségre, Baudelaire *A romlás virágai* c. kötetének magyarításakor két társával, Tóth Árpáddal és Szabó Lőrinnel együtt már pontosabban ad vissza jelentést és stílusréteget egyaránt. Legnagyobb fordítói teljesítménye a teljes *Isteni Színháték*, és kiemelkedőek drámafordításai: Shakespeare *Vihar*-ját a 10-es években még kissé szecessziósan földíszítve fordítja, de Goethe *Iphigeniá*-jához, majd Szophoklész *Oedipus király*-ához (1931) és az *Oedipus Kolonoszban* c. tragédiához (1941) puritánságában is ékesszóló drámai nyelvet talál.

Kosztolányira illik rá leginkább a „szép hűtlen” megnevezés, amellyel ez első nemzedék fordítóit szokták jelölni. Talán az ő érdeklődése a legszélesebb körű, minden korból, minden elképzelhető versformában fordít, s kínai és japán versekkel is gazdagítja palettáját. Minthogy azonban sűrűn enged a tetszetős, virtuóz megoldásoknak, kevés fordítása állja ki a hűség próbáját. Igaz, nem is hitt a hűségben, amelynek követelménye ellen éles elméjűen és úgyszólván a 20. századi vezető irodalomelméleti és poétikai felfogásokkal egybehangzóan érvelt (*Ábécé a fordításról és ferdítésről*). Munkásságának maradandó értéke a shakespeare-i *Téli rege* fordítása, valamint a tiszteletreméltó pontossággal magyarított *Tengerparti temető*, a francia Paul Valéry verse. — Tóth Árpád versfordításai érnek legközelebb ahhoz az eszményhez, hogy magyar versek legyenek. Bensőséges ihletettséggel nyúlt az idegen versekhez, csupán azt fordította, amihez személyes köze volt. Bár módszerére általában jellemző a stílus lágyítása, földíszítése, idővel ő is vállalta a pontosság szigorúbb követelményeit. Kimagasló teljesítményei közé sorolható Keats ódáinak fordítása, valamint Goethe balladája, *Az isten és a bajadér*.

Szabó Lőrincről máig

Valósággal új fejezetet nyit műfordításunk történetében Szabó Lőrinc munkássága. Befogadó- és alkalmazkodóképessége szinte határtalan, emellett a pontosságra jobban ügyel, saját stílus eszközeit pedig kevésbé érvényesíti, mint idősebb mesterei. Elmondható, hogy az újabb magyar műfordítás „realista” stílusáramlatai az ő törekvéseiből erednek. Catullust éppoly hűséggel fordította, mint Baudelaire-t, Gottfried Bennt éppolyan erővel, mint Villont vagy Blake-et. Remekbe szabottak drámafordításai is. Nemzedékéből még Illyés Gyula épített föl monumentális fordítói életművet. A modern francia költészetben tökéletes otthonossággal tájékozódott, de kitűnően értett a régebbi századok költői nyelvén is, és különös kedvvel tolmácsolta Molière színdarabjait. Sárközi Györgynek köszönhető az első teljes értékű *Faust*-fordítás (a tragédia első része), valamint Thomas Mann *József*-jének ihletett tolmácsolása. Itt említjük meg Áprily Lajos ihletett és hű fordításait: Puskintól az *Anyegin*-t és két nagy drámai költeménynek, Ibsen *Peer Gynt*-jének és Schiller *Wallenstein*-jének átültetését. Ezután a magyar műfordítás folytonossága már töretlen, mint ahogyan mindmáig él az a hagyomány is, hogy legjobb költőink általában jeles műfordítók is. A Nyugat harmadik nemzedékéből csaknem mindenki elsőrangú fordító. A legkiválóbbak munkásságára is csupán utalhatunk. Radnóti remekelt a francia költészet átültetésével, de latin költők megszólaltatásával is (Tibullustól Vergiliusig). Vas Istvánnak a Szabó Lőrincéhez hasonló arányú és igényű fordítói életműve felöleli a legkülönbözőbb korok, nyelvterületek más-más műfajú alkotásait, és valósággal egyéni fölfedezésként, járatlan úton haladva mutat be olyan modern költőket, mint T. S. Eliot vagy Saint-John Perse. Rónay György fordítói tevékenysége az egyenletes művészi teljesítmény és a módszeres földerítő munkálkodás alig meghaladható mintája: fordítóként úgyszólván végigjárta a francia líra évszázadait, de maradandót alkotott Novalis, Hölderlin és Rilke magyarításával is. Mások fordításának értékelését is feladatának tartotta, máig ő tekinthető az oly fájdalmasan hiányzó műfordítás-kritika legjelentékenyebb művelőjének. Kálnoky László intellektuális fegyelemmel, iskolázott stílushűséggel, költői erővel fordított (életművének egyik legnagyobb teljesítménye a *Faust* második részének magyarítása). Jékely Zoltán mindenkor leleménnyel, olykor játékosan is, páratlan beleérző képességgel tolmácsolt verset, drámát, regényt egyaránt. Weöres Sándor mint költészetében, fordításaiban is minden hangot meg tudott szólaltatni, a *Tao Te king* keleti bölcsességétől André Breton szürrealizmusáig.

A náluk fiatalabbak közül utaljunk Nemes Nagy Ágnes filológiai felkészültségére és rendkívüli stílusérzékére (Corneille-től Victor Hugón át Rilkéig) és Somlyó György enciklopédikus igényű, fölfedezésekben és újrafordításokban bővelkedő, főképp a francia költészetben elmélyedő fordítói munkásságára. A nyugatos műfordítói hagyománytól némileg eltérő utakon járt Nagy László, remekművű Lorca-, Rimbaud-, Dylan Thomas-fordításaiban.

1945 után a világirodalomnak kevésbé ismerős területeire is elmerészkedett a könyvkiadás és műfordítás, és az új fordítói elvek érvényesítésével a klasszikus korok irodalmának újrafordítása is megkezdődött. Az ókori görög és latin irodalom honosításáért alig tett bárki is többet Devecseri Gábornál, aki mindkét homéroszi eposzt lefordította. Teljesítménye mellé sorakozik Lakatos István *Aeneis*-e, Rákos Sándor *Gilgames*-e, Jánosy István *Elveszett Paradicsom*-a (Milton). Rab Zsuzsa és Lator László különösen az orosz költészet tolmácsolásában alkotott kiválót.

Még ez a vázlatos áttekintés sem állná meg a helyét anélkül, hogy legalább ne jeleznénk: a szépróza fordítása századunk második felében nőtt fel végérvényesen a versfordításhoz. Gyergyai Albert, Illés Endre, Makai Imre, Németh László, Ottlik Géza, Réz Ádám, Szentkuthy Miklós, Szöllősy Klára, Tandori Dezső és mások regénytolmácsolásai nélkül világirodalmi tudatunk és tudásunk ma már elképzelhetetlen volna.

„Ajándék a nemzetnek”

Irányzatok, stíluseszmények keletkeznek és elmúlnak, de a magyar írók világirodalmi kíváncsisága és fölfedező, elsajátító kedve töretlen. Tanúskodnak erről a napjainkban szaporodó újrafordítások, amelyek az első pillanatban talán kegyeletsértésnek tűnhetnek föl (a nyolcvanas-kilencvenes években megjelent a *Szentivánéji álom*, a *Julius Caesar*, a *Hamlet*, a *Tartuffe*, a *Faust*, az *Anyegin* új fordítása), de amaz ismeretes tényt bizonyítják, hogy az irodalmi hagyomány mindig eleven erő marad, végérvényesen sosem sajtítható el, és minden törekvésnek, stílusiránynak, sőt egyes alkotónak nemcsak joga, hanem érdeke és feladata is, hogy – Babits kifejezésével – a műfordítás „ajándékát” átadja nemzetének.

Költészet 1920 után, Lírai kezdemények 1945 után, Weöres Sándor, A műfordítás = Pannon Enciklopédia. Magyar nyelv és irodalom, szerk. SIPOS Lajos, Budapest, Dunakanyar 2000 Könyvkiadó, 334—335, 370—373, 426—427.

FETYKÓ JUDIT

Ausztrália messze van^{*}

Változó intenzitással folyt a társalgás. Kata figyelte őket, megállapítva magában: egy dologban azért mind hasonlóak vagyunk, mindannyian állandóan és folyamatosan családban éltük le eddigi életünk nagy részét. Legyél jó gyerek, mondták anyámék, és az voltam. Ne fiúzz, ne csavarogj, élj tisztességesen, és úgy éltem. Le ne feküdj időnap előtt, majd a férjeddal, vele is lehetőleg csak ha már jegyesek vagytok, vagy házasok, de főleg ha már házasok vagytok, akkor –, ez is közel így lett. Él a családnak, a gyerekeknek. Igen. A szokásos mindennapi életet éltem. Ők is. Soha nem volt olyan periódusom, ahol pár évig magam döntök minden ügyemben, aztán magam bánom, ha rossz döntést hoztam. Átvettük, magunkénak éreztük ezt a rendet, magam is csak az elmúlt években élek másként, mióta egyedül vagyok. Vajon ők, Ildi, Lajos gondolnak-e néha ilyeneket? A többiek, akiket vár valaki otthon, a várok valakit haza periódusban élnek?

Péter jó ideig még a házban maradt, leheveredett a kanapéra, elveszettnek érezte magát, ott rezgett benne az asszony megjelenése, a csalódás, hogy semmire nem ment Katával.

Rájuk alkonyodott. A terasz volt a legkellemesebb hely. Lajos ezt kivételesen kényelmessé, használhatóvá tette, nagy faasztal, széthyitható székek, s ahol véget ért a járólappal borított padlózat, ott lejtősen vette körül még az előző tulajdonos kialakította sziklakert, néhány lépcső le a kertbe.

Péter a nagy érzelmi kitörés után lecsillapodott, már ura volt vibráló érzelmeinek, abbahagyta az ivást, tisztult a feje is. Ezt a többiek is megérezték. Olgában lassan elcsitult a jelenet izgalma, távolinak érezte magától a társaságot, keveset beszélt, belefáradt ebbe a napba, és szinte mindenbe. Lajos pengette a gitárt, halkán dúdolt hozzá.

^{*} azonos című színdarab regényváltozata (<http://mek.oszk.hu/10500/10529/>)

Péter korrigálni akarta a furcsán alakuló napot, hazament, ismét lezuhanyozott, ruhát váltott, beszélt keveset a fiaival, majd megkereste a József Attila-kötetet, azzal ment vissza. A többiek társalgása akadozott, majd elcsendesedtek. Péter felolvasott néhány verset. Legyen már valami valódi irodalomról szó, ha ennyi „író” jött itt össze. Különösen a *Könnyű, fehér ruhában* című tetszett neki, állította, ebben a versben minden benne van, a költő egész lényege. Erről sokáig beszélgettek, mindannyian elmondták a maguk meglátásait. Péter ragaszkodott hozzá, hogy neki a *József Attila összes versei* az irodalmi bibliája. Aztán szóba került a *Szabad ötletek jegyzéke*.

– Olvastátok? – kérdezte a többieket. Csak Ildi nem olvasta, de tudott róla. – Mikor megjelent, ha jól emlékszem kilencvenben, mindenáron el akartam olvasni. Olga meg is vette nekem. Hát..., csalódtam. Mindenben. Ahogy olvastam, hihetetlen volt az egész. Rettenetes dolgokat ír benne. Hogy mért kellett ezt mindenáron nyilvánosságra hozni?

– Tedd a szívedre a kezed, ha magad is leírnád nyersen, úgy ahogy elsőre jön a belső világot, az mennyiben lenne más, mint ez? – kérdezte Lajos.

– Való, hogy ez nem az átlagolvasónak való, azt elriasztja – mondta Kata. – Amikről ír, az nagyon emberi. Egy egész életén át szorongó, magányos férfi gyötrelmeinek megmutatkozása.

– Nem is értem az orvosát. Egyszerre paciense és szakmai írásainak javítatója? Hogy egyeztethette ezt össze? Vagy belefér a szakmai etikába? Az örökösök ezt is eladták... – tűnődött Olga, hiszen a barátnőivel ők pszichoterápiás teamben dolgoztak.

– Ezt már első perctől mondtad, mikor elolvastuk. Kijött hozzánk az egyik elmeegógyász ismerős a múlt nyáron, egész délután beszélgettünk, szalonnát sütöttünk, ittunk is persze. Neki se volt ínyére, hogy tesztet csináltak a költőről a versei alapján. Állítólag ezt nem szabadna – Péter sóhajtva hallgatott el. Annyi mindent nem szabadna az életben. Igen. Ha most ő leírná a valódi érzéseit, belső vibrálásait, ettől sokkal cifrább könyv jönne össze, pedig első olvasatra hogy megszőnyült tőle. Ez már sokszor eszébe jutott korábban is, mikor még nem árasztotta el magát a költő lelki titkainak olvasásával. Szerencsére még nem vágyott rá annyira, így nem jutott arra az elhatározásra, hogy leírja, és senki nem is buzdította, kósza gondolatként merült fel néha benne. Lajosnak van néhány ilyenfajta írása, talán épp ennek a könyvnek a hatására jött rá, hogy kipróbálja, ő mit tud így kihozni magából.

A társaság hallgatta Pétert, érdekesnek tartották, amiket mond.

– Azt sem értem, mire ezt az álszent titkolódzás – folytatta – a Flóra-féle hagyatékkal. Nem jut eszükbe, hogy csak addig sértő vagy rossz szájízt okozó, mármint nekik, akik őrzik, míg meg nem jelent? A nyilvánosság után elveszti ezt a majdnem kizárólag csak az örökösökre gyakorolt kínzó hatást. Egyébként meg fogalmuk sincs, hogy Magyarországon mennyire nem ismerik az írókat, költőket, hogy Pesttől alig ötven-hatvan kilométerre már más világ van, ahol a mindennapok élete a fontos, és nem az, amit a pesti és a vidéki nagyvárosokban élő értelmiség gondol, képzeli – elhallgatott, várt kicsit, majd még eszébe jutott valami. – Le is jár egy-egy költő-író ideje, mintha a hírességek szavatossága is lejárna az idő múlásával, értem azt, hogy eljön az korszak, amikor senki nem lesz rá kíváncsi, hogy mik voltak a titkaik. Ki beszél ma már Szomoryról, Déryről, Illyésről, Németh Lászlóról, Pilinszkyról Petriről, Márairól..., de sorolhatnám még hosszasan. Akkor már ezeket a féltve őrzött hagyatékokat sem lehet eladni, a kutya se fogja olvasni a bennük bújó titkokat, kivéve persze az irodalomtörténészeket. A társadalom irányítói is feledésbe küldhetnek költőket-írókat, ha nem illenek be az ő elvárt laza vagy szoros elképzeléseikbe; először kiveszik a kötelező tananyagból, aztán lassan kikoptatják a tankönyvekből. Bármilyen megeshet.

– Nézzed! – kezdte Lajos. – Más, ha nem egy nagy költő turkál a saját lelkében, hanem egy átlagember, vagy egy... – nem fejezte be a gondolatot, tartott tőle, hogy a többiek nem értenék meg, vagy félreértenék.

– Egy átlagíró. Gondolom, hogy ezt akartad mondani – fejezte be Péter, mert érezte, Lajos nem akarja így kimondani. Hisz ez rájuk is vonatkozhatna. Hol vannak ők még az íróstól, s az átlagembertől is igen kevésben térnek el. Talán az írás, a sok olvasás, a kövezés, a csillapíthatatlan fellángolások, igen ezek miatt talán már eltérnek az átlagtól..., ha eltérnek. Nem is annyira jó ez az eltérés. Nem olyan boldogító.

Késő este volt már, mikor a barátnők elindultak a városba. Olga várt, hogy a férje mond-e valamit erről a furcsa napról, de az hallgatott. A máskor megnyugtatóan ható otthonukban sem jött meg a férfi szava, jobbnak látta, ha semmi magyarázkodásba nem kezd. A mai érzelmi kitöréséről úgy sincs értelme beszélni az asszonynak. Most megint távolodni érezte magát Katától, az a fura egyoldalú beszélgetés talán mégis jó volt arra, kiégjen belőle ez az érzés. Olga látta, hogy férje nem leli a helyét. Szokásos esti szertartásaik ma elmaradtak, nem voltak éhesek, így a vacsora és az evés közbeni beszélgetés is. Keveset beszéltek a mai napról, a férfinak eszébe jutott, hogy holnap kaszálni kéne, be is jelentette, várta, hogy ezzel talán megszakad ez a csend, de Olga csak bólintott rá. Az asszony szeretett volna pár órára egyedül maradni, hogy rendbe szedje a gondolatait. Azt javasolta, Péter pihenjen, vagy menjen vissza Lajoshoz, ha még beszélgetni akar, meg rendet is rakhatnának a vendégség után. Péter a teraszon cigarettázott, a nyugágyból nézte a nyáréjszakai eget. Kavartak benne a nap eseményei. Lassan kiszellőzött belőle a szesz, a gondolatnak rohanása is szünni kezdett.

Ezen a szombat estén nagy volt a forgalom az utakon, Ildi meg Kata lassan értek be a fővárosba, közben alig beszéltek. Elmúlt ismét egy nap, holnapután kezdődik a hét, tele munkával.

Ildi elgondolkodott a társaságon, Lajoson, Olga igyekezetén, hogy összeismertesse őket. Érezte, hogy Lajos billeg az egyedüllét és a társaság között meg azt is, hogy nem Kata megjelenése az oka, hogy semmi nem kezdődhetett el közöttük. Ildi ismerte magát, azt is, hogy valószínűleg az ő egész személye küld a külvilágnak, ma Lajosnak is olyan jelzéseket, ami miatt az inkább elkerüli. S vajon, ha mégis társra vágya, kéne-e neki ez a Lajos? Hát...

Katában még ott keringett a furcsa beszélgetés Péterrel, a kettejük közti jelenleg feloldhatatlan helyzet. A fülében maradtak Péter halkán kimondott szavai, amikben mégis annyira magas volt az érzelmi-indulati rezgés, a beleélés, hogy meg is rémült tőle. És az a pillanat, mikor Olga megszakította ezt a szituációt. Vajon mióta hallgathatta?

– Mi a meglátásod? Alakulhat köztetek valami, majd, később? – kérdezte Kata Ildit, mert már olyan hosszan hallgattak, hogy meg akarta törni kettejük csendjét.

– Nem is tudom..., nem jutott eszembe – szólalt meg Ildi. – Olyan sokat kidöntött élénk az életéből.

– Produkálta magát..., talán egy biztos: társra vágyik. Kell neked? Ha kell, vegyed, vigyed. Tartsd meg, míg jó veled.

– Míg jó veled – ismételte Ildi a szavakat, mint egy beszélgető-gép.

– Ha látsz benne valamit, amire szükséged van, hát nem sok kell, hogy meghódítsd. El sose fog hagyni. Az a típus, akit mindig a nők dobnak.

Ezen nevettek, Ildiben rezgett valami bizonytalanság. Azt legalább megtudta, hogy Katát nem érdekli Lajos. Vajon őt érdekli?

Folytatjuk...

Tavaszdik... (2)

Fotók: GÓSI FERENC